

ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับ
การชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุคนธรส หุตะวัฒนะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กันยายน 2550

ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับ
การชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุคนธรส หุตะวัฒนะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กันยายน 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับ
การชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

บทคัดย่อ
ของ
สุคนธรส หุตะวัฒนะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กันยายน 2550

สุคนธรส หุตะวัฒนะ. (2550) ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จิน่ง

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจากับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิจิตรชนก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยจับฉลากเป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และเป็นนักเรียนกลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวนห้องละ 36 คน ในแต่ละห้องจะมีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มโดยการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 18 คน รวมทั้งสิ้น 72 คน การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำนวน 12 ภาพ สำหรับกลุ่มทดลอง และภาพการ์ตูนที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะจำนวน 12 ภาพสำหรับกลุ่มควบคุม

แบบแผนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบแฟคทอเรียล 2 องค์ประกอบ (2X2 Factorial Design) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance) โดยนำคะแนนก่อนการทดลองมาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate)

ผลของการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจามีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 นั่นคือโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาสามารถใช้พัฒนานักเรียนได้ทั้ง 2 กลุ่มคือนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากและน้อย

THE RESULT OF THE APPLICATION OF PUBLIC MIND DEVELOPMENT PROGRAM BY
SYMBOLIC MODEL THROUGH CARTOON AND VERBAL PROMPTING TECHNIQUE
ON THE PUBLIC MIND OF PRATHOM SUKSA III STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
SUKONTAROS HUTAWATTANA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

September 2007

Copyright 2007 by Srinakharinwirot University

Sukontaros Hutawattana. (2007). *The Result of the Application of Public Mind Development Program by Symbolic Model through Cartoon and Verbal Prompting Technique on The Public Mind of Prathom Suksa III students*. Master thesis. M.S. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee Assoc.Prof. Laddawan Kasemnet, Asst. Prof. Prateep Jinngae

The purposes of this research were to study result of the application of public mind development program through symbolic model by cartoon and verbal prompting technique of Prathom Suksa 3 students. And The interaction study between administering public mind development program by symbolic model through cartoon and verbal prompting technique and child - rearing practice type democratic of student on public mind.

The sample used in this study were 2 classroom which had 32 students in prathom suksa 3 of the 2nd semester year 2006. In each classroom were divide into 2 groups were stratified by Democratic Child - rearing practice level as high and low with 18 students by experimental group and control group. The experimental group received public mind development program while the students in control group did not. Both groups were taught by the researcher for 12 times in each 50 minutes in each period.

The research design in this study was Quasi – experimental research, with 2x2 factorial design. The data were analyzed by using the Two – way analysis of covariance, with pretest as a covariate.

The result of this study indicated that :

1. The students in the experimental group get more scores on public mind at the end of the treatment phase than students in the control group at .05 significant level.
2. There were not interaction between administering the public mind development program through symbolic model by cartoon and verbal prompting technique and democratic child - rearing practice on public mind of students. Describe that the application of public mind development program through symbolic model by cartoon and verbal prompting technique can be developed of the both group's students of democratic Child - rearing practice level as high and low

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับ
การชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ของ
สุคนธรส หุตะวัฒน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน กันยายน พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

(อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินฉี)

(รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินฉี)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำจิม)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ประธานกรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินนี กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัยด้วยความเอาใจใส่และความกรุณา รวมถึงให้การอบรมชี้แนะ และสอนให้มีวิธีคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานต่อไปในอนาคต จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม ที่ได้สละเวลามาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ รวมถึงรับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม อาจารย์ทัศนากิจดี อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์ และอาจารย์ชลาลัย กันมินทร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยและผู้วิจัย

ขอขอบคุณ โครงการ รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว ที่ให้การสนับสนุนการสร้างโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ และขอขอบคุณ คุณชนิตรา คำนิม ที่สละเวลาวาดรูปการ์ตูนจิตสาธารณะที่สวยงามทั้ง 12 ภาพเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ อาจารย์กรรณิการ์ จารีกจาริต อาจารย์ใหญ่ คุณครูเน่งน้อย โกวะประดิษฐ์ คุณครูกันต์ญาภา ว่องวิการณ์ และคณะครูอาจารย์ของโรงเรียนพิชญชนกทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี รวมทั้งขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินการทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง ที่ให้ความรู้และให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์ ขอขอบคุณ คุณปรารค์ทอง อภิพุทธิกุล คุณสิริลักษณ์ ตรัยตริงตริคุณ ที่ให้ความช่วยเหลือตลอดการทำวิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ และ น้องๆ ภาคพิเศษรุ่น 3 ทุกคนสำหรับน้ำใจที่มีให้ด้วยดีเสมอมา

ขอบคุณ คุณอรนุช กันสิทธิ์ เพื่อนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจรวมถึงการไปช่วยเก็บข้อมูล และขอบคุณ คุณสุธิดา กิตติศรีวรพันธ์ น้องภาคพิเศษรุ่น 5 และน้องๆ วังหญิงทุกคน ที่สละเวลามาช่วยเก็บข้อมูล และเป็นผู้ช่วยสังเกตในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณและระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อซึ่งได้จากไปในขณะที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ กราบขอบพระคุณคุณแม่ ขอขอบคุณน้องสาว ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และให้ทุนสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาตามที่ตั้งใจไว้ด้วยความเสียสละสูงสุด ขอขอบคุณน้องชาย คุณอุษาวดี ฤทธิ์ดีแรกและ ญาติพี่น้องทุกคนที่ให้อกำลังใจมาโดยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

สุคนธรส หุตะวัฒน์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	นิยามปฏิบัติการ	6
	กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้	7
	สมมติฐานในการวิจัย	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความหมายของจิตสาธารณะ	9
	แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย	14
	แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา	14
	การเสนอตัวแบบ	16
	ความหมายลักษณะและจุดมุ่งหมายของการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ...	19
	การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะ.....	21
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู	22
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	27
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
	แบบแผนการวิจัย	27
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
	วิธีการดำเนินการทดลอง	34
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	41
ความมุ่งหมายของการวิจัย	41
สมมติฐานในการวิจัย	41
วิธีดำเนินการวิจัย	41
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	46
อภิปรายผล	46
ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก	59
ภาคผนวก ข	63
ภาคผนวก ค	76
ภาคผนวก ง	85
ภาคผนวก จ	98
ภาคผนวก ฉ	139
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	145

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 แบบแผนการวิจัยของการได้รับและไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ
ผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา
จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย..... 28
- 2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง
ของนักเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูน
ร่วมกับการชี้แนะทางวาจาจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย..... 38
- 3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะที่มีการปรับคะแนนหลังการทดสอบ
ของนักเรียนที่ได้รับ และไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ
ผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู
แบบประชาธิปไตย เมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อนเป็นตัวแปรร่วม..... 39
- 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนจิตสาธารณะภายหลังการทดลอง
ของการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
เมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อนเป็นตัวแปรร่วม 40

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงปฏิสัมพันธ์.....	8
3 ความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction.....	15
4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อม.....	16
5 กระบวนการในการเรียนรู้จากการสังเกต.....	17
6 การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน.....	20

บทที่ 1

บทนำ

สังคมคุณภาพ คือ สังคมที่ยึดหลักความสมดุลพอดีและพึ่งตนเองได้ ทุกคนควรมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นคนดีคนเก่งพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรมมีวินัยมีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีเมืองและชุมชนน่าอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2545:1-2) จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อจะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวมของสังคม และตระหนักในสิทธิของตนเองไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; ประทีป จิน๊ะ; และ ทศนา ทองภักดี. 2547: 1) การส่งเสริมให้บุคคลมีจิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลตระหนักในคุณค่าของตนเองและส่วนรวม

ในปัจจุบันนี้พบว่าจิตสาธารณะของคนในสังคมนั้นยังไม่พัฒนาไปในแนวทางที่พึงประสงค์ เนื่องจากคนในสังคมยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (ประเวศ วะสี.2542: 2) ทั้งนี้เป็นเพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม ทำให้ผู้คนในสังคมสนใจแต่การดำรงชีวิตของตนเองเพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน ทำให้เกิดการแข่งขันเกิดความเห็นแก่ตัวไม่เสียสละเพื่อส่วนรวมขาดจิตสำนึกสาธารณะมีผลทำให้สังคมอ่อนแอ (หฤทัย อาจปรี. 2544:1) สมบัติสาธารณะอย่างโทรศัพท์สาธารณะ สวนสาธารณะ ห้องสมุดสาธารณะ ส้วมสาธารณะ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม น้ำ ไฟฟ้า ที่เป็นสาธารณะทั้งหลายจึงมักเสียหาย บ้านเมืองกลายเป็นสาธารณะไม่มีใครรู้สึกเป็นเจ้าของและร่วมดูแลรักษา (สุชาติ จักรพิสุทธิ์. 2544: 22 -23) จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ของคนที่เข้าไปใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ได้มีบางคนเข้าไปทำลายต้นไม้ทั้งไม่ตัดและไม่ประดับที่ปลูกไว้ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ มีการทิ้งของเสียหรือของที่ใช้แล้วลงที่โคนต้นไม้ แอบเด็ดดอกไม้ สิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น ศาลาที่พัก ม้านั่ง ชุมน เกิดความชำรุดเสียหายจากการ ขีด เขียน หรือกระแทกกระแทกให้แตกหักเสียหาย มีการทิ้งเศษขยะมูลฝอยพลาสติก ลงบนพื้นถนนไม่พยายามทิ้งในที่ที่กำหนดไว้ มีบางคนฝ่าฝืนเข้าไปในส่วนที่ยังไม่อนุญาตให้เข้า เช่น เดินลัดสนามหญ้า (ธรรมนูญรัฐ ทวีกุล. 2530: 83) จากการสำรวจข้อมูลการทิ้งขยะของคนกรุงเทพมหานคร พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยของกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2540 มีปริมาณเฉลี่ย 6,802 ตันต่อวัน และในปี พ.ศ. 2545 ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นประมาณ 9,173 ตันต่อวัน (สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร: 2540-2545) ข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรอย่างไม่รู้คุณค่า ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้าบุคคลไม่ได้รับการพัฒนาให้มีจิตสำนึกที่เป็นสาธารณะ คือ การมองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน บุคคลนั้นก็จะมีความผิดกรรมทำลายสิ่งแวดล้อมและสาธารณสมบัติโดยไม่รู้ตัว (พรณี บุญประกอบ.2546:15) ในงานวิจัยของหฤทัย อาจปรี (2544: 136) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของคนกรุงเทพฯ พบว่า คะแนน

จิตสาธารณะของคนส่วนใหญ่ก่อนไปทางต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม นอกจากนี้สิริลักษณ์ สุรการ (2538) ได้ศึกษาจิตสาธารณะของเยาวชนในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ และอักษร สวัสดิ์(2542) พบว่านักเรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีงานวิจัยที่สำรวจในกลุ่มเยาวชนซึ่งพบผลสำรวจไปในลักษณะเดียวกันอีกได้แก่งานวิจัยของรัชณี จันทรทรงกรต (2541) ชัชชัย ศิลปสุนทร (2540) จากการสำรวจข้อมูลชี้ให้เห็นว่า เยาวชนไทยส่วนใหญ่ยังขาดจิตสาธารณะอยู่มาก นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความสนใจและเน้นการเลือกปฏิบัติที่ส่งผลประโยชน์ต่อตนเอง มีความตระหนักในผลที่จะเกิดต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมน้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยเฉพาะในเยาวชน เพราะเยาวชนเป็นวัยที่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามให้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่ ดังคำพังเพยที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก” เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่นิสัยต่างๆเกิดได้ง่ายและเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะฝังแน่นติดตัวไปจนโตเป็นผู้ใหญ่ ยากแก่การลบเลือนหายไปได้ (วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. 2540: 64) โดยเฉพาะเด็กในวัย 8 – 9 ปี เป็นวัยที่มีพื้นฐานทางภาษา คิดหาเหตุผล และรู้จักตัดสินใจ โดยลักษณะแห่งวัยสามารถที่จะขยายประสบการณ์ของเด็กได้ดี และเป็นโอกาสที่เหมาะสมที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้เป็นอย่างดี (บันลือ พฤษะวัน. 2523)

การเสริมสร้างให้เยาวชนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้น สามารถกระทำได้โดยการปรับพฤติกรรม คาลิช (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 3; อ้างอิงจาก H. Kalish. 1981) กล่าวว่า การปลูกฝังพฤติกรรม ที่พึงประสงค์มีหลายวิธี แต่วิธีที่เป็นระบบและสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ซึ่งการปรับพฤติกรรมสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ การควบคุมจากภายนอกบุคคล และ การควบคุมจากภายในบุคคล (ประทีป จินนี. 2540) วิธีการควบคุมจากภายนอก (External control) นั้นเป็นกระบวนการวางเงื่อนไขโดยบุคคลอื่น เช่น นักวิจัย ครู เพื่อให้บุคคลที่ถูกปรับพฤติกรรมกรรมนั้น แสดงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา โดยใช้วิธีการควบคุมสิ่งเร้าหรือผลกรรม ด้วยการให้การเสริมแรงหรือลงโทษต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง การใช้วิธีการควบคุมภายนอกนั้น สามารถทำได้ถ้าผู้วิจัยจัดสภาพการณ์ที่เหมาะสมได้ และถ้าต้องการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมสามารถทำได้โดยการวางเงื่อนไขการเสริมแรง แต่การเสริมแรงนั้นไม่ได้เน้นกระบวนการในการฝึกให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง แต่เป็นการฝึกให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายด้วยการควบคุมจากภายนอก ดังนั้นเมื่อถอดถอนการเสริมแรงแล้วจึงทำให้พฤติกรรมเป้าหมายลดลงได้ (โสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธ์. 2538) ดังนั้นอีกวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมคือ วิธีการควบคุมจากภายใน (Internal Control) โดยวิธีการพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญา โดยการเสนอตัวแบบก็เป็นการปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการควบคุมจากภายในวิธีหนึ่ง การเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบเป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งอาจจะเป็นบุคคลในครอบครัว ในสังคม หรือตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์แทนบุคคล เช่น นิทานรูปภาพ วิดิทัศน์ หุ่นมือ หรือ การ์ตูน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่าง

แล้วได้รับผลกระทบที่พึงพอใจ ทำให้มีแนวโน้มที่จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้นจะมีสูงขึ้น (दाराररररर ढररररर. 2528 : 8 ; อ้างอิงจาก Bandura.1977: 9 - 10)

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการพัฒนาให้เยาวชนมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะ โดยใช้วิธีการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ทั้งนี้เพราะตัวแบบที่เป็นภาพการ์ตูนสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ (Wittich and Schuller. 1962 : 139) การ์ตูนทำให้เด็กไม่เบื่อง่าย สามารถสรุปประเด็นให้เข้าใจง่ายและจำได้นาน มีคำกล่าวว่าถ้าเราต้องการเขียนข้อความบางอย่างให้เด็กอ่าน โดยเปลี่ยนมาเป็นการวาดภาพการ์ตูน จะทำให้เด็กสนใจและเข้าใจได้ดีกว่า (สมิตรา ทรงสตัย. 2530 : 81) เนื่องจากการ์ตูนมีเนื้อหาไม่ซับซ้อนเหมาะสมกับเด็กในช่วงวัย 8 – 9 ปี (ไกรรงค์ หมื่นเดช : 44) นอกจากนี้ภาพการ์ตูนสามารถจัดสภาพการณ์ในเหตุการณ์ที่ตัวแบบแสดงนั้นให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพในเหตุการณ์ที่เป็นจริงของผู้สังเกตได้ จากการประมวลเอกสารยังไม่พบงานวิจัยที่ใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนมาพัฒนาจิตสาธารณะโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใช้ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ เช่นงานวิจัยของ กรุณา ศรีแสน (2546: 54) พบว่าหลังจากที่เด็กได้ดูตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความสามัคคี และความเสียสละผ่านภาพการ์ตูนแล้ว ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นสูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุพจน์ พันธนิยะ (2535) ขจรศักดิ์ จอมหงษ์ (2535) และ ศศิธร บรรลือสินธุ์ (2530) ที่ใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้หากต้องการพัฒนาจิตสาธารณะโดยเทคนิคการเสนอตัวแบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ควรให้ตัวแบบควบคู่ไปกับการชี้แนะทางวาจา เช่นการตั้งคำถาม การถามนำ เพราะการชี้แนะทำให้บุคคลได้ตระหนักว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเป้าหมาย (สุวรรณา วิริยะประยูร. 2529) ดังนั้นการชี้แนะจะเป็นการ แนะนำแนวทางให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะตามตัวแบบได้ถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากนักเรียนมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน และแต่ละครอบครัวก็มีการดำเนินชีวิตเฉพาะของตนการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับจากบิดามารดาบรรยากาศและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ไม่เหมือนกัน เหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของเด็ก (อจันรา สุขารมณ. 2528) การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่นักวิจัยเกี่ยวกับเด็กให้ความสนใจมาก โดยเฉพาะเด็กวัย 8-9 ปี ยังเป็นวัยที่ใกล้ชิดกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองทางบ้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูยังมีอยู่มาก ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2539: 105) ได้ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนพบว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นตัวแปรปัจจัยภายนอกที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมมากกว่าตัวแปรอื่นๆ และการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคล จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการอบรมเลี้ยงดูในแบบใด เมื่อนำมาศึกษาร่วมกับเทคนิคการเสนอตัวแบบและการชี้แนะทางวาจาแล้ว จะพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กได้มากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจกระบวนการที่จะปลูกฝังจิตสาธารณะเพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบ

ผ่านภาพการ์ตูน และมีการใช้คำถามเพื่อการชี้แนะให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากสังเกตพฤติกรรมตามตัวแบบ ทำให้เกิดการใส่ใจและเก็บจำจิตสาธารณะไว้เพื่อที่ตนเองจะได้กระทำตาม และเมื่อเห็นว่าตัวแบบกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตแล้วได้รับผลที่ดีตอบแทนอย่างไร ก็จะเป็นการจูงใจให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะในที่สุด และผู้วิจัยได้นำวิธีการอบรมเลี้ยงดูเข้ามาร่วมอธิบายเพื่อให้โปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะในครั้งนี้มีประสิทธิภาพสำหรับใช้ในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้คงอยู่ในเยาวชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจากับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา เพื่อใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. ได้แนวทางสำหรับผู้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. ได้แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนโดยใช้แนวคิดของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
4. ได้แนวทางสำหรับบิดามารดา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิธีในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิชญ์ชนก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 110 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิชญ์ชนก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน ที่ได้มาจาก

การสุ่มอย่างง่ายจากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด โดยวิธีจับฉลากเลือกมาจำนวน 2 ห้องเรียน โดยเลือกนักเรียน 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียน 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มควบคุม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา แบ่งเป็น

1.1.1 ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ

1.1.2 ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ

1.2 ตัวแปรแบ่งกลุ่ม ได้แก่ ปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบ่งเป็น

1.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก

1.2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา หมายถึง กระบวนการที่เสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้เป็นผู้สังเกต พร้อมทั้งได้ชี้แนะโดยการถามคำถามเพื่อให้ผู้สังเกตสนใจและตระหนักถึงจิตสาธารณะ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมภายในห้องเรียนก่อนที่จะดำเนินการในขั้นต่อไป ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

2. ขั้นการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ใช้เวลาประมาณ 15 นาที แบ่งเป็น

2.1 ขั้นเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ผู้เรียนดูภาพของตัวแบบที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ที่เป็นภาพการ์ตูนที่มีสีสันทัด A4

2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา ในขั้นนี้ผู้วิจัยตั้งคำถาม ถามผู้เรียนดังนี้

2.2.1 ตัวการ์ตูนในภาพกำลังทำอะไร

2.2.2 ผลของการกระทำพฤติกรรมของตัวการ์ตูนเป็นอย่างไร

2.3 ขั้นเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษ

3. ขั้นปฏิบัติ ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม และให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

4. ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้นผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่อง จิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

2. **ตัวแบบ (Modeling)** หมายถึง ภาพการตุนจิตสาธารณะที่ตัวแบบหรือตัวการ์ตูนในภาพกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ และตัวแบบในภาพการตุนจะได้รับผลกระทบที่เป็นตัวเสริมแรงทางบวกต่อจิตสาธารณะ ได้แก่คำชมจากครู หรือผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้สังเกต

3. **ภาพการตุนจิตสาธารณะ** หมายถึง ภาพวาดการตุนเลียนแบบบรรทัดฐานที่เป็นเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเน้นลักษณะเด่นที่การกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ และได้รับผลกระทบที่เป็นตัวเสริมแรงทางบวกต่อพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะ

4. **การชี้แนะทางวาจา (Verbal Prompting)** หมายถึง คำถามของผู้วิจัยที่ถามขึ้นเพื่อชี้แนะให้ผู้สังเกตได้สนใจและใส่ใจในพฤติกรรมของตัวแบบ รวมไปถึงการชี้แนะเพื่อให้ผู้สังเกตได้ตระหนักถึงผลกระทบทางบวกที่ตัวแบบได้รับจากการกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะ

นิยามปฏิบัติการ

1. **จิตสาธารณะ (Public mind)** หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะใน 3 ลักษณะดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม วัดจาก

1.1 การดูแลรักษา หลังจากใช้ของส่วนรวมเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่

1.2 ลักษณะการใช้ รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ วัดจาก

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

2.2 การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม วัดจาก

3.1 การแบ่งปัน โดยการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน

3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

จิตสาธารณะวัดโดยใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม โดยแบ่งกิจกรรม ออกเป็น 3 ฐาน ให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 0-4 ระดับ โดยนักเรียนที่ได้คะแนนรวมจากการกระทำพฤติกรรมที่แสดงออกถึงจิตสาธารณะสูง แสดงว่ามีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนรวมจากการกระทำพฤติกรรมที่แสดงออกถึงจิตสาธารณะต่ำ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา ยอมรับ ชื่นชม ให้ความสนับสนุน สนใจใกล้ชิดกับบุตร พร้อมกับให้คำอธิบายประกอบการสนับสนุน และห้ามปรามบุตรในการทำกิจกรรมต่างๆ และมีความสม่ำเสมอเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษต่อบุตร

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย วัดได้จากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ โดยนักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

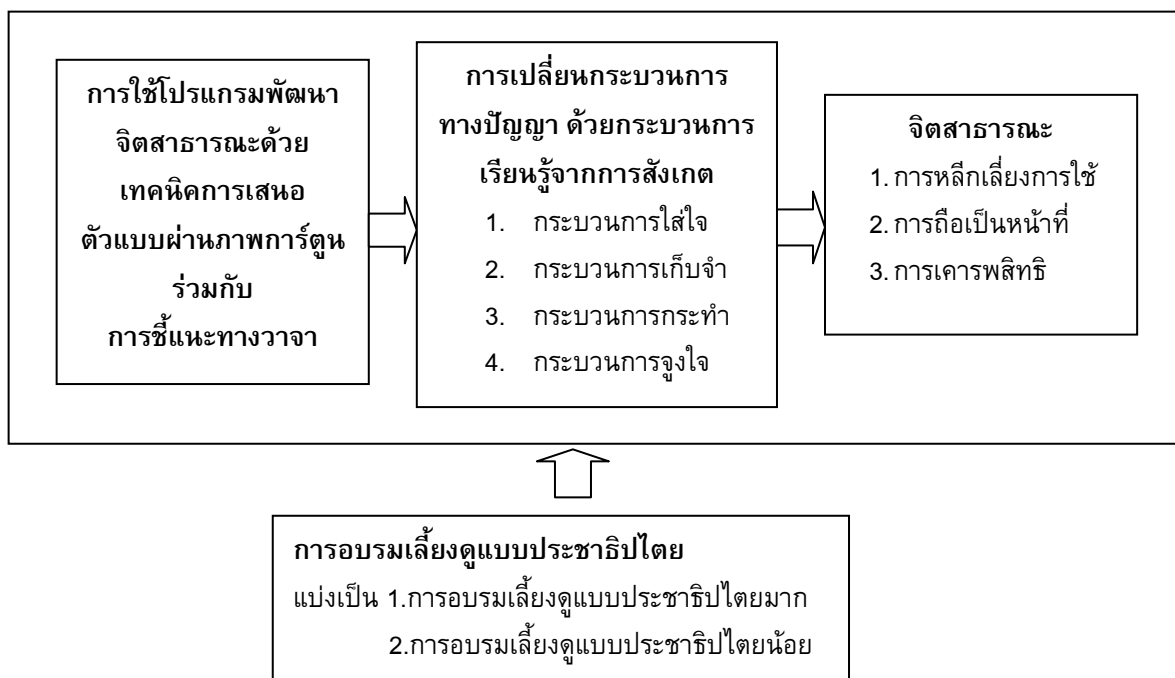
กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการพัฒนาให้กลุ่มตัวอย่างมีจิตสาธารณะสูงขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักแห่งพฤติกรรมในลักษณะของการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา (Cognitive) เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (จิตสาธารณะ) โดยใช้แนวคิดการปรับพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive Behavioral Approach) ที่เสนอว่า กระบวนการทางปัญญานั้นมีผลต่อพฤติกรรม กระบวนการทางปัญญาสามารถจัดกระทำให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา ทั้งนี้เพราะ กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรม และผลกรรม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interaction) กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญาด้วย

วิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาที่ผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้ได้แก่ การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) โดย แบนดูรา (Albert Bandura) ได้เสนอวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) โดยให้นักเรียนสังเกตตัวแบบที่กระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการชี้แนะทางวาจาเข้าร่วมอธิบายเพื่อให้ผู้สังเกตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนได้เร็วขึ้น และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าระหว่างเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่างกันหากใช้เทคนิคการพัฒนาเช่นนี้จะทำให้มีแนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะที่ต่างกัน

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มาใช้ร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อจิตสาธารณะ และนำตัวแปรปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เข้ามาร่วมศึกษาความแตกต่างของกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะของกลุ่มตัวอย่างด้วย ตามภาพกรอบแนวคิดดังนี้

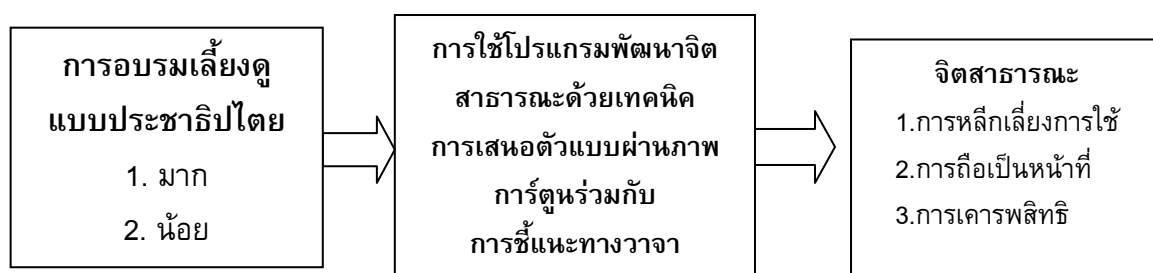
กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ (ต่อ)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม
2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก เมื่อได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จะมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงปฏิสัมพันธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ (Public Mind)
2. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย
 - 2.1 แนวคิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification)
 - 2.2 การเสนอตัวแบบ (Modeling)
 - 2.3 ความหมาย ลักษณะ และจุดมุ่งหมายของการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน
 - 2.4 การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะ (Prompting)
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ (Public Mind)

ความหมายของจิตสาธารณะ

ในการศึกษารวบรวมความหมายของจิตสาธารณะ จากเอกสารต่าง ๆ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ นั้น พบว่า มีการใช้คำที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเห็นประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม หรือจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ คำเหล่านี้มีความหมายใกล้เคียงกันดังนี้

หฤทัย อาจปรุ (2544 : 3) ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการที่จะเข้าไปแก้วิกฤติการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองสามารถแก้ปัญหาได้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 17) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะหมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง ในความหมายของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2541 : 57) กล่าวว่า การมีจิตสาธารณะ คือการมีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้หรือมีผลกระทบรวมกันในกลุ่มคน และในปีเดียวกัน มัลลิกา มัติโก (2541 : 5) ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกทางสังคมว่า เป็นการตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน จิตสาธารณะยังมีความหมายใกล้เคียงกับการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งบรรทม มณีโชติ (2530) ได้ให้ความหมายของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมในเชิงพฤติกรรมว่า การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม

จากการประมวลเอกสารต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของจิตสาธารณะว่า การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยการการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความซำรุดเสียหายต่อส่วนรวม รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะดูแลรักษาของส่วนรวมและเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

กรมวิชาการ (2542) ได้ระบุลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยไว้สามประการ ประการแรกคือ พฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วย ช่วยเหลือแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม โดยอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ประการที่สองคือ พฤติกรรมเสียสละต่อสังคม จะเป็นผู้ที่สามารถสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม มีการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และรู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เป็นผู้เสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ ในประการสุดท้ายคือ พฤติกรรมมุ่งมั่นพัฒนาสังคมนั้น บุคคลจะต้องสนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นที่จะพัฒนาสังคม มีความตั้งใจทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ (2539 : 1-2) ได้ศึกษาการปลูกฝังให้เยาวชนให้ทำตนให้เป็นประโยชน์เพื่อสังคมจากบุคคลในอาชีพต่างๆ ได้ให้ความหมายของการทำประโยชน์เพื่อสังคมซึ่งสอดคล้องกับจิตสาธารณะไว้ว่า คือการทำให้สิ่งที่ตั้งใจเป็นนิสัย เพื่อความสุขความสงบของตนเองและสังคมส่วนรวม ตลอดจนการกระทำเพื่อป้องกันปัญหาหรือการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของสังคม จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 7 ด้าน ได้แก่ 1) มีความรับผิดชอบ หมายถึง การเอาใจใส่ปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งของตนเอง และของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงอย่างได้ผลดี รวมทั้งยอมรับผลของการกระทำนั้น 2) มีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือบรรทัดฐานของสังคม ทั้งนี้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบหรือเพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติภารกิจ 3) รักษาสุขภาพอนามัย หมายถึง การกระทำที่ทำให้ตนเองและผู้อื่นมีร่างกายและจิตใจแข็งแรง ปราศจากโรคภัย 4) เคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง ไม่ก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นสูญเสียประโยชน์อันพึงมีพึงได้ไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายทางด้านร่างกายและจิตใจ 5) มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล หมายถึง การช่วยกระทำสิ่งใดๆ เท่าที่ตนเองสามารถทำได้ด้วยความเต็มใจ โดยไม่ต้องรอให้ผู้อื่นขอร้อง 6) มีความสามัคคีร่วมมือ หมายถึง การร่วมมือด้วยความเต็มใจเพื่อความพร้อมเพรียง และประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรมที่ตั้งใจของหมู่คณะ 7) รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำนุบำรุง รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณะสมบัติ และปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม จะเห็นได้ว่าในองค์กรระดับประเทศนั้น ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังให้เยาวชนมีคุณลักษณะที่ทำตนให้เป็นประโยชน์เพื่อสังคม เพราะการพัฒนาคุณภาพของบุคคลเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ

ในงานวิจัยของ ชาย โพรธิตา (2540) ที่ศึกษาจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณี กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า คือการใช้สาธารณะสมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือ การรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ซึ่งมีนัยอยู่สองประการ ได้แก่ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น โดยการคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น ชาย โพรธิตา ได้สรุปความเข้าใจของจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติหรือจิตสาธารณะไว้สองระดับ คือระดับที่ 1 เป็นจิตสำนึกแบบ Passive คือจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสมบัติ ระดับที่ 2 จิตสำนึกแบบ Active เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ไม่ว่าจะได้ใช้หรือไม่ได้ใช้สาธารณะสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะในหลายด้าน ได้สรุปความหมายของจิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ (นันท์วัฒน์ ชุนชี. 2546 : 4 และ ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. 2547 : 8)

องค์ประกอบที่ 1 คือการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 คือการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก

3. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
4. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

5. การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง
6. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นต่างๆ หลายประการ ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ปรากฏว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะโดยตรงมีอยู่น้อยมาก และส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่นงานวิจัยของ ชาย โพธิ์สิตา (2540) ได้ศึกษาจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศีลภาครณี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชากรในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าใจว่า สาธารณสมบัติคือของที่เป็นสมบัติส่วนรวมไม่มีปัจเจกชนคนหนึ่งคนใดเป็นเจ้าของ แต่ทุกคนในชุมชนหรือสังคมมีส่วนเป็นเจ้าของ มีสิทธิใช้ประโยชน์ และมีหน้าที่พึงดูแลรักษา ไม่ว่าจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากสาธารณสมบัตินั้นหรือไม่ก็ตาม สาธารณสมบัติเหล่านี้ ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ แม่น้ำลำคลอง สวนสาธารณะ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าตนมีส่วนเป็นเจ้าของสาธารณสมบัติทุกอย่างนั้น มีเพียงร้อยละ 40 และที่เห็นว่าเป็นเจ้าของเพียงบางอย่างมีสัดส่วนมากกว่า ร้อยละ 46 ส่วนที่ไม่คิดว่าตนมีส่วนเป็นเจ้าของสาธารณสมบัติเลย มีสัดส่วนน้อยร้อยละ 14 อาจสรุปได้ว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติเป็นสองระดับ ระดับหนึ่งเป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสมบัติ โดยเรียกจิตสำนึกแบบนี้ว่า แบบ Passive ระดับสอง เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ไม่ว่าจะเป็นได้ใช้หรือไม่ได้ใช้สาธารณสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย โดยเรียกจิตสำนึกแบบนี้ว่าแบบ Active

ในงานวิจัยของหฤทัย อาจปรุ (2544) ที่ศึกษาปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 จากสถาบันการศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษา นักศึกษาพยาบาล จำนวน 510 คน ลักษณะการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ จิตสำนึกสาธารณะด้านความคิดเห็น 1) ด้านความตระหนักที่เกิดขึ้นในสังคม 2) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 3) ด้านความรัก ความอ่อนอาทร และความสามัคคี 4) ด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนที่สอง ด้านพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ได้แก่ 5) ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 6) ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนการมีจิตสำนึกสาธารณะโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล ส่วนใหญ่ค่อนข้างต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ส่วนภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม กลุ่มสังคมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล และรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มเก็บตัว

มีความสัมพันธ์ทางลบการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล ที่ระดับ .05 และตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มก้าวหน้า รูปแบบการดำเนินชีวิต กลุ่มกิจกรรม และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 45.60 ($R^2 = .456$)

งานวิจัยเชิงสำรวจที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และ สาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวม ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม จากการศึกษาจิตสาธารณะของเยาวชนในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของสิริลักษณ์ สุรการ (2538 :บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การดำเนินการวิจัยได้ใช้แบบสอบถามกับนักเรียน จำนวน 239 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ เช่นเดียวกับ อักษร สวัสดิ์ (2542 :บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาตามคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง มลพิษทางขยะมูลฝอย และด้านพลังงาน ตามลำดับ ซึ่งปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์ทั้งสิ้นไม่จะเป็นการไม่ให้ความร่วมมือ ความมั่งง่าย และงานวิจัยของรัชนี จันทรทรวงกร (2541) ที่ศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผล และรูปแบบการดำเนินงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารวิทยา จำนวน 280 คน ผลการศึกษพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของการอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง มีงานวิจัยซึ่งผลสำรวจไปในลักษณะเดียวกันอีก คือ ชัชชัย ศิลปสุนทร (2540) สบสุข ลีละบุตร (2541) ที่ศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการวิจัยพบว่าระดับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของคนทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า เยาวชนไทยส่วนใหญ่ยังขาดจิตสาธารณะอยู่มาก นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความสนใจและเน้นการเลือกปฏิบัติที่ส่งผลประโยชน์ต่อตนเอง มีความตระหนักในผลที่จะเกิดต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ดังนั้น การพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่ดี โดยการปลูกฝังจิตสาธารณะด้วยการเปลี่ยนที่กระบวนการทางปัญญา เพื่อให้ติดตัวไปกระทั่งพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification)

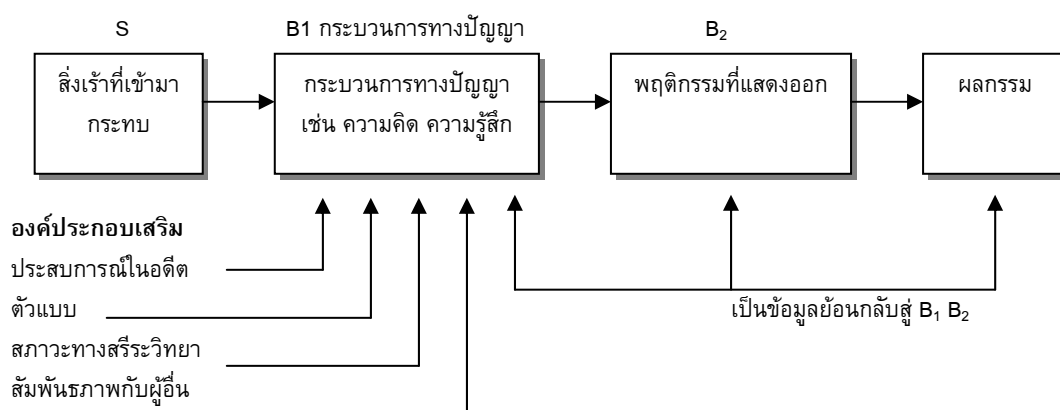
แคลิช (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 3 ; อ้างอิงจาก H. Kalish : 1981) กล่าวว่า การปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีหลายวิธี แต่วิธีที่เป็นระบบและสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) เพราะเป็นหลักการที่ครอบคลุมทั้งแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไข และแนวคิดทางจิตวิทยาต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ แนวคิดของการใช้หลักการพฤติกรรมมาเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาพฤติกรรมนั้น มีอยู่ด้วยกัน 2 วิธี (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.2543) วิธีแรกคือ วิธีการควบคุมจากภายนอก (External Control) เป็นวิธีการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลอื่นในกรณีที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ ก็สามารถพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขจัดการกระทำกับพฤติกรรมโดยตรง ด้วยการควบคุมสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้ได้ เช่น การเสริมแรงด้วยรางวัลหรือสิ่งของเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่ยังมีข้อจำกัดของวิธีการควบคุมจากภายนอก ซึ่งเห็นได้จากงานของ อิลลอนและแอซริน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 201 ; อ้างอิงจาก Ayllon & Azrin : 1965) ได้ศึกษาว่า หลังจากที่ได้ให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น แต่หลังจากที่ถอดถอนเบี้ยอรรถกรออกแล้วจะส่งผลให้พฤติกรรมลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะเบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากในการเพิ่มพฤติกรรม แต่เนื่องจากการเสริมแรงไม่ได้เน้นที่กระบวนการฝึกให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง แต่เป็นการฝึกให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายด้วยการควบคุมจากภายนอก ทำให้บุคคลไม่ตระหนักถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเอง (โสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธ์. 2538 : 82) ดังนั้นอีกวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพฤติกรรมเป้าหมายคือ วิธีการควบคุมจากภายใน (Internal Control) หากต้องการจะพัฒนาพฤติกรรมซึ่งไม่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมของบุคคลที่จะพัฒนาได้โดยตรงอาจเลือกวิธีการเปลี่ยนที่ความรู้สึก (Feeling) หรือที่กระบวนการทางปัญญา (Cognitive) เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

แคชดิน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 308 ; อ้างอิงจาก H. Kazdin : 1978) ได้เสนอหลักการพื้นฐานของแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสันนิษฐาน ให้ส่งผลไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก โดยนักปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเชื่อดังนี้

- 1) กระบวนการทางปัญญานั้นมีผลต่อพฤติกรรม
- 2) กระบวนการทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้
- 3) พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญา

ดังนั้นจุดมุ่งหมายของนักปรับพฤติกรรมทางปัญญาจึงมุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญาเพื่อส่งผลให้พฤติกรรมภายนอกเปลี่ยนแปลง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 308 ; อ้างอิงจาก Mahoney.1974) ทั้งนี้เพราะ กระบวนการทางปัญญาและพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กัน โดยคาลิช

(Kalish. 1981) ได้เสนอความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและผลกรรม ว่า มีลักษณะแบบปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้วยการชี้แนะ (Prompting) จากกระบวนการทางปัญญา และในขณะเดียวกันพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อ กระบวนการทางปัญญา ดังแสดงให้เห็นถึงภาพสรุปความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า กระบวนการทาง ปัญญา พฤติกรรมและผลกรรม ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction

ที่มา: แคลิช (ดราวรรณ ต๊ะปิ่นตา. 2534 ; อ้างอิงจาก Kalish. 1981)

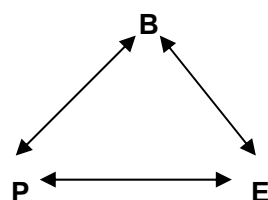
จากภาพแสดงจะเห็นได้ว่า ตัวแปรภายในบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก การปรับพฤติกรรมดังกล่าวจึงเรียกว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification หรือ CBM) ซึ่งแนวคิดนี้บูรณาการมาจากแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมปัญญานิยม และแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมภายนอกของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาภายใน ดังนั้นแนวคิด พฤติกรรมปัญญานิยม จึงเชื่อว่ามีสิ่งที่อยู่ระหว่างสิ่งเร้า (S) กับพฤติกรรมภายนอก (B₂) ซึ่งได้แก่ ความคิดความเชื่อ ทศนคติ ความคาดหวัง ที่เป็นพฤติกรรมภายใน (B₁) โดยที่กระบวนการทางปัญญาเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ดังนั้น ถ้าสามารถเปลี่ยน กระบวนการทางปัญญาได้ พฤติกรรมภายนอกของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมจะพัฒนาไปมากน้อยเพียงใดนั้นยังขึ้นกับผลกรรมที่บุคคลนั้นได้รับการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ด้วย (ประทีป จินรี : 2540)

การเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาของบุคคลกระทำได้หลายวิธี ได้มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลายท่านเช่น การฝึกสอนตนเอง (Self – Instruction Training) ของมิชเชนบาวม (Meichenbaum.1971) ที่ใช้วิธีพูดภายในใจตนเอง หรือ SRR (Systematic Rational Restructuring) เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างพิจารณาเหตุผลอย่างเป็นระบบ ของโกลด์ไฟรด์ (Goldfried. 1973) และแนวคิด RET (Rational Emotive Therapy) ของ อิลลิส (Ellis.1979) ที่เชื่อว่า อารมณ์ของบุคคลเปลี่ยนได้โดยใช้ความคิดที่มีเหตุผล ซึ่งในเวลาต่อมาก็มีการเรียนรู้จากการสังเกตตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura.1986) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากการสังเกตผ่านตัวแบบ ดังนั้นตามแนวคิดนี้ วิธีการเปลี่ยนพฤติกรรมภายในจึงเปิดกว้าง เพราะถ้าทำให้กระบวนการทางปัญญาเปลี่ยนแล้ว ก็จะส่งผลถึงพฤติกรรมภายนอกในที่สุด (ประทีป จิน๊ะ. 2540 : 233 - 238)

กระบวนการการเสนอตัวแบบ (Modeling)

1. แนวคิดพื้นฐานของการเสนอตัวแบบ

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อจิตสาธารณะโดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ แบนดูรา (Albrekt Bandura. 1986) ได้เสนอความหมายของการเรียนรู้ (Learning) ไว้ว่า การเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก (Performance) หากเพียงแต่การได้มาซึ่งความรู้ใหม่ (Acquired) ก็ถือว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว แม้ว่าจะไม่แสดงออกก็ตาม ดังนั้นการเรียนรู้ตามแนวของแบนดูราจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในโดยไม่จำเป็นต้องมีการแสดงออก แนวคิดพื้นฐานของ แบนดูรา เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ มีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor หรือ P) ซึ่งได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง ฯลฯ ของบุคคล กับปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environmental Factor หรือ E) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้จะมีลักษณะที่มีอิทธิพลเชิงเหตุ – ผล ซึ่งกันและกัน ดังนี้

B = พฤติกรรม (Behahavior)

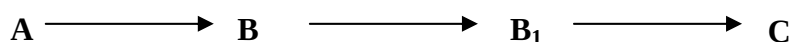
P = ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor)

E = สภาพแวดล้อม (Environmental Factor)

ภาพประกอบ 4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อม

ที่มา: แบนดูรา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 48 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1989)

การเสนอตัวแบบนั้น เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคมของแบนดูรา ที่มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของคนเรานั้นไม่ได้เป็นผลมาจากการที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่เท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยความคิดและความรู้สึกอีกด้วย ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้ (พฤติกรรม สภาพแวดล้อมส่วนบุคคล) จะมีลักษณะของการกำหนดซึ่งกันและกัน ถ้าปัจจัยใดเปลี่ยนแปลงไป อีกสองปัจจัยที่เหลือก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การเสนอตัวแบบนี้จะพิจารณาในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้บุคคลเกิดความคาดหวังถึงผลที่จะเกิดขึ้นบางอย่าง ซึ่งความคาดหวังถึงผลที่จะเกิดขึ้นนี้จะส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือมีแสดงพฤติกรรม ลักษณะของกระบวนการการเสนอตัวแบบ ดูได้จากภาพดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงถึงลักษณะของกระบวนการเสนอตัวแบบ

โดยที่	A	=	การเสนอตัวแบบ
	B ₁	=	ความคิดหรือความรู้สึกของผู้สังเกตตัวแบบ
	B	=	พฤติกรรมที่แสดงออก
	C	=	ผลกรรม

จากกระบวนการแสดงตัวแบบนั้น จะต้องมีการเสนอตัวแบบ (A) ที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจและคิดอยากจะทำตาม (B₁) เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรม (B) ตามตัวแบบแล้วสิ่งที่ตามาคือผลกรรม (C) ที่เกิดขึ้นต่อพฤติกรรมนั้น ถ้าพฤติกรรมที่ทำตามตัวแบบนั้นได้รับการเสริมแรงทางบวกพฤติกรรมนั้นก็เกิดบ่อยครั้งขึ้น แต่ถ้าพฤติกรรมที่ทำตามตัวแบบนั้นได้รับการลงโทษพฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นอีก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 254) แบนดูรา (Bandura.1969) ได้กล่าวว่าตัวแบบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล 3 ด้าน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้บุคคลเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ๆ หรือทักษะใหม่ๆ ซึ่งจากผลของตัวแบบในลักษณะเช่นนี้ทำให้เราสามารถนำเอาวิธีการเสนอตัวแบบไปสร้างพฤติกรรมใหม่ๆ ให้กับบุคคลที่ยังไม่เคยกระทำพฤติกรรมดังกล่าวนั้น

2. มีผลทำให้เกิดการระงับ (Inhibition) หรือการยุติการระงับ (Disinhibition) การแสดงพฤติกรรมของผู้สังเกตตัวแบบดี ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับว่าเมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลกรรมเช่นใด ถ้าตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลกรรมเป็นที่ไม่พึงพอใจ แนวโน้มที่ผู้สังเกตตัวแบบจะไม่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบนั้นมีสูงมาก เท่ากับว่าตัวแบบทำหน้าที่ระงับการเกิดพฤติกรรม

3. ช่วยให้พฤติกรรมที่เคยได้รับการเรียนรู้มาแล้วได้มีโอกาสแสดงออก หรือถ้าเคยแสดงออกแล้วแต่ไม่ค่อยได้แสดงออกมากนัก ให้แสดงออกมากขึ้น ผลของตัวแบบในลักษณะเช่นนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา

จากแนวคิดพื้นฐานที่แบนดูร่านำเสนอนั้นเห็นว่า พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว หากแต่มีผลมาจากกระบวนการทางปัญญาด้วย กล่าวคือ ถ้ากระบวนการทางปัญญาเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งแบนดูร่า ได้เสนอวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้เปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาหรือพฤติกรรมภายในไว้คือ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) ที่ว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้จากการสังเกต เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ จะเป็นบุคคลในครอบครัว สังคม สื่อหรือสัญลักษณ์ต่างๆ แบนดูร่าได้เสนอกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบว่ามีด้วยกัน 4 กระบวนการ ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 6 กระบวนการในการเรียนรู้จากการสังเกต

ที่มา: แบนดูร่า (ประทีป จินเี. 2540 : 95 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1986)

การเรียนรู้จากการสังเกตโดยผ่านตัวแบบดังกล่าว มีกระบวนการที่สำคัญ 4 กระบวนการ คือกระบวนการใส่ใจ (Attention Process) กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) กระบวนการกระทำ (Production Process) กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) กระบวนการทั้ง 4 นี้ จำเป็นต่อการเรียนรู้จากการสังเกต หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ โดยทุกกระบวนการมีความสำคัญ ถ้าขาดกระบวนการใดไปการกระทำตามตัวแบบย่อมไม่สมบูรณ์ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบจำเป็นต้องประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. กระบวนการใส่ใจ (Attentional Processes) คนจะไม่สามารถเรียนรู้ได้เลยถ้าขาดความใส่ใจและขาดการรับรู้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมา สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการใส่ใจนี้มีอยู่ 2 ประการ คือ

1.1 ลักษณะของตัวแบบ ตัวแบบที่มีความเด่นชัด จดจำได้ง่าย มีความดึงดูดใจสูง มีความซับซ้อนของพฤติกรรมน้อย จะมีโอกาสทำให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก นอกจากนี้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมาหากมีประโยชน์ต่อผู้สังเกต จะโน้มน้าวจิตใจผู้สังเกตให้ใส่ใจได้มาก

1.2 ลักษณะของผู้สังเกต ผู้สังเกตจะต้องมีประสาทการรับรู้การกระทำของตัวแบบที่ดี มีระดับความตื่นตัวในการใส่ใจพฤติกรรมของตัวแบบนั้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) ในการเรียนรู้โดยการสังเกต คนเราไม่สามารถจะเรียนรู้ได้มากถ้าปราศจากการเก็บจำ เพราะกระบวนการจำนั้นเป็นการรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้สังเกตเห็นทุกครั้งแล้วนำมาวางรูปแบบของพฤติกรรมที่แน่ชัด การเก็บจำจะเป็นในรูปแบบของสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นมโนภาพ (Imaginal) หรือภาษา (Verbal) การจำในลักษณะนี้จะช่วยให้การจดจำทำได้ง่ายกว่าและคงทนกว่าส่วนการฝึกฝนโดยการทบทวนในใจหรือโดยกระทำจริงจะส่งเสริมให้ผู้เห็นจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตดัดแปลงสัญลักษณ์จากการเก็บจำมาเป็นการกระทำที่เหมาะสม กระบวนการนี้จะเน้นถึงความสามารถ และความพร้อมทางร่างกายในการกระทำตามตัวแบบ อุปสรรคของกระบวนการก็คือ การดัดแปลงสัญลักษณ์ให้มาเป็นการกระทำที่เหมาะสมนั้นทำได้ยากมากในระยะแรก แต่เมื่อทราบถึงข้อบกพร่องระหว่างสัญลักษณ์กับการดัดแปลงให้เป็นพฤติกรรมจะช่วยให้การกระทำตามตัวแบบในคราวต่อไปถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจากจะมีการสังเกตการณ์กระทำตามตัวแบบได้ดีแล้ว จะต้องมีการติดตามการกระทำซึ่งการติดตามนี้จะต้องเป็นข้อมูลย้อนกลับที่แม่นยำด้วยจึงจะช่วยให้การกระทำตามตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้มา (Acquisition) กับการแสดงออก (Performance) เพราะในชีวิตจริงแล้วมนุษย์ไม่สามารถจะกระทำตามตัวแบบได้ทั้งหมด มนุษย์จึงเลือกที่จะกระทำตามตัวแบบเมื่อการกระทำนั้นให้ผลกรรมทางบวกมากกว่าจะเลือกทำตามการกระทำที่ให้ผลกรรมทางลบ ดังนั้นกระบวนการจูงใจจึงมีบทบาทที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ

ดังนั้นองค์ประกอบทั้ง 4 นี้จึงมีความจำเป็นในการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ถ้าขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งการกระทำตามตัวแบบย่อมไม่สมบูรณ์เพราะการจัดองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนี้ เกิดจากการกระตุ้นให้ผู้สังเกตใส่ใจกับตัวแบบอย่างแท้จริง จนสามารถจดจำและนำมาสร้างสัญลักษณ์ได้ ตลอดจนสามารถดัดแปลงสัญลักษณ์นั้นและนำออกมาใช้ได้ภายหลัง โดยมีองค์ประกอบสุดท้ายคือ แรงจูงใจที่ทำให้ผู้สังเกตแสดงการตอบสนองออกมา โดยเมื่อบุคคลสังเกตเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ แนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้นจะมีสูงขึ้น แต่เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ บุคคลก็จะไม่เลียนแบบพฤติกรรมนั้น

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการใส่ใจ ได้แก่ ลักษณะของตัวแบบที่ใกล้เคียงกับผู้สังเกต เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ทัศนคติ ซึ่งทำให้ผู้สังเกตรู้สึกว่าจะเหมาะสมกับตนและทำให้เกิดความคาดหวังว่า ถ้าตนแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบนั้นก็จะได้รับผลกรรมในทำนองเดียวกัน (สุวรรณ วิริยะประยูร. 2529 : 13) นอกจากนี้ตัวแบบต้องมีลักษณะเด่นชัดเป็นพิเศษ ตัวแบบที่มีความเด่นชัดย่อมดึงดูดให้ผู้สังเกตสนใจได้มากกว่าตัวแบบที่ไม่เด่นชัด ควรคำนึงถึงทิศทางของอารมณ์และความรู้สึกที่ผู้สังเกตมีต่อตัวแบบ หากผู้สังเกตชอบตัวแบบก็จะให้การใส่ใจกับตัวแบบมากกว่าผู้สังเกตที่ไม่ชอบตัวแบบ ซึ่งเหตุการณ์ที่เป็นตัวแบบถ้ามีความซับซ้อนน้อยจะทำให้ผู้สังเกตมีความสนใจมากกว่าเหตุการณ์ที่เป็นตัวแบบมีความซับซ้อนมาก จำนวนตัวแบบในพฤติกรรมหนึ่งๆ หากมีตัวแบบแสดงหลายคนหรือกระทำซ้ำๆ จะเรียกความใส่ใจจากผู้สังเกตได้มากกว่า ประกอบกับตัวแบบที่มีความหลากหลายก็สามารถทำให้บุคคลใส่ใจได้เช่นกัน (ประทีป จินนี. 2540 : 97 – 98) ส่วนกระบวนการเก็บจำตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมแล้วเกิดผลกรรมบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สังเกตก็จะทำให้ระลึกถึงตัวแบบได้ง่ายขึ้น ต่อมาคือกระบวนการกระทำ ผู้สังเกตจะแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตัวแบบได้ถูกต้องเพียงใด ขึ้นอยู่กับปริมาณการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต และสำหรับกระบวนการจูงใจ ผู้สังเกตจะได้รับการจูงใจด้วยผลกรรมที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ ถ้าพฤติกรรมของตัวแบบได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงพอใจได้ ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มสูงที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้น เพราะเกิดความคาดหวังว่าจะได้รับผลกรรมตามที่ตัวแบบได้รับ (อังสนา ภัทรายุทธวรรณ์. 2533 : 7)

2. ประเภทของตัวแบบ

ตัวแบบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแบบที่มีชีวิตจริง (Live Model) การเสนอตัวแบบวิธีนี้เป็นการให้ผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบในสภาพการณ์จริง ซึ่งมีข้อดีคือ ตัวแบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อให้แสดงพฤติกรรมได้ชัดเจน หรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น การเสนอตัวแบบโดยวิธีนี้ ทำให้ผู้สังเกตสนใจในตัวแบบ และเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวแบบดีกว่าการเสนอตัวแบบด้วยวิธีอื่น (Bandura. 1969 : 178-186) แต่การเสนอตัวแบบด้วยวิธีนี้ต้องคำนึงถึงผลกรรมเพราะอาจเกิด

เหตุการณ์ที่ไม่คาดไว้วางหน้าเกิดขึ้น ทำให้ตัวแบบไม่ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจตามที่ควรได้รับ ตัวแบบที่มีชีวิตซึ่งผู้สังเกตสามารถปฏิสัมพันธ์โดยตรง เช่น พ่อ แม่ คนในครอบครัว ครู และเพื่อน

2. ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น ภาพการ์ตูน หนังสือ วิทยู โทรทัศน์ เป็นต้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้ ตัวแบบสัญลักษณ์ เนื่องจากการเสนอตัวแบบเพียงอย่างเดียว สามารถก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมแก่บุคคลจำนวนมากอย่างพร้อมเพรียงกันในหลายๆสถานการณ์ได้อย่างกว้างขวาง (Bandura. 1977: 40) สามารถจัดกระบวนการเสนอตัวแบบให้เหมาะสมตามความต้องการก่อนนำไปใช้ได้ สามารถเก็บตัวแบบสัญลักษณ์ไว้ในกรณีที่ต้องการให้บุคคลเลียนแบบในทำนองเดียวกัน (Thelen, et al. 1979 : 701 - 720) และตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีประสิทธิภาพจะดึงดูดความสนใจสูง และกำหนดสภาพการณ์ให้อยู่ในสภาพแวดล้อมของบุคคลได้ตลอดเวลา (สุวรรณ วิริยะประยูร. 2529)

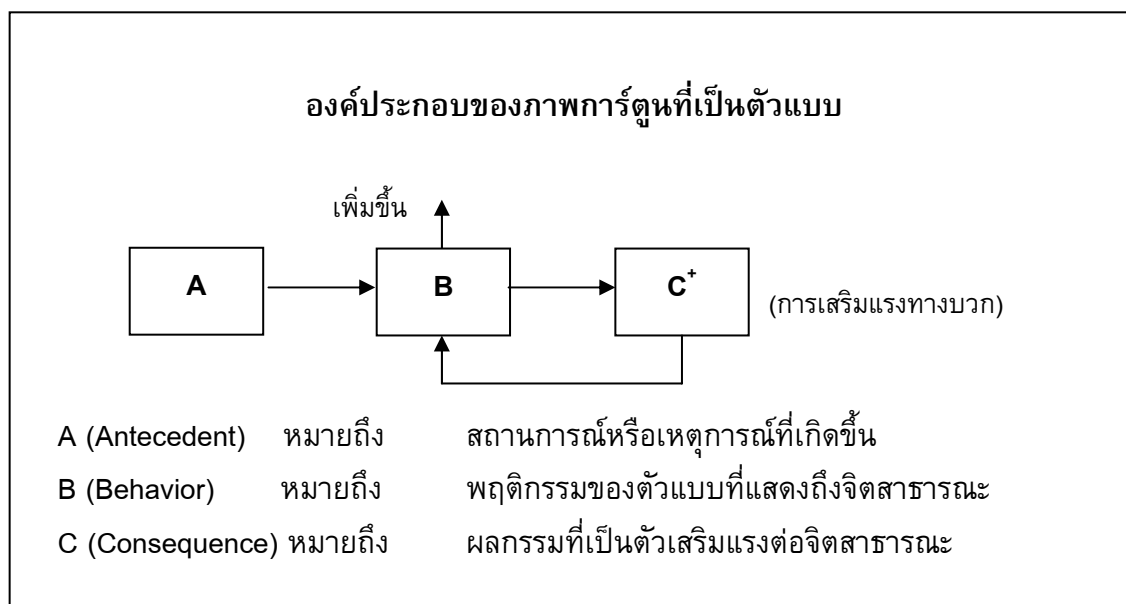
ในงานของ นันทวัฒน์ ชุนชี (2546 : 42) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้น นักเรียนมีความสนใจในภาพการ์ตูนมากกว่าเนื้อหา ภาพการ์ตูนทำให้เด็กสนใจในพฤติกรรมตามตัวแบบได้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะการ์ตูนมีรูปแบบที่สามารถดึงดูดความสนใจ เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับเด็กวัย 8 – 9 ปี ที่สนใจสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ สีสันที่สะดุดตา (สุชา จันทรเฒ. 2542 : 130)

3. จุดมุ่งหมายของการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านภาพการ์ตูน

การ์ตูนเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ และยังเป็นที่ยุติของทุกชนชาติ การ์ตูนเป็นเหมือนสื่อเนกประสงค์ นิคม ทาแดง (2523 : 266 -267) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการ์ตูนไว้หลายลักษณะ คือใช้แสดงกิจกรรมท่าทางและอารมณ์ของสิ่งที่กล่าวถึงประกอบการเล่าเรื่องราวหรือนิทาน ทำให้การสอนมีชีวิตชีวา ได้รับความสนใจ การ์ตูนสามารถสรุปประเด็น ปัญหา หรือความคิดหลัก ทำให้เข้าใจได้ง่าย และจำได้นาน เช่นเดียวกับการ์ตูนในหนังสือพิมพ์รายวันที่สรุปประเด็นสำคัญได้อย่างกะทัดรัด เข้าใจง่าย คนที่ไม่มีเวลาพออาจจะดูการ์ตูนแทนการอ่านบทความก็ได้ คินเดอร์ (อัศวิน นันทะแสง. 2542 : 23 ; อ้างอิงจาก Kinder. 1965 : 152) ได้แบ่งการ์ตูน ไว้สองประเภท ประเภทแรกคือ การ์ตูนธรรมดา (Cartoon) หมายถึงภาพวาดสัญลักษณ์หรือภาพล้อเลียนบุคคล สถานที่ หรือเรื่องราวที่หน้าสนใจทั่วไป ประเภทที่สองคือ การ์ตูนเรื่อง (Comics) หมายถึงการ์ตูนธรรมดาหลายๆภาพ ซึ่งจัดลำดับเรื่องราวให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปเป็นเรื่องราวอย่างสมบูรณ์ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ การ์ตูนธรรมดา (Cartoon) เพียงภาพเดียวเพื่อให้ตัวแบบในภาพการ์ตูนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะอย่างเด่นชัด ลักษณะของภาพการ์ตูนสามารถแบ่งได้หลากหลายลักษณะ เช่น การ์ตูนล้อเลียนตลกขบขัน การ์ตูนภาพประกอบ การ์ตูนเลียนแบบธรรมชาติ เป็นต้น ในการสร้างภาพการ์ตูนเลียนแบบธรรมชาติ (Natural Cartoon) นั้น แบ่งออกเป็นลักษณะย่อยคือ การ์ตูนรูปสัตว์ ที่เป็นรูปสัตว์เหมือนจริง คือ การเขียนเลียนแบบลักษณะ กริยา ท่าทางของสัตว์ประเภทนั้น หรือ การ์ตูนรูปสัตว์ท่าทางคน คือ

การเขียนรูปสัตว์ต่างๆ แต่มีกริยาท่าทางการแต่งตัวเลียนแบบคน เช่น มิกกี้เมาท์ โดนัลด์ดั๊ก กุฟฟี ส่วนภาพการ์ตูนที่เลียนแบบธรรมชาติอีกลักษณะหนึ่งคือ การ์ตูนรูปคน ลักษณะการเขียนจะเลียนแบบคนจริงหรือลดทอนของจริง โดยเน้นเฉพาะลักษณะเด่นๆ ของคนก็ได้ (อัศวิน นันทะแสง. 2542 : 23 - 25) จากความหมายและประเภทของการ์ตูน จะเห็นได้ถึงคุณลักษณะของการ์ตูนที่สามารถดัดแปลงนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้นำไปใช้ ดังที่ วิชิตและสกุลเลอร์ (สุลักษณ์ สนิททรัพย์. 2543 : 15; อ้างอิงจาก Wittich and Schuller. 1967) กระตุ้นความสนใจของเด็ก เพราะโดยธรรมชาติของการ์ตูนที่ตลกน่ารักดึงดูดใจผู้ดูอยู่แล้ว การเขียนการ์ตูนง่ายๆ ประกอบคำอธิบายจะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ถึงแม้ว่า จะมีงานวิจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมเด็ก โดยผ่านตัวแบบการ์ตูนมากมาย แต่จากการศึกษาข้อมูลแล้ว ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอภาพการ์ตูนเพียงภาพเดียว แล้วส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมอย่างไร ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนเพียงภาพเดียว โดยที่ตัวแบบในภาพการ์ตูนจะแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ โดยกำหนดให้มีสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพ ทำให้ตัวแบบที่เป็นตัวการ์ตูนแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ เมื่อตัวแบบในภาพแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะแล้วจะได้รับผลกระทบบางอย่างตามหลังพฤติกรรม และผลกระทบหรือสิ่งที่เกิดตามหลังพฤติกรรมนั้นจะต้องเป็นตัวเสริมแรงหรือสิ่งที่ตัวแบบพึงพอใจ เช่น คำชมจากครู หรือของรางวัลจากผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็ก เขียนเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 7 องค์ประกอบของภาพการ์ตูนที่เป็นตัวแบบ

กับตัวแบบกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม และไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ มีนักเรียนจำนวน 68 คน ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือคือโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ วัดจิตสาธารณะด้วยแบบวัดจิตสาธารณะแบ่งเป็นมาตราประเมิน 3 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะ และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นว่า ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้ได้เลือกใช้แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาโดยเทคนิคการเสนอตัวแบบ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นันทวัฒน์ ชุนชี และธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่ต่อยอดมาจากงานวิจัยทั้ง 2 ในงานนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจากพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของกลุ่มตัวอย่าง เพราะการสังเกตนั้นช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์นั้นอย่างแท้จริง ทำให้ข้อมูลมีความเชื่อถือสูง และมีความสมบูรณ์มากกว่าเพราะเป็นข้อมูลที่ได้โดยบุคคลไม่มีโอกาสนึกคิดเปลี่ยนแปลง ในงานวิจัยของ อังสนา ภัทรายุทธวรรณ์ (2533) ที่ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อของเด็กก่อนวัยเรียน ได้ใช้แบบบันทึกพฤติกรรมเอื้อเพื่อสำหรับผู้สังเกตเพื่อใช้บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในสภาพการบริจาคนักเรียนแบบช่วงเวลา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อเพิ่มขึ้นในสภาพการณ์บริจาคนักเรียนของ โสภิตา ลีวัฒนาพันธ์ (2538) ได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย แบบบันทึกความถี่การทำงานเสร็จสิ้นและส่งงานตามกำหนดเวลา และแบบบันทึกผลคะแนนการปรับปรุงแก้ไขงานในวิชาการเขียนแบบเทคนิค การคิดคะแนนโดยคำนวณจากการรวมคะแนนร้อยละของทั้ง 3 พฤติกรรมย่อย โดยศึกษาตลอดระยะการทดลอง คือ ระยะเสัฐาน ระยะการทดลอง และระยะติดตามผล ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายสูงขึ้น

เด็กในช่วงอายุ 8-9 ปี จัดเป็นวัยเด็กตอนกลาง ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 เด็กวัยนี้ถือได้ว่าเป็นวัยจับกลุ่ม หรือ Gang age เพราะชอบจับกลุ่มเล่นด้วยกันหลายคน ซึ่งเป็นเพศเดียวกันรุ่นเดียวกัน เพื่อมีกิจกรรมที่สนุกสนานในช่วงเวลาหนึ่งๆเท่านั้น และเนื่องจากเด็กเริ่มคลายจากการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสำคัญของหมู่คณะ เด็กวัยนี้จึงทำตามความเห็นชอบของสมาชิกเป็นส่วนใหญ่และคล้อยตามมาตรฐานของกลุ่ม ได้เรียนรู้ถึงการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (จรรยา สุวรรณทัต. 2524 : 149) พัฒนาการที่สำคัญของเด็กวัยนี้คือ ต้องการเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ ต้องการพึ่งตนเองได้ ความต้องการเหล่านี้ทำให้เด็กพยายามที่จะแสวงหากิจกรรมใหม่ๆ แปลกๆ ทำอยู่เรื่อยไป และสนใจกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำ พยายามเข้าร่วมด้วย เพื่อให้มีประสบการณ์ เด็กจะมีความสำนึกได้ว่า การอยู่ร่วมกับผู้อื่นนั้นต้องไม่ทำความลำบากหรือความเดือดร้อน และรู้ว่าแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่ากัน ความเข้าใจเช่นนี้ทำให้เด็กสามารถควบคุมความรู้สึกได้ดีเมื่อตนทำสิ่งใดพลาดพลั้ง และขณะเดียวกันก็มีความรู้สึกเห็นใจผู้อื่น (สุชา จันทรเอม. 2542 : 123,130)

สำหรับวัยเด็กตอนกลาง เป็นวัยที่มีพื้นฐานทางภาษา คิดหาเหตุผล และรู้จักตัดสินใจ โดยลักษณะแห่งวัย สามารถที่จะขยายประสบการณ์ของเด็กได้ดี และเป็นโอกาสที่เหมาะสมที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้เป็นอย่างดี (บันลือ พฤษะวัน : 2523) ผู้วิจัยได้ประมวลงานวิจัยที่ใช้วิธีการการเสนอตัวแบบมาใช้ในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นงานวิจัย ศศิธร บรรลือสินธุ์ (2530) ได้ศึกษาตัวแบบที่มีผลต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยกลุ่มทดลอง 20 คน ใช้แม่แบบสไลด์การ์ตูน และกลุ่มควบคุม 20 คน ได้รับการสอนแบบปกติใช้เวลาในสอน 12 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที และใช้แบบสอบถามความกตัญญูทเวที พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบมีคะแนนคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวทีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ เช่นเดียวกับกัลยา ประสงค์เจริญ (2526 : 33) ได้ทำการศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบนิทานประกอบหุ่นมือ เพื่อพัฒนาวินัยแห่งตนด้านความรู้สึกรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน กลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน แม่แบบเป็นนิทานประกอบหุ่นจำนวน 7 เรื่อง เนื้อหาเกี่ยวกับการมีวินัยแห่งตนด้านความรู้สึกรับผิดชอบใช้เวลาทดลองครั้งละ 30 นาที แต่ละครั้งใช้เวลาห่างกัน 1 วัน หลังการทดลองทดสอบพบว่า การให้แม่แบบมีผลทำให้ผู้รับมีวินัยแห่งตนด้านความรู้สึกรับผิดชอบมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบ

การชี้แนะ (Prompting)

การชี้แนะ เป็นการให้สิ่งเร้าที่เป็นตัวชี้้นำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างถูกต้องรวดเร็ว (Kazdin.1980 : 44 ; Wilson and O'Leary,1980 : 115) การชี้แนะเพื่อให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการกำหนดพฤติกรรมในการชี้แนะอย่างชัดเจน และเป็นพฤติกรรมที่สามารถทำได้ และมีการสร้างระบบขั้นตอนการชี้แนะอย่างเหมาะสม ตลอดจนผู้ให้การชี้แนะต้องเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้ที่ได้รับการชี้แนะด้วย (รัศมี ดินประเสริฐสัตย์. 2531) การชี้แนะมี 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะทางวาจา (Verbal Prompting) เป็นการชี้แนะโดยใช้คำพูดต่างๆ เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย การชี้แนะโดยใช้ท่าทาง (Physical Guidance) เป็นการแสดงสีหน้าท่าทางต่างๆ เช่น การชี้นิ้วการพยักหน้า การจับมือให้ทำ การชี้แนะโดยใช้สิ่งของ (Material Prompting) คือการชี้แนะโดยใช้สิ่งของหรือวัตถุ เช่นป้ายสัญลักษณ์จราจร

1. ประเภทของการชี้แนะ

1. การชี้แนะโดยใช้วาจา (Verbal Prompting) ได้แก่ การชี้แนะโดยใช้คำพูดต่างๆ เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เช่น คุณแม่บอกลูกชายว่าถึงเวลารับประทานอาหารแล้ว
2. การชี้แนะโดยใช้ท่าทาง (Physical Guidance) ได้แก่ การชี้แนะโดยการแสดงสีหน้าท่าทางต่างๆ เช่นการชี้นิ้ว การพยักหน้า การก้มมือ เป็นต้น เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรม

เป้าหมาย เช่น คุณแม่กวักมือเรียกลูกชายวัย 2 ขวบเมื่อลูกชายเดินมาใกล้ คุณแม่ชี้ไปที่ลูกบอลซึ่งวางอยู่ที่พื้น ลูกชายเก็บลูกบอลขึ้นมา คุณแม่พยักหน้าให้ลูกชายเดินมาหา

3. การชี้แนะโดยใช้สิ่งของ (Material Prompting) ได้แก่การชี้แนะโดยใช้วัตถุสิ่งของ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ เช่นป้ายประกาศ ลูกศรชี้บอกทาง เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เช่น ป้ายสัญญาณจราจรตามถนน หรือป้ายห้ามส่งเสียงดังที่อยู่ในห้องสมุด หรือกระดาษทิชชูที่อยู่ในห้องน้ำ เมื่อเข้าห้องน้ำก็สามารถหยิบใช้ได้

2. หลักในการใช้การชี้แนะอย่างมีประสิทธิภาพ

1. พิจารณาว่าในสภาพการณ์นั้นควรจะใช้การชี้แนะประเภทไหน เพราะแต่ละสภาพการณ์มีความจำเป็นในการใช้การชี้แนะในลักษณะที่ต่างกันไป และส่วนมากจะนิยมใช้การชี้แนะหลายประเภทผสมผสานกันไป การชี้แนะหลายประเภทควบคู่กันไปจะให้ผลดีกว่าการชี้แนะเพียงประเภทหนึ่งประเภทใด และในสภาพการณ์จริงบุคคลทั่วไปมักจะใช้การชี้แนะหลายประเภทรวมกัน

2. ควรใช้การชี้แนะอย่างเป็นขั้นตอน ไม่รวบรัดจนเกินไป เพราะการรวบรัดจนเกินไป อาจทำให้บุคคลสับสน ไม่ทราบว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเป้าหมาย หรือไม่สามารถแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ เพราะลำดับขั้นพฤติกรรมไม่ถูกต้อง (Catania ; Brigham. 1978 : 342)

3. ควรให้การเสริมแรงทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เพราะทำให้บุคคลแยกแยะหรือรับรู้ได้ว่าการแสดงพฤติกรรมตามขั้นชี้แนะนั้นจะนำไปสู่ผลที่บุคคลพึงพอใจ (Craighead; Kazdin; Mahoney. 1976 : 128)

4. ควรค่อยๆ ถอดถอน (Fading) การชี้แนะหลังจากที่บุคคลมีพฤติกรรมเป้าหมายสม่ำเสมอแล้ว เพราะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ควรอยู่ภายใต้เงื่อนไขของตัวแนะ (Cue) ที่อยู่ในสภาพการณ์จริง ในบางกรณีไม่จำเป็นต้องถอดถอนการชี้แนะออกทั้งหมด เช่นการชี้แนะที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน (Kazdin.1980: 45)

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา (Verbal Prompting) การชี้แนะจะช่วยให้ผู้เรียนรู้ทราบว่าต้องกระทำพฤติกรรมแบบใด (สุริย์กสิวิทย์อำนวย. 2537) การชี้แนะสามารถนำมาใช้ในการสร้างพฤติกรรม เพิ่มหรือลดพฤติกรรมได้ โดยจะจะมีประสิทธิภาพเมื่อใช้ร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่นการแต่งพฤติกรรม (Shaping) การเสริมแรง (Reinforcement) และการเสนอตัวแบบ (Modeling)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการชี้แนะทางวาจา

ในงานวิจัยของสุวรรณ วิริยะประยูร (2529) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการให้ตัวแบบสัญลักษณ์ และการให้ตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ ต่อการเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ของเด็กพิการเนื่องจากสมอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กพิการเนื่องจากสมอง อายุ 5 – 13 ปีในศูนย์ฟื้นฟู เด็กพิการ โรงพยาบาลเลิดสิน จำนวน 10 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 5 คน พบว่า เด็กที่ได้ตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะมีพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่ม มากกว่าเด็กที่ได้ตัวแบบสัญลักษณ์เพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยของสุภาวดี ธนะศรี (2531) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการชี้แนะ การเสริมแรงทางบวกและการคอยถอดถอนต่อการเพิ่มและคงอยู่ของพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน จำนวน 3 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 2 ห้องเรียน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง การได้รับการเสริมแรงอย่างเดียว การได้รับการเสริมแรงร่วมกับการชี้แนะทางวาจา และการได้รับการสอบแบบปกติ โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 5 ระยะ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกควบคู่กับการชี้แนะ มีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกเพียงอย่างเดียวและเมื่อถอดถอนการชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวกออกแล้ว พบว่ามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าการเสริมแรงทางบวกเพียงอย่างเดียว

งานวิจัยของสุรีย์ กสิวิทย์อำนาจ. (2537). ที่ศึกษาผลของการใช้เทคนิคตัวแบบ การชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวกในการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ของเด็กดาวน์ซินโดรม ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ของโรงเรียนราชานุกูล พบว่าเด็กที่ได้รับการเสนอตัวแบบ และการชี้แนะมีการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่เพิ่มขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

การถ่ายทอดทางสังคมคือกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้วิถีทางของสังคมที่บุคคลนั้นอยู่ กระบวนการนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ทำการถ่ายทอดทางสังคมที่สำคัญ คือ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน ฯลฯ ในกลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่การถ่ายทอดทางสังคมเหล่านี้ ครอบครัวเป็นหน่วยแรกของการถ่ายทอดทางสังคมที่สำคัญที่สุด โดยผ่านวิธีการอบรมเลี้ยงดู ทั้งนี้การอบรมเลี้ยงดูเป็นการสอนให้เด็กรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมด้านต่างๆ ของเด็ก ถึงแม้ว่าเด็กในวัย 8-9 ปี จะมีพัฒนาการทางสังคมกว้างขวางขึ้น แต่พ่อแม่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและบุตรอยู่มาก ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2539: 105) ได้ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของเยาวชนพบว่า การอบรมเลี้ยงดู เป็นตัวแปรปัจจัยภายนอกที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมมากกว่าตัวแปรอื่นๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2520 : 7-11) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นบ่อเกิดของจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลและอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูนี้มีผลต่อ จริยธรรมของบุคคลลงทนไป ถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นด้วย การอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญมากและเป็นข้อปฏิบัติขั้นแรกในการวางพื้นฐานทางจริยธรรมบุคคล ถ้าการอบรมเลี้ยงดูนี้ไม่เหมาะสมแล้วการแก้ไขปรับปรุงจิตใจของบุคคลในภายหลังอาจทำได้ยาก การถูกอบรมเลี้ยงดู

ในครอบครัวนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก และอิทธิพลของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนี้มีความคงทนไปถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นด้วย การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากและใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์กับการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ ส่วนการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมากและลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายนั้น สัมพันธ์กับการมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงอย่างเห็นได้ชัด การอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบนี้เป็นลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1.การเลี้ยงดูแบบรักมาก หมายถึงการที่บิดามารดากระทำตนสนิทสนมกับบุตร ให้ความรักความสำคัญแก่บุตร เคารพในสิทธิและความคิดเห็นที่ถูกต้องของบุตร ทำให้บุตรรู้สึกว่าเป็นที่ภาคภูมิใจของบิดาด้วย 2.การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล คือการที่บิดามารดาชี้แจงเหตุผลในการสนับสนุน หรือขัดขวางพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตรเสมอ ไม่ใช้อำนาจเข้าข่มขู่โดยออกคำสั่งเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้บิดามารดาควรปฏิบัติต่อบุตรอย่างสม่ำเสมอในการชมเชยให้รางวัลหรือแสดงความพอใจเมื่อบุตรทำความดีและลงโทษว่ากล่าวตักเตือนหรือแสดงว่าเสียใจเมื่อบุตรกระทำผิด 3.การเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย คือการใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือนตักเตือน ทำมโนตั้งเพิกเฉยกับบุตรที่กระทำผิดจนบุตรกระทำตนเป็นคนดี ไม่ลงโทษให้บุตรเจ็บกายโดยไม่จำเป็น

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นการปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตรด้วยการให้ความรักเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข และช่วยแก้ปัญหาแก่ลูกแล้ว การอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ยังรวมถึงการใช้เหตุผลและการขู่จะไม่รัก เมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง ในการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนั้น บางครั้งบิดามารดาอาจแสดงออกปฏิกิริยาบางอย่างที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าบิดามารดามีความเกี่ยวข้องกับบุตรอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานทางจริยธรรมแก่เด็กได้ดังที่โรเจอร์ส (Rogers.1977) ได้ยกตัวอย่างบันทึกของเด็กชายคนหนึ่ง ที่เล่าถึงการอบรมเลี้ยงดูที่ตนได้รับจากบิดามารดาว่า ตนมักจะได้รับการชมเชยจากบิดามารดาอยู่เสมอ และถูกดุน้อย ถ้าเมื่อใดประพฤติตนไม่ดี บิดามารดาจะใช้ “การมองด้วยสายตา” จนกระทั่งตนคิดว่า อยากให้บิดามารดาตีมากกว่าจะมองด้วยสายตาเช่นนั้น แต่ในที่สุดเด็กชายผู้นั้นก็รู้สึกดีใจที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูตนด้วยวิธีนี้มาโดยตลอด

มีการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนที่ช่วยปลูกฝังจิตลักษณะที่ดีงาม ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เช่น ดวงเดือน พันธุ์นาวัน (2523) ได้รวบรวมงานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะทางจริยธรรม รายงานว่าเด็กและวัยรุ่นไทยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีวินัยทางสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ดวงเดือน พันธุ์นาวัน และ เพ็ญแข ประจวบจักษ์ (2520) พบว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก มีสุขภาพจิตดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมแบบ

รักน้อย ส่วนผลงานวิจัยของ วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) ปรากฏว่าวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก มีวินัยทางสังคมสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย เสริมเกียรติ พรหมผุย (2522) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักกับคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดร้อยเอ็ด โกศล มีคุณ (2524) รายงานว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นตัวแปรสำคัญที่ใช้ทำนายคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้เป็นอย่างดี

สำหรับผลการวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักกับจิตลักษณะทางจริยธรรม ได้แก่ ผลงานวิจัยของ เซอร์ส และคณะ (Sears, et al. 1957) ซึ่งพบว่า มารดาที่ยอมรับบุตรและใช้การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบให้ความรัก บุตรจะเป็นผู้มีมโนธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยการให้รางวัลเป็นสิ่งของหรือใช้การลงโทษทางกาย ส่วน เซคคอร์ด และ แบคแมน (Secord & Backman. 1964 ; 588) ได้ประมวลผลการวิจัยจากหลายสาขาวิชา รวมทั้งการวิจัยแบบข้ามวัฒนธรรมของ ไวติง และ ไชล์ด (Secord & Backman. 1964: 125; อ้างอิงจาก Whiting & Child. 1953) ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีที่ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักให้ผลดีในการพัฒนามโนธรรมแก่เด็ก มากกว่าการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการลงโทษทางกาย หรือการขู่จะลงโทษ

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นวิธีอบรมเด็กโดยการอธิบายพร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจว่า พฤติกรรมใดเด็กควรกระทำ และพฤติกรรมใดเด็กไม่ควรกระทำ ดังนั้นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการใช้เหตุผล ก็เพื่อเป็นการชี้แนะให้เด็กประพฤติตนให้เหมาะสม และเข้าใจถึงผลของการกระทำของตนเองว่าจะเกิดผลดีหรือเกิดผลเสียหยาตตนเองและต่อผู้อื่นอย่างไรรวมทั้งมีการลงโทษและให้รางวัลที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ. 2528) การให้เหตุผลดังกล่าว จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้หลักปฏิบัติต่อไปในอนาคต เช่น เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น เด็กก็จะนำไปเทียบเคียงกับหลักเกณฑ์ที่ได้เรียนรู้มา และสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าผลของการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันนั้นจะเป็นอย่างไร โดยปกติการอธิบายเหตุผลมักจะกระทำภายหลังที่พฤติกรรมอันไม่เหมาะสมได้เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งความจริงการให้เหตุผลแก่เด็กควรจะทำล่วงหน้าเพื่อจะชี้ให้เด็กเห็นคุณและโทษ จากผลของการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยที่เด็กอาจไม่ได้คาดคิดมาก่อน การให้เหตุผลแก่เด็กด้วยวิธีหลังนี้นับเป็นวิธีการที่เหมาะสม เป็นการกระตุ้นเด็กวิธีหนึ่ง (Sears. 1957) เพื่อให้เด็กรู้จักคิดหาเหตุผลเสียก่อนลงมือกระทำ

การอบรมแบบใช้เหตุผลเป็นวิธีที่เหมาะสมที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจำเป็นต้องใช้เวลา และต้องมีความอดทนมาก ถ้าเด็กได้รับการอบรมด้วยวิธีใช้เหตุผลอย่างสม่ำเสมอจะเป็นผลดีต่อเด็ก เพราะจะทำให้เด็กรู้ว่าการที่บิดามารดาส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมบางอย่างนั้นวางอยู่

บนรากฐานของเหตุผล และความรักความหวังดีต่อตน แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครองบางคนไม่มีความอดทนพอที่จะอบรมเด็กโดยใช้เหตุผลหรือบางคนอาจใช้อารมณ์มากกว่าใช้เหตุผล ซึ่งจะทำให้การอบรมเด็กแบบไม่คงเส้นคงวากើงขึ้น ผลก็คือเด็กไม่อาจตัดสินใจได้ว่าพฤติกรรมใดควรหรือไม่ควรกระทำ ในที่สุดเด็กจะเกิดความคับข้องใจ ทำให้กลายเป็นเด็กที่มีนิสัยก้าวร้าวได้(ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิน. 2520) มีการวิจัยในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมากที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก และได้มีผู้ประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ดังกล่าว และได้ข้อสรุปผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่สอดคล้องกันว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก สำหรับงานวิจัยในประเทศเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชน" (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ.2520) และงานวิจัยเรื่อง"ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น"(ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2524) พบผลการวิจัยทำนองเดียวกันคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดที่สามารถทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

ยังมีงานวิจัยในประเทศอีกหลายเรื่อง ซึ่งศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะทางสังคมของเด็ก เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความซื่อสัตย์อย่างเด่นชัด (อุบลรัตน์ โพธิโกสม. 2523) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก ผลงานวิจัยของ ทศนา ทองภักดี (2528) ก็ปรากฏอย่างเด่นชัดว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่ควรนำมากล่าว ณ ที่นี้ก็คืองานของ ฮอฟฟ์แมน(Hoffman. 1970) ผู้ซึ่งได้ประมวลผลงานที่วิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก และสรุปผลไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการใช้เหตุผลย่อมช่วยพัฒนาจิตลักษณะทางจริยธรรมของเด็กในด้านความสามารถต่อต้านสิ่งยั่วยุใจ เมื่อทำผิดแล้วเด็กรู้จักละอายและยอมรับผิด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2528: 28; อ้างอิงจาก Hoffman.1970)

ดังนั้นจะเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเป็นอีกปัจจัยหนึ่งทางครอบครัวที่สำคัญยิ่ง ซึ่งนักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ให้ทรรศนะว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจริยธรรมและการพัฒนาจิตลักษณะทางสังคมที่พึงประสงค์แก่เยาวชน

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตและทางกาย

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตและทางกาย เกือบจะกล่าวได้ว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ว่าสังคมใด มักจะเข้าใจว่า การลงโทษเป็นวิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ได้ผลดีในการควบคุมพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ ฯลฯ ดังคำพังเพยที่ว่า"รักวัว

ให้ผูก รักลูกให้ดี" การลงโทษที่ผู้เลี้ยงดูเด็กใช้มี 2 วิธี วิธีแรกก็คือการลงโทษทางกายหมายถึงการที่ผู้ใหญ่ใช้กำลังกายลงโทษเด็กให้เจ็บกายด้วยการ เข้มย่น ตี หยิก ทูป ฯลฯ การลงโทษด้วยวิธีนี้สามารถยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น โดยบิดามารดาไม่ได้ตระหนักว่า ผลของการลงโทษทางกายที่ตามมาสลับซับซ้อนเพียงใด การลงโทษทางจิต เป็นวิธีลงโทษอีกวิธีหนึ่งที่บิดามารดามีวิธีการหลายอย่างที่จะแสดงให้เห็นเด็กทราบว่าพฤติกรรมของเด็กไม่เป็นที่ยอมรับ เช่น ขู่จะไม่ให้รางวัล ขู่จะไม่รัก ขู่จะให้ไปอยู่ที่อื่น มองด้วยสายตาเชิงตำหนิ บอกให้เด็กทราบว่าเด็กจะไม่แสดงพฤติกรรมเช่นนั้น ฮอฟฟ์แมน (ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ. 2528: 24; อ้างจาก Hoffman. 1970) ได้สรุปข้อเปรียบเทียบระหว่างการลงโทษทางกายและการลงโทษทางจิตได้ว่า การลงโทษทางกายให้ผลดีในแง่ที่สามารถยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่ผลเสียที่ตามมามีมากกว่า เช่น สอนให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว ขอบรังแกและข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า นอกจากนี้ยังทำให้เด็กเกลียดกลัวผู้ลงโทษ และจะทำให้เด็กหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษทางกายซึ่งจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างเด็กและผู้ปกครองได้ ส่วนการลงโทษทางจิต ย่อมให้ผลดีในการช่วยพัฒนาจริยธรรมของเด็กได้บ้างสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีลงโทษทางจิตเหมาะสมกว่าการลงโทษทางกาย

เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ประการแรกการที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู แสดงความรัก ให้การยอมรับ ชื่นชม สนับสนุน สนใจใกล้ชิดกับบุตร ประการที่สองมีการให้เหตุผลอธิบายประกอบการสนับสนุนและห้ามปรามบุตรในการทำกิจกรรมต่างๆ และประการที่สามมีความสม่ำเสมอเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษต่อบุตร เมื่อเด็กได้รับอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากบิดามารดามาก จึงเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ ซึ่งดวงเดือน พันธมนาวิน (2520) ได้อธิบายเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพฤติกรรมพึงประสงค์ต่างๆ ได้แก่ ความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ การทำตามหน้าที่ เคราพลิตธิของผู้อื่น มีวินัยทางสังคม และมีลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ฯลฯ ประการแรก การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นลักษณะของการอบรมของบิดามารดาที่ให้การยอมรับ ชื่นชม สนับสนุน สนใจใกล้ชิดกับบุตร ดวงเดือน พันธมนาวิน (ดวงเดือน พันธมนาวิน.252: 5; อ้างอิงจาก Erikson.1968) กล่าวว่า เมื่อเด็กได้รับความรักเพียงพอจากบิดามารดาเด็กจะมีความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจ และจะแผ่ขยายความรู้สึกเหล่านี้ไปยังบุคคลอื่น สิ่งอื่นและสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ จึงสอดคล้องกับจิตสาธาณะในองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวม รวมไปถึงการดูแลและใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม ประการที่สอง การที่ผู้เลี้ยงดูได้ให้คำอธิบายประกอบการสนับสนุนและห้ามปรามบุตรในการทำกิจกรรมต่างๆนั้น จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบรับอาสาและทำตามหน้าที่เพื่อส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ หวังใจชื่น (2525) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 379 คน ซึ่งถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง ลักษณะการอบรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันเหมาะสม ซึ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ เป็นลักษณะสำคัญที่จะส่งเสริมให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป และเมื่อค้นหาคำพยากรณ์ที่ดีในการเป็นพลเมืองดี พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็นคำพยากรณ์ที่ดีที่สุด นั่นก็คือครอบครัวจะเป็นสถาบันที่มีบทบาทในการปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี สอดคล้องกับงานของจินตนา เสถียรวิริยคุณ (2536) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับ ยุวดี อิ่มใจ (2529) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชน

หลักฐานงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคล หลายฉบับที่ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ดุษฎี โยเหลา (2535) ยุวดี อิ่มใจ (2529) ไพโรจน์ หวังใจชื่น (2525) สมาน กำเนิด (2520) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียนคือการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน กำเนิด (2520:36-37) ที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในลักษณะยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก พบว่าลูกปรับตัวได้และให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ประการที่สามเมื่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูมีความสม่ำเสมอเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษต่อบุตร สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กรู้จักเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมไปด้วย สอดคล้องกับ สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527:60) ที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในลักษณะที่บิดามารดาให้ความยุติธรรม ใช้เหตุผลในการลงโทษ จะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ ทวีวัฒน์ บุญชิต (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้อภิปราย พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ส่งเสริมให้รู้จักเรื่องของสิทธิ ตลอดจนการแบ่งหน้าที่กันทำภายในบ้าน พบว่านักเรียนที่มีจิตประชาธิปไตยสูง เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก และนักเรียนที่มีจิตประชาธิปไตยต่ำ จะเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลต่ำด้วย นอกจากนี้ สุรพงษ์ ชูเดช (2542) ศึกษาเกี่ยวกับ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ควบคุมน้อย เมื่อได้รับการฝึกอบรมวินัยในตนเองตามแนวไตรสิกขาแล้วมีการพัฒนาวินัยในตนเองไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยควบคุมน้อย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการดำเนินการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของพิชญชนก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 110 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิชญชนก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ทำการสุ่มอย่างง่ายได้นักเรียนมาจำนวน 2 ห้องเรียน โดยจับฉลากเป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และเป็นนักเรียนกลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวนห้องละ 36 คน ในแต่ละห้องจะมีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มโดยการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 18 คน รวมทั้งสิ้น 72 คน

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบแฟคทอเรียล 2 องค์ประกอบ (2X2 Factorial Design) ซึ่งองค์ประกอบแรกคือ การใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา องค์ประกอบที่ 2 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีการวัดจิตสาธารณะ แบ่งเป็นการวัดก่อนการทดลอง (Pretest) และวัดหลังการทดลอง (Posttest) มีลักษณะของแบบการวิจัยเป็นดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการวิจัยของการได้รับและไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูน
ร่วมกับการชี้แนะทางวาจาจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย	การใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา	
	การได้รับโปรแกรมฯ	การไม่ได้รับโปรแกรมฯ
สูง	18	18
ต่ำ	18	18

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา
2. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม
3. แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

1. โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยสร้างเป็นภาพการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลของส่วนรวม และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1. ศึกษาเทคนิคการเสนอตัวแบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและสร้างพฤติกรรมจิตสาธารณะของตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน

1.2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะ เพื่อนำมาสร้างนิยามปฏิบัติการของจิตสาธารณะ

1.3. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพการ์ตูน เพื่อหาเทคนิคและวิธีการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดให้มีสภาพการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพ เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย

2) ให้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ

3) เมื่อตัวแบบในภาพแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะแล้วจะได้รับผลกระทบบางอย่างตามหลังพฤติกรรม ผลกรรมหรือสิ่งที่เกิดตามหลังพฤติกรรมนั้นจะต้องเป็นตัวเสริมแรงหรือสิ่งที่ตัวแบบพึงพอใจ ในครั้งนี้ใช้คำชมจากครู (ดูรายละเอียดที่ภาคผนวก หน้า 74 – 85)

1.4. สร้างและคัดเลือกภาพการ์ตูน สำหรับใช้เป็นตัวแบบ ตามแนวทางที่กำหนดไว้ตามนิยามปฏิบัติการ

1.5. กำหนดวิธีการชี้แนะทางวาจาโดยการตั้งคำถาม ให้สอดคล้องกับจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบละ 2 ตัวชี้วัด รวม 6 ตัวชี้วัด (ดูรายละเอียดที่ภาคผนวก หน้า 95 – 133)

1.6. นำเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา เสนอต่อประธานกรรมการและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจพิจารณารูปแบบ เนื้อหา ความเหมาะสม ตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ ว่ารูปแบบครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการ และเนื้อหาเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

1.7. ทำการปรับปรุง ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน และนำมาบรรยายสี เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเห็นลักษณะพฤติกรรมได้ชัดเจน

1.8. นำตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

1.9. นำตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้ง 12 ภาพ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง

2. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม

แบบสังเกตที่ใช้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างกิจกรรมเพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะสำหรับก่อนและหลังการทดลอง กิจกรรมที่จัดขึ้นแบ่งเป็น 3 ฐาน ในแต่ละฐานมีวัสดุประจำฐานไม่ซ้ำกัน เพื่อให้ให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้หมุนเวียนไปทำกิจกรรม ผู้วิจัยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ละปฏิบัติในโรงเรียนได้ ใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม สังเกตและบันทึกผลที่ได้ในแบบสังเกตพฤติกรรม ใช้เวลาในการทำกิจกรรมแต่ละฐานรวมทั้งการเก็บของประมาณ 15 -20 นาที ในแต่ละฐานแบ่งออกได้ดังนี้

ฐานที่ 1 กิจกรรมปะติดรูปจากกระดาษสา เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทุกคนใช้กระดาษสาแซกาวสีต่าง ๆ นำมาปะติดลงบนภาพที่เตรียมไว้ให้ โดยผู้วิจัยเตรียมกระดาษ ปากคีบวางไว้บนโต๊ะให้นักเรียนร่วมกันใช้ นักเรียนต้องนำผลงานของตนเองไปติดโชว์ไว้ที่บอร์ดเป็นของส่วนรวม

ฐานที่ 2 กิจกรรมประกอบช่อดอกไม้ กิจกรรมในฐานนี้ผู้วิจัยเตรียมก้านดอกไม้ และดอกไม้หลายชนิดไว้ให้นักเรียนใช้ร่วมกัน นักเรียนต้องประกอบดอกไม้คนละ 2 ช่อ จากนั้นนำช่อดอกไม้ของตนเองมาประกอบเป็นดอกไม้ช่อใหญ่รวมกันเป็นของส่วนรวม

ฐานที่ 3 กิจกรรมประกอบรถไฟของเล่นจากเศษวัสดุ เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยเตรียมแกนกระดาษทิชชูเจาะรูไว้สำหรับเสียบแกนไม้ 2 อันเข้าด้วยกัน แล้วนำกระดาษวงกลมเจาะรูไว้ตรงกลางมาประกอบเป็นล้อรถทั้ง 4 ด้าน จะได้รถไฟ 1 ตู้ นักเรียนต้องนำตุ้มน้ำหนักมาประกอบรวมกัน เป็นของเล่นของส่วนรวม

เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละตัวชี้วัดจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยและผู้ช่วยสังเกตได้ใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม เป็นแบบสังเกตที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการบันทึกผลการสังเกตและประเมินผล โดยใช้มาตราประเมิน 0 ถึง 4 ระดับ แบบสังเกตนี้จะใช้บันทึกผลการสังเกตรายละเอียดของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรม ก่อนและหลังการทดลอง ตามตัวชี้วัด ทั้ง 6 ข้อ ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษา ประเมินได้จากการใช้แล้วเก็บเข้าที่ หลังจากที่ใช้อุปกรณ์แต่ละชิ้นเสร็จแล้วจะต้องเก็บไว้ในกล่องหรือภาชนะที่เตรียมไว้ให้ ไม่วางทิ้งไว้ข้างนอก ถ้าตกพื้นแล้วต้องเก็บลงกล่องหรือภาชนะให้เรียบร้อย หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละฐานแล้ว ต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ประจำในแต่ละฐานลงกล่องหรือภาชนะอย่างเป็นระเบียบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1.1 หลังจากที่ใช้อุปกรณ์แต่ละชิ้นเสร็จแล้วจะต้องเก็บไว้ในกล่องหรือภาชนะที่เตรียมไว้ให้ ไม่วางทิ้งไว้ข้างนอก ถ้าตกพื้นแล้วต้องเก็บลงกล่องหรือภาชนะให้เรียบร้อย ได้คนละ 2 คะแนน

1.2 หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม นักเรียนต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ลงกล่องหรือภาชนะอย่างเป็นระเบียบ ได้คะแนนกลุ่ม 2 คะแนน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

นักเรียนร่วมกันเก็บ 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน

นักเรียนร่วมกันเก็บ 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน

นักเรียนร่วมกันเก็บ 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน

นักเรียนร่วมกันเก็บ 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้ ประเมินได้จากการใช้อย่างประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย แบ่งเป็นข้อย่อยตามรายละเอียดของกิจกรรม โดยมีหลักการให้คะแนนแบ่งตามกิจกรรมดังนี้

2.1 ฐานประดิษฐ์จากกระดาษสา

1) หนีบกระดาษสาไปใช้ให้อยู่ในกรอบของรูปภาพได้ 4 คะแนน

2) กรณีที่ไม่ประหยัดกระดาษให้พิจารณาดังนี้

- ถ้าเกินนอกกรอบได้ไม่เกิน $\frac{1}{2}$ cm ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนนต่อ $\frac{1}{2}$ cm ไปจนครบ 2 คะแนน
- ประดาษสาหนาประมาณ $\frac{1}{2}$ cm ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนนต่อ $\frac{1}{2}$ cm ไปจนครบ 2 คะแนน

2.2 ฐานประกอบช่อดอกไม้

- 1) นำช่อดอกไม้มาผูกรวมกัน โดยใช้ริบบิ้นผูกเป็นโบว์ยาวไม่เกิน 4 นิ้ว เหลือปลายยาวไม่เกิน 4 นิ้ว ได้ 2 คะแนน
 - ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนนต่อ 1 นิ้ว
- 2) ใช้ริบบิ้น 1 เส้น ถู 1 โบ ได้ 2 คะแนน
 - ถ้าใช้ริบบิ้นหรือถุงชั้นแรกเสียหายและเปลี่ยนชั้นใหม่หัก ชั้นละ 1 คะแนน

2.3 ฐานประกอบรถไฟของเล่นจากเศษวัสดุ

- 1) ใช้เชือกผูกรถไฟของตนเองให้ติดกับคันอื่น ยาวไม่เกิน 2 นิ้ว ได้ 2 คะแนน
 - ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนนต่อ 1 นิ้ว
 - 2) ใช้ยางมัดล้อ 4 ด้านรวม 4 เส้น และใช้เชือก 1 เส้น ได้ 2 คะแนน
 - ถ้าใช้ยางเกิน 4 เส้น และเปลี่ยนเชือกเส้นใหม่ หักชั้นละ 1 คะแนน
- ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม มีหลักการให้คะแนน

ดังนี้

- 1) ทำกิจกรรมแต่ละฐานสำเร็จตามที่กำหนด ได้คนละ 2 คะแนน
 - 2) ในกลุ่มนำชิ้นงานของตนเองมาประกอบกันครบได้กลุ่มละ 2 คะแนน
- ใช้เกณฑ์แบ่งดังนี้
- ถ้านักเรียนส่ง 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน
 - ถ้านักเรียนส่ง 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน
 - ถ้านักเรียนส่ง 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน
 - ถ้านักเรียนส่ง 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 4 การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม ประเมินได้จากการรับอาสาและได้ทำตามที่นักเรียนได้รับอาสา ได้แก่ เก็บอุปกรณ์ทุกชนิด เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของแต่ละฐาน ดูแลความเรียบร้อยของห้อง มีหลักการให้คะแนน ดังนี้

- 1) นักเรียนที่รับอาสาดูแลความเรียบร้อยได้ 2 คะแนน
- 2) นักเรียนที่ไม่รับอาสาดูแลความเรียบร้อยได้ 0 คะแนน
- 3) นักเรียนที่รับอาสาได้ 2 คะแนนถ้าได้ทำตามที่ได้รับอาสาจะได้อีก 2 คะแนน
- 4) นักเรียนที่ไม่รับอาสา แต่ช่วยเพื่อนดูแลความเรียบร้อยได้ 2 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 5 การแบ่งปัน โดยการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ประเมินได้จาก

- 1) การหยิบอุปกรณ์ประจำฐานมาใช้ครั้งละ 1 ชิ้น ได้ 4 คะแนน
 - ถ้าเกินหักชั้นละ 0.5 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 6 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ประเมินได้จาก การที่นักเรียนให้เพื่อนใช้วัสดุประจำฐานครบทุกสี มีเกณฑ์ดังนี้

- 1) ใช้วัสดุประกอบครบ 4 สี ได้ 4 คะแนน
- 2) ใช้วัสดุประกอบ 3 สี ได้ 3 คะแนน
- 3) ใช้วัสดุประกอบ 2 สี ได้ 2 คะแนน
- 4) ใช้วัสดุประกอบ 1 สี ได้ 1 คะแนน

การคิดคะแนนจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้องอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนพิชญชนก เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ และปรับแก้ตามความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากการทดลองครั้งนี้ใช้นักเรียนทั้งห้องในการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ช่วยสังเกต 3 คนอยู่ประจำกิจกรรมในแต่ละฐาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงฝึกผู้ช่วยสังเกตทั้งจำนวน 3 คน และได้อธิบายวัตถุประสงค์และหลักการคิดคะแนนเพื่อการประเมินผลให้ผู้ช่วยสังเกตทราบ และฝึกอบรมให้ผู้ช่วยสังเกตรู้จักวิธีสังเกตการบันทึกผลการสังเกตรายละเอียดพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยสังเกตร่วมกันสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจากกิจกรรมในแต่ละฐาน เพื่อหาค่าความสอดคล้องของผู้สังเกตแต่ละคนกับผู้วิจัย ในแต่ละตัวชี้วัดได้ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ของการสังเกตแต่ละครั้ง โดยทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การคิดคะแนนพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมนั้น คำนวณจากคะแนนของรายบุคคลที่ได้จากการทำกิจกรรมในแต่ละฐานมารวมกันแล้วหารด้วย 3 จึงจะได้คะแนนเฉลี่ยรายบุคคล จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยรายบุคคลมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม จึงจะได้คะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม การหาคะแนนเฉลี่ยของจิตสาธารณะมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะ} = \frac{\text{คะแนนรวมของฐาน 1} + \text{คะแนนรวมของฐาน 2} + \text{คะแนนรวมของฐาน 3}}{3}$$

รายบุคคล

$$\text{คะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะ} = \frac{\text{คะแนนจิตสาธารณะคนที่ 1} + \text{คนที่ 2} + \dots + \text{คนที่ n}}{n}$$

ของกลุ่ม

เมื่อ n เท่ากับ จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

3. แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

3.1. คีษานิยามและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

3.2. สร้างข้อคำถาม การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีเนื้อหาที่สอดคล้องถึงเรื่องที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน ในลักษณะที่ยอมรับชื่นชมให้ความสนใจใกล้ชิดกับบุตรพร้อมกับให้คำอธิบายประกอบการสนับสนุนและห้ามปรามบุตรในการทำกิจกรรมต่างๆ และมีความสม่ำเสมอเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษต่อบุตร ในแต่ละข้อประกอบไปด้วย มาตรฐานส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตั้งแต่ จริงที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย

ตัวอย่างแบบวัดปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

(0) ในวันหยุดพ่อแม่ชวนฉันทำกิจกรรมต่างๆ เช่นวาดรูป ปลูกต้นไม้ และพ่อแม่ร่วมทำกิจกรรมนั้นด้วย

.....				
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(00) เมื่อฉันเข้าบ้านและถอดรองเท้าเก็บเข้าที่วางรองเท้า พ่อแม่จะชื่นชมฉันเสมอ

.....				
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3.3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ และตรวจสอบภาษา แล้วนำมาปรับปรุงในเรื่องความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ การใช้ข้อความให้กระชับ และแก้ไขความซ้ำซ้อนของข้อคำถาม ตามข้อเสนอแนะ

3.4. หลังจากนั้นนำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 25 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้องอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนพิจิตรชนก รวม 30 คน

3.5. นำแบบวัดที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแต่ละฉบับด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) และเลือกข้อคำถามที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่า r ระหว่าง .228 - .750

3.6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .746

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการทดลองออกเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ขั้นที่ 2 ระยะการทดลอง

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยวางแผนจัดเตรียมสิ่งต่างๆเพื่อให้พร้อมก่อนการทดลอง ได้แก่

1. ให้นักเรียนทั้งหมดทำแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งในแต่ละห้องจะมีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มโดยการวัดอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

2. การฝึกผู้ช่วยสังเกต เนื่องจากการทดลองนี้ใช้นักเรียนทั้งห้องในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงฝึกผู้ช่วยสังเกตในงานวิจัยจำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์และหลักการคิดคะแนนเพื่อการประเมินผล ให้ผู้ช่วยสังเกตทราบ และฝึกอบรมให้ผู้ช่วยสังเกตรู้จักวิธีสังเกตการบันทึกผลการสังเกตรายละเอียดพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยสังเกตร่วมกันสังเกตและบันทึกพฤติกรรมร่วมกัน เพื่อหาค่าความสอดคล้องของผู้สังเกต ในแต่ละตัวชี้วัดได้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของการสังเกตแต่ละครั้ง โดยทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบ่งกลุ่มย่อยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อการทำกิจกรรม ผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแต่ละกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มย่อยให้มีจำนวนเท่าๆกัน ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มจากบัญชีรายชื่อนักเรียนแต่ละห้องเรียนที่ทางโรงเรียนได้ทำไว้แล้ว และกำหนดสีให้แต่ละกลุ่มเพื่อความสะดวกในการดำเนินการทดลอง และทำป้ายชื่อโดยใช้กระดาษแข็งมีสีตามสีประจำกลุ่มให้กับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนทุกคนอยู่ประจำสีไปตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง

4. การวัดจิตสาธารณะก่อนการทดลอง ทำการวัดระดับจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม โดยมีกิจกรรม 3ฐาน นักเรียนต้องทำกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ฐาน โดยเริ่มให้กลุ่ม 1 เริ่มทำกิจกรรมฐาน 1 กลุ่ม 2 เริ่มทำกิจกรรมฐาน 2 ละ กลุ่ม 3 เริ่มทำกิจกรรมฐาน 3 แต่ละกลุ่มมีผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ดูแลการทำกิจกรรมและบันทึกผลการสังเกต เมื่อทำเสร็จแล้วจึงหมุนเวียนทำฐานอื่นต่อไปจนครบทุกฐาน

5. ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกคะแนนผลของการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลองสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 2 ระยะเวลาทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กลุ่มละ 12 ภาพ ใช้เวลา 50 นาที ในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยกำหนดแผนการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่วไป เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะดำเนินการในขั้นต่อไป ใช้เวลาประมาณ 5 นาที
2. ขั้นการเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ใช้เวลาประมาณ 5 นาที แบ่งเป็น
 - 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ ผู้ช่วยวิจัยแจกภาพการ์ตูนที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ขนาด A4 ให้กับนักเรียนทุกคน ที่หน้าชั้นเรียนผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพของตัวแบบที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะที่เป็นภาพการ์ตูน
 - 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา ในขั้นนี้ผู้วิจัยตั้งคำถาม ถามนักเรียนดังนี้
 - 2.2.1 ภาพนี้เป็นภาพของใคร
 - 2.2.2 ตัวการ์ตูนในภาพกำลังทำอะไร
 - 2.2.3 ตัวการ์ตูนในภาพอยู่ที่ไหน
 - 2.2.4 ผลของการกระทำพฤติกรรมของตัวการ์ตูนเป็นอย่างไร
3. ขั้นเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษ ขนาด A4 ให้กับนักเรียนทุกคน กำหนดให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 นาที หลังจากนั้นจะเก็บกระดาษและภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ
4. ขั้นปฏิบัติ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติเพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของนักเรียน ในแต่ละดัชนีที่สอดคล้องกับการทดลองในแต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 15 นาที
5. ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่นักเรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

การดำเนินการในกลุ่มควบคุม ดำเนินการตามขั้นตอนเช่นเดียวกับกลุ่มทดลองเพียงแต่ผู้วิจัยจะให้กลุ่มควบคุมดูภาพการ์ตูนที่ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ แต่จะแสดงพฤติกรรมด้านส่วนตัวต่างๆ เช่น การรักษาสภาพ การรักษาสุนัข เป็นต้น ในขั้นตอนของการให้ข้อมูลย้อนกลับนั้น ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านส่วนตัวต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

หลังจากเสร็จสิ้นระยะการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการวัดจิตสาธารณะของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม บันทึกคะแนนผลของการทดสอบไว้เป็นคะแนนหลังการทดลองสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for The Social Science/Personal Computer : SPSS/PC+ version 12)

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนจิตสาธารณะของกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม จากคะแนนการวัดก่อนการทดลอง และวัดหลังการทดลอง
2. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance) โดยนำคะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) เพื่อทดสอบสมมติฐานและจะดูผลจาก Main effect

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิชญ์ชนก โดยผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในแต่ละกลุ่มทำการสุ่มนักเรียนแบบแบ่งชั้นโดยใช้ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม จากนั้นทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลองด้วยแบบสังเกตและบันทึกผลที่ได้ในแบบสังเกตพฤติกรรม ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เพื่อหาความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance) โดยนำคะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ
Ms	แทน	ความแปรปรวน
F	แทน	ค่าสถิติที่คำนวณได้
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญของการทดสอบ
A	แทน	การได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา
B	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับ (กลุ่มทดลอง) และไม่ได้รับ (กลุ่มควบคุม) โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variable)

ตอนที่ 2 การเสนอผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนจิตสาธารณะภายหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับ (กลุ่มทดลอง) และไม่ได้รับ (กลุ่มควบคุม) โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variable)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสภาวะก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับ (กลุ่มทดลอง) และไม่ได้รับ (กลุ่มควบคุม) โปรแกรมพัฒนาจิตสภาวะผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variable)

ตาราง 2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสภาวะก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับ และไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสภาวะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

กลุ่ม	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	จำนวน(คน)	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
			$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.
กลุ่มทดลอง	มาก	18	32.157	3.596	42.703	4.459
	น้อย	18	29.278	3.325	39.731	3.742
	รวม	36	30.717	3.712	41.217	4.328
กลุ่มควบคุม	มาก	18	34.027	4.243	35.638	3.950
	น้อย	18	31.324	3.997	32.815	5.168
	รวม	36	32.675	4.288	34.226	4.754
รวม	มาก	18	33.092	3.990	39.171	5.484
	น้อย	18	30.301	3.769	36.273	5.663
	รวม	36	31.696	4.102	37.722	5.724

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนจิตสภาวะเฉลี่ยรวมก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง (30.717) มีคะแนนน้อยกว่ากลุ่มควบคุม (32.675) หลังการทดลองพบว่า คะแนนจิตสภาวะเฉลี่ยรวมของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (42.703) นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อยในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา (39.731) และในกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากในกลุ่มควบคุม (35.638) มีคะแนนจิตสภาวะสูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย (32.815)

ตาราง 3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจิตสภาวะที่มีการปรับคะแนนหลังการทดสอบของนักเรียนที่ได้รับ และไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสภาวะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate variable)

กลุ่ม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย	จำนวน (คน)	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของความ คลาดเคลื่อน
กลุ่มทดลอง	มาก	18	42.602	1.019
	น้อย	18	40.264	1.070
	รวม	36	41.433	1.044
กลุ่มควบคุม	มาก	18	35.126	1.066
	น้อย	18	32.897	1.019
	รวม	36	34.011	1.042
รวม	มาก	18	38.864	1.042
	น้อย	18	36.580	1.030
	รวม	36	37.722	0.509

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนจิตสภาวะที่ปรับแก้แล้ว มีคะแนนเฉลี่ยรวมหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด (42.602) นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อยในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา (40.264) และในกลุ่มควบคุม คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก (35.126) มีคะแนนจิตสภาวะสูงกว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย (32.897)

ตอนที่ 2 การเสนอผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนจิตสาธารณะภายหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับ (กลุ่มทดลอง) และไม่ได้รับ(กลุ่มควบคุม) โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเมื่อเมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variable)

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนจิตสาธารณะภายหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เมื่อใช้คะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) เป็นตัวแปรร่วม (Covariate variable)

แหล่งความแปรปรวน	df	Ms	F	Sig.
A	1	926.574	49.749*	.000
B	1	82.168	4.412*	.039
A x B	1	5.427	.003	.957
ส่วนที่เหลือ	67	18.625		
ตัวแปรร่วม	1			
รวม	71			

* $P < .05$

จากตาราง 3 แสดงว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการได้รับการโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่มีต่อจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาผลการได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา พบว่านักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจากับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจามีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม
2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก เมื่อได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จะมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิชญ์ชนก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 72 คน โดยสุ่มเลือก 1 ห้องเป็นกลุ่มทดลอง และ 1 ห้องเป็นกลุ่มควบคุม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนกลุ่มละ 36 คน ในแต่ละห้องทำการสุ่มนักเรียนแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นตัวแบ่ง ในแต่ละห้องจะมีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มโดยการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบ่งเป็น

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 18 คน

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) มีแบบแผนการทดลองเป็นแบบแฟคทอเรียล 2 องค์ประกอบ (2 x 2 Factorial Design) องค์ประกอบแรกคือ โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ซึ่งแบ่งออกเป็น การได้รับโปรแกรม กับ ไม่ได้รับโปรแกรม และองค์ประกอบที่ 2 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจำแนกเป็นกลุ่มมากและกลุ่มน้อย โดยมีการวัดครั้งแรกกับครั้งหลัง (Pretest – Posttest control group design)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา
2. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม
3. แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .720

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ จำนวน 12 คาบ คาบละ 50 นาที ตามตารางเวลาเก็บข้อมูลในภาคผนวก

5. ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

- ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง
- ขั้นที่ 2 ระยะการทดลอง
- ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

(1) ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งหมดทำแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ในแต่ละห้องจะมีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มโดยการวัดอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

(2) การฝึกผู้ช่วยสังเกต เนื่องจากการทดลองนี้ใช้นักเรียนทั้งห้องในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงฝึกผู้ช่วยสังเกตในงานวิจัยจำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์และหลักการคิดคะแนนเพื่อการประเมินผล ให้ผู้ช่วยสังเกตทราบ และฝึกอบรมให้ผู้ช่วยสังเกตรู้จักวิธีสังเกตการบันทึกผลการสังเกตรายละเอียดพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยสังเกตร่วมกันสังเกตและบันทึกพฤติกรรมร่วมกัน เพื่อหาค่าความสอดคล้องของผู้สังเกต ในแต่ละตัวชี้วัดได้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของการสังเกต โดยทดลองใช้กับนักเรียนของโรงเรียนพิชญชนก ห้องอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

(3) แบ่งกลุ่มย่อยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อการทำกิจกรรม ได้แบ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแต่ละกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มย่อยให้มีจำนวนเท่าๆกัน วิธีการแบ่งกลุ่มตามบัญชีรายชื่อนักเรียน แต่ละห้องเรียน ที่ทางโรงเรียนได้ทำไว้แล้ว และกำหนดสีให้แต่ละกลุ่มเพื่อความสะดวกในการดำเนินการทดลอง และทำป้ายชื่อโดยใช้กระดาษแข็งมีสีตามสีประจำกลุ่มให้กับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนทุกคนอยู่ประจำสีไปตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง

(4) การวัดจิตสาธารณะก่อนการทดลอง ทำการวัดระดับจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมโดยมีกิจกรรม 3 ฐาน นักเรียนต้องทำกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ฐาน โดยเริ่มให้กลุ่ม 1 เริ่มทำกิจกรรมฐาน 1 กลุ่ม 2 เริ่มทำกิจกรรมฐาน 2 ละ กลุ่ม 3 เริ่มทำกิจกรรมฐาน 3 แต่ละกลุ่มมีผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ดูแลการทำกิจกรรมและบันทึกผลการสังเกต เมื่อทำเสร็จแล้วจึงหมุนเวียนทำฐานอื่นต่อไปจนครบทุกฐาน (กิจกรรม 3 ฐานแสดงในภาคผนวก)

(5) ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกคะแนนผลของการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลองสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 2 ระยะการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กลุ่มละ 12 ภาพ ใช้เวลา 50 นาที ในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยกำหนดแผนการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง ดังนี้

(1) ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่วไป เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะดำเนินการในขั้นต่อไป ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

(2) ขั้นการเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ใช้เวลาประมาณ 5 นาที แบ่งเป็น

2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ ผู้ช่วยวิจัยแจกภาพการ์ตูนที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะขนาด A4 ให้กับนักเรียนทุกคน ที่หน้าชั้นเรียนผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพของตัวแบบที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ที่เป็นภาพการ์ตูนที่มีสีสันสดใส

2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา ในขั้นนี้ผู้วิจัยตั้งคำถาม ถามนักเรียนดังนี้

2.2.1 ภาพนี้เป็นภาพของใคร

2.2.2 ตัวการ์ตูนในภาพกำลังทำอะไร

2.2.3 ตัวการ์ตูนในภาพอยู่ที่ไหน

2.2.4 ผลของการกระทำพฤติกรรมของตัวการ์ตูนเป็นอย่างไร

(3) ขั้นเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษ ขนาด A4 ให้กับนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 นาที หลังจากนั้นจะเก็บกระดาษและภาพการ์ตูนแสดงถึงการมีจิตสาธารณะ

(4) ขั้นปฏิบัติ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติเพื่อสังเกตพร้อมทั้ง บันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของนักเรียน ในแต่ละดัชนีที่สอดคล้องกับการทดลองในแต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

(5) ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่นักเรียน กระทำพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

การดำเนินการในกลุ่มควบคุม ดำเนินการตามขั้นตอนเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง เพียงแต่ผู้วิจัยจะให้กลุ่มควบคุมดูภาพการ์ตูนที่ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ แต่จะแสดงพฤติกรรมด้านส่วนตัวต่างๆ เช่น การรักษาสุขภาพ การรักษา สุขอนามัย เป็นต้นในขั้นตอนของการให้ข้อมูลย้อนกลับนั้น ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านส่วนตัวต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

(1) เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการวัดจิตสาธารณะของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม

(2) ตรวจผลการทดสอบ โดยการนำคะแนนที่ได้ ก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

(3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for The Social Science/Personal Computer : SPSS/PC+ version 12)

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

สำหรับแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

(1) การวิเคราะห์รายข้อ นำแบบวัดที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแต่ละฉบับด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรของ เพียร์สัน (Pearson product moment correlation) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง ($r > .20$) ซึ่งอยู่ระหว่าง .228 - .750 ได้จำนวน 15 ข้อ นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 – 75 คะแนน

(2) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .746 ค่าเฉลี่ยของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่ใช้ในครั้งนี้เท่ากับ 56.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.20 และมีพิสัยของคะแนนระหว่าง 39 – 72 คะแนน

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

(1) หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนจิตสภาวะของกลุ่มทดลองกลุ่มควบคุม จากคะแนนการวัดก่อนการทดลองและวัดหลังการทดลอง

(2) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance) โดยนำคะแนนการทดสอบก่อน (Pre-test) มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) เพื่อทดสอบสมมติฐาน และจะดูผลจาก Main effect

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสภาวะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจามีจิตสภาวะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสภาวะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสภาวะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก เมื่อได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสภาวะด้วยเทคนิค

เสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากมีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่าที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจามีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่นักเรียนในกลุ่มทดลองมีจิตสาธารณะสูงขึ้นทั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา (โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะฯ) นั้นเป็นเพราะว่าผู้วิจัยสร้างโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะฯ โดยใช้หลักการพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมบัญญัตินิยมของ Dobson (1988) ที่ว่า กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม สามารถจัดกระทำให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ และเมื่อกระบวนการทางปัญญาเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกต ของแบนดูรา (Bandura:1986) ในการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อพฤติกรรม เพราะเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงความคิดของบุคคลคนส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการสังเกตตัวแบบ

โดยเริ่มจากให้กลุ่มตัวอย่างสังเกตตัวแบบที่เป็นภาพการ์ตูน ซึ่งภาพการ์ตูนที่ใช้ครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมที่มีวัยใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพราะ ตัวแบบการ์ตูนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้สังเกต จะทำให้เด็กรู้สึกคุ้นเคย และให้ความสนใจการ์ตูนมากขึ้น (จินตนา ไบกาชุย. 2535 : 64) เมื่อตัวการ์ตูนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะแล้ว จะได้รับคำชมจากครู ทั้งนี้เพราะคำชมของครูคือผลกรรมที่ทำหน้าที่เป็นตัวเสริมแรงต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของตัวแบบ (Kazdin,1980 ; Rimm and Masters,1974) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในช่วงวัยนี้ครูมีอิทธิพลกับเด็กมาก เด็กมักแสดงพฤติกรรมต่างๆเพื่อให้ครูพอใจและชมเชยตนเอง (ประดินันท์ อูปรมย์. 2543 : 224) ดังนั้นเมื่อกกลุ่มตัวอย่างดูตัวแบบที่เป็นภาพการ์ตูนแล้ว จะเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบตามทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura:1986)

เมื่อผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะจากภาพการ์ตูนที่นำมาเป็นตัวแบบจำนวน 12 ครั้ง ซึ่งในขณะที่เด็กพิจารณาตัวแบบ ก็เกิดกระบวนการใส่ใจต่อตัวแบบที่เป็นเช่นนี้เพราะ ตัวแบบภาพการ์ตูนนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กนักเรียนชั้น

ประถมศึกษา ในขั้นตอนของการเกิดกระบวนการใส่ใจนี้ ผู้วิจัยได้ให้การชี้แนะทางวาจา โดยการถามคำถามเพื่อให้เด็กได้คิดตาม โดยตั้งคำถามว่าตัวการ์ตูนในภาพกำลังทำอะไร เด็กก็จะเกิดความสนใจตัวแบบที่กระทำพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แนะโดยการถามคำถามต่อว่า หลังจากตัวการ์ตูนในภาพทำพฤติกรรมแล้วได้รับผลอย่างไร เพื่อเป็นการชี้แนะให้กลุ่มตัวอย่างเห็นถึงผลดีที่ตามมาหลังจากกระทำพฤติกรรมจิตสาธารณะ ในที่นี้คือคำชมของครู เนื่องจากคำชมของครูมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมของเด็กในวัย 8 – 9 ปี และนอกจากนี้คำชมของครูจะทำให้นักเรียนเก็บจำพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น เพราะหวังว่าถ้ากระทำพฤติกรรมจิตสาธารณะตามตัวแบบแล้วจะได้รับคำชมเช่นเดียวกับตัวแบบ จึงทำให้เด็กเกิดกระบวนการเก็บจำพฤติกรรมได้ดีขึ้น และการเปลี่ยนกระบวนการเก็บจำมาเป็นการกระทำโดยวิธีการให้กลุ่มตัวอย่างเขียนเล่าเรื่องราวจากภาพที่ผู้วิจัยเสนอในแต่ละครั้ง ขั้นตอนนี้จะทำให้กลุ่มตัวอย่างระลึกถึงจิตสาธารณะที่นักเรียนเก็บจำไว้น่าออกมาเขียน ซึ่งนักเรียนจะเขียนอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะตามที่ตัวแบบกระทำในภาพการ์ตูน และเป็นกระบวนการจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะตามตัวแบบในที่สุด และเพื่อให้เกิดกระบวนการจูงใจ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้นั้น ผู้วิจัยจัดกิจกรรมในชั้นปฏิบัติให้กับนักเรียน เช่น การทำโมบายจากหลอด โดยเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ได้แก่ หลอด กรรไกร ด้าย เข็มฯ ไว้เป็นของส่วนรวมให้นักเรียนได้ใช้ร่วมกัน เพื่อเป็นการจูงใจให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้เท่าๆกัน ในการทดลองแต่ละครั้ง นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมใกล้เคียงกับตัวแบบในภาพการ์ตูน แต่ในบางครั้ง ในบางคนยังแสดงพฤติกรรมไม่ถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยจึงให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยให้กลุ่มตัวอย่างปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนเองได้

เมื่อเสร็จสิ้นการให้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจาแล้ว ผู้วิจัยได้วัดจิตสาธารณะของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม และพบว่านักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจามีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัฒน์ ชุนชี (2546) ที่ศึกษาการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบ และในงานวิจัยของธรรมนันธิกา แจ่มสว่าง (2547) ที่ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะ

จากสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แต่จากการวิจัยไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา สามารถใช้ได้ดีกับนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยทั้ง 2 กลุ่ม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากกระบวนการของการปรับพฤติกรรมจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยตรง โดยวิธีการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ตัวแบบทำอะไรแล้วจะได้รับผลกระทบอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป้าหมายนั้น รวมทั้งตัวเสริมแรงที่กลุ่มตัวอย่างได้เห็นตัวแบบได้รับนั้นมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเด็กวัย 8 – 9 ปี ยังเป็นวัยที่ต้องการได้รับคำชมจากครูอยู่มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา กิตติสกล (2548) ได้ศึกษาผลของการเสริมแรงทางสังคมและการให้เบี่ยงพฤติกรรมที่มีต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงที่เป็นคำชมของครู มีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงขึ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การที่ผู้วิจัยใช้กระบวนการของการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อพฤติกรรม ก่อนข้างมีประสิทธิภาพจึงทำให้เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาจึงมีจิตสาธารณะสูงขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวการที่นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะฯ มีพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปจึงไม่ขึ้นอยู่กับอบรมเลี้ยงดูในอดีต เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ ชูเดช (2542) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ควบคุมน้อย เมื่อได้รับการฝึกอบรมวินัยในตนเองตามแนวไตรสิกขาแล้ว มีการพัฒนาวินัยในตนเองไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยควบคุมน้อย

นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากมีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้นมีความสอดคล้องกับจิตสาธารณะ 3 ประการ ซึ่งประการแรก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นลักษณะของการอบรมของบิดามารดาที่ให้การยอมรับ ชื่นชม สนับสนุน สนใจใกล้ชิดกับบุตร ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2528 : 5; อ้างถึง Erikson, 1968) กล่าวว่า เมื่อเด็กได้รับความรักเพียงพอจากบิดามารดาเด็กจะมีความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจในความดีงามในโลกนี้ ซึ่งจะเป็นรากฐานของการอาหาร จะทำให้เด็กมีความเชื่อถือเอาใจใส่บุคคลอื่นต่อไป จึงอาจจะสอดคล้องกับจิตสาธารณะในองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวม เพราะว่า เมื่อเด็กได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรักและได้รับความเอาใจใส่จากบิดามารดา จะทำให้เด็กมีความเชื่อใจและรู้จักเอาใจใส่บุคคลอื่น รวมถึงสามารถแผ่แผ่ความเอาใจใส่ไปสู่ส่วนรวมต่อไป ประการที่สอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการชี้แจงให้เหตุผลในการสนับสนุนหรือขัดขวางพฤติกรรมต่างๆของบุตร เคารพในสิทธิและความเห็นที่ถูกต้องของบุตร

ทำให้บุตรรู้สึกว่าเป็นที่ภาคภูมิใจของบิดามารดา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉก. 2520 : 10) เมื่อเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากบิดามารดาในด้านเคารพสิทธิแล้ว และได้รับการปลูกฝังด้านการเคารพสิทธิอย่างเพียงพอ อาจจะทำให้เด็กรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิหน้าที่ต่อส่วนรวมต่อไป เมื่อผู้วิจัยวัดจิตสาธารณะของเด็กในองค์ประกอบการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม จึงทำให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมเปิดโอกาสและแบ่งปันของส่วนรวมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน กำเนิด (2520:36-37) ที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในลักษณะยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก พบว่าลูกปรับตัวได้ มีเหตุผลและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ประการที่สาม การที่เด็กถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในรูปแบบรักมากและใช้เหตุผลมากนั้นมีความสัมพันธ์กับการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 คือหลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ และขั้นที่ 4 คือหลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม เมื่อมาวัดจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ ได้ศึกษาในด้านการทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม ซึ่งอาจสอดคล้องและส่งเสริมกัน เมื่อผู้วิจัยวัดจิตสาธารณะจึงทำให้เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากสามารถแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะได้มากกว่าเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย สอดคล้องกับ สุรินทร์ เตชะโชควัฒน์ (2527:60) ที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในลักษณะที่บิดามารดาให้ความยุติธรรม ใช้เหตุผลในการลงโทษ จะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น จึงสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากบิดาและมารดามาก มีจิตสาธารณะสูงกว่าเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะการนำไปปฏิบัติ

การผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา สามารถใช้พัฒนานักเรียนให้มีจิตสาธารณะสูงขึ้นได้ ดังนั้นจากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะ หรือพฤติกรรมที่เหมาะสมอื่นๆได้ โดยมีข้อควรคำนึงดังต่อไปนี้

1.1 ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะไปใช้เพื่อพัฒนาให้เยาวชนให้มีจิตสาธารณะสูงขึ้น โดยเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยใช้ตัวแบบที่เป็นภาพการ์ตูน

ภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา

1.1 ครู และ บิดา-มารดา ที่ต้องการนำโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาไปใช้ ควรต้องคำนึงถึงตัวแบบที่ใช้ว่ามีความเหมาะสมกับผู้สังเกตในแต่ละช่วงวัย

มากนักน้อยเพียงใด รวมไปถึงทักษะการอ่าน การเขียน และการตีความของผู้สังเกตด้วย นอกจากนี้ควรใช้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ ควรตั้งคำถามให้สอดคล้องกับพฤติกรรมเป้าหมาย เพราะจะช่วยให้ผู้สังเกตเข้าใจในพฤติกรรมเป้าหมายได้ถูกต้องและชัดเจนขึ้น

1.2 การใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ผู้นำไปใช้จำเป็นต้องมีความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมทางปัญญา กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตให้ต้องแท้เสียก่อน เพื่อสามารถนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 ในการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนดำเนินการต่าง ๆ ควรคำนึงถึงการออกแบบภาพการ์ตูนต้องมีครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพการ์ตูน ตัวแบบในภาพการ์ตูนต้องแสดงพฤติกรรมให้ชัดเจนตรงเป้าหมาย เมื่อตัวแบบกระทำพฤติกรรมแล้วต้องได้รับผลกระทบทางบวก

1.4 การสร้างแบบวัดหรือแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม ควรศึกษาเอกสารให้ต้องแท้ และทดลองใช้จริงเสียก่อน เพื่อที่จะสร้างเครื่องมือวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ในการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา หากต้องการให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ควรมีการพัฒนาพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยอาจใช้จำนวนครั้งในการพัฒนามากขึ้น เช่น มากกว่าสัปดาห์ละครั้งขึ้นไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อจิตสาธารณะของกลุ่มตัวอย่าง ควรมีการศึกษาถึงวิธีการเพิ่มจิตสาธารณะโดยตรงโดยไม่ผ่านกระบวนการทางปัญญา

2.2 ควรมีการเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคงทนของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ได้รับเทคนิคเสนอตัวแบบอย่างเดียว กับกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา เพื่อศึกษาว่า 2 กลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการเสนอตัวแบบ ระหว่างการเสนอตัวแบบภาพการ์ตูนที่แสดงพฤติกรรม และ เสนอตัวแบบภาพการ์ตูนและได้รับผลกระทบทางบวก เพื่อศึกษาว่า ทั้ง 2 วิธีมีประสิทธิภาพเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2539). *เครื่องมือแนะแนวพัฒนาบุคลิกภาพ ชุด ทำประโยชน์เพื่อสังคม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2542). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ มุ่งมั่นพัฒนา*. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา.
- กรุณา ศรีแสน. (2546). ผลของการใช้หนังสือการ์ตูนตัวแบบ ต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น(ศึกษาศาสตร์) วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543, มีนาคม). โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธารณะ ใน *การศึกษา 2000*. 3 (65) : 17.
- ไกรรงค์ หมั่นเดช. (2535, มิถุนายน). เขียนหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กอย่างไรให้มีคุณภาพ. ใน *ศึกษาศาสตร์*. 8 (19) : 42.
- โกศล มีคุณ. (2524). *การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาท ของเด็กนักเรียนประถมศึกษา*. ปรินญานิพนธ์. กศ.ด. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขจรศักดิ์ จอมหงษ์. (2535). *ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาการจังหวัดอุบลราชธานี*. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2524). *พฤติกรรมเด็กประถมศึกษา*. ใน *พฤติกรรมการสอนประถมศึกษา หน่วยที่ 1 – 7*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราช. หน้า 149.
- จินตนา ไบกาซุย์. (2535). *หนังสือการ์ตูน: ประโยชน์ในการเรียนการสอน*. ใน *ส่งเสริมและพิมพ์หนังสือการ์ตูนไทย*. หน้า 57-65 กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- จินตนา เสถียรวิริยคุณ. (2536). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้น 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สารัตถศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรชัย เจียมอมรรตน์. (2531). *การศึกษาค่านิยมในการประหยัดพลังงานของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- เฉลิม อ่ำเอี่ยม. (2528). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ซัชชัย ศิลปสุนทร (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการชมรายการโทรทัศน์ทางด้านสิ่งแวดล้อมกับจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2529). การสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1-5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- ชาย โพธิ์สิตา และคณะ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาจิตสำนึกของคนไทยต่อสาธารณะสมบัติ : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา). ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิน. (2520) ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูและจริยธรรม. รายงานการวิจัยฉบับที่ 21. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2524) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 26 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยาในเวทีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 32. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน , งามตา วณิชทานนท์. (2536). ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ดารารวรรณ ติ่งปิ่นดา. (2534). การลดความวิตกกังวลของพยาบาลประจำการที่ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนความคิดร่วมกับการฝึกสติ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีวัฒน์ บุญชิต. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตยกับจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา. การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ธรรมบุญรัฐ ทวีกุล. (2530). การศึกษาพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สภาพแวดล้อมสวนสาธารณะของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ที่มาใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับ
ตัวแบบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์. วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ประยุกต์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นพมาศ อึ้งพระ. (2545). สังคมประกิตและพัฒนาการของมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันท์วัฒน์ ชุนชี. (2546). การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อ
พัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญานิพนธ์. วท.ม. (การวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ทาแดง. (2523). หน่วยที่ 5 กราฟฟิคเพื่อการศึกษา. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. หน้า 266 -267.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2538).ชาติไทย ,เมืองไทย ,แบบเรียนและอนุสาวรีย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติ
ชน.
- นิพนธ์ ศุภปริดี. (2521). โสדתศนศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- บรรทม มณีโชติ (2530). การศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัย ด้านความเสียสละชนิด
ข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีต่อคุณภาพของแบบทดสอบ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การ
วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พุกกะวัน. (2523). แนวการสอนสำเร็จรูป (คู่มือการสอนป.3) ตามแนวการสอนแบบบูรณา
การ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ไทยวัฒนาพานิช.
- ประทีป จินนี่. (2540). วิชาการวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม. (เอกสารประกอบการ
สอน). กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. (2542,มกราคม – เมษายน). การสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทย. ลูสมิแล.1(2) : 2
- พรรณี บุญประกอบ. (2546). ครอบครัวกับการปลูกฝังพฤติกรรมเยาวชนไทยด้านสิ่งแวดล้อม. ใน
ร่วมสรรค์สร้างเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญนภาภรณ์ ทองบุญตา. (2540). การเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะและ
การให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกเกาะเทียม จังหวัดลพบุรี. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ หวังใจชื่น. (2525). การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติการเป็นพลเมืองดีของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม.(การวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

- มัลลิกา มัติโก. (2541). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มุกิตา หวังคิด. (2547). การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญานิพนธ์. วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวดี อิมใจ. (2529). ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชน ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนี้ จันทรทรวงกรด. (2541). การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีโรงเรียนสารวิทยา. ภาคนิพนธ์. พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนี้ วัฒนกิจ. (2535). การพัฒนามโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้การสอน แบบมโนสำนึก. วิทยานิพนธ์. ค.ม.(ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา ตั้งอมร. (2529). ความสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม.(สิ่งแวดล้อม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- รัศมี ดินประเสริฐสุดย์. (2531). ผลของการชี้แนะโดยใช้วาจาและการกำหนดบทบาทผู้จัดการชั้นเรียนต่อการเพิ่มพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กแยกตัว. สมอ. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; ประทีป จินน์; และทัศนาก ทอภักดี. (2547). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว. (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ) : เนื่องในวันสถาปนา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ครบรอบ 49 ปี. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคนอื่นๆ. (2539). ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการมีวินัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. (2530). บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติด. รายงานการวิจัยฉบับที่ 37. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. (2536). การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์. หน้า 64. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ.(2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและแบบควบคุมกับความเอื้อเฟื้อและวินัยทางสังคม. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการทุกช่วงวัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศศิธร บรรลือสินธุ์. (2530). ผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวทีกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จังหวัดอุตรดิตถ์. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2541,พฤศจิกายน). บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษาเพื่อความเป็นประชาสังคม.ASAHILAND JOURNAL 1(1): 56-59.

สบสุข ลีละบุตร (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์. วท.ม. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.

สมพงษ์ ศิริเจริญ. (2515).คู่มือการทำโสตทัศนวัสดุ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2526). การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ 2545 – 2549. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สิริลักษณ์ สุการ (2538). พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ภาคนิพนธ์. พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุชา จันท์เอม. (2542). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (2544,กรกฎาคม). จิตสำนึกสาธารณะ. ศิลปวัฒนธรรม. 20(3): 22 -23.

สุนิสา กิตติสกล. (2548). ผลของการเสริมแรงทางสังคมและการให้เบี่ยงเบนการที่มีต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านใหม่ไทยพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ถ่ายเอกสาร.

สุพจน์ พันธุ์นิยะ. (2535). การส่งเสริมการอ่านโดยการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านในนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

สุภาวดี ณะศรี (2531). การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการชี้แนะ การเสริมแรงทางบวกและการค่อยๆ ถอดถอนต่อการเพิ่มและคงอยู่ของพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุมิตรา ทรงสตัย. (2530, มกราคม – มีนาคม). การติดกับเด็กปัญญาอ่อน. ใน วารสารครุศาสตร์. สूरีย กสิวิทย์อำนวย. (2537). ผลของการใช้เทคนิคตัวแบบ การชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวกในการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ของเด็กดาวน์ซินโดรม ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ของโรงเรียนราชานุกูล. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุวรรณา วิริยะประยูร. (2529). ผลของตัวแบบสัญลักษณ์ การชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวก ต่อการเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กพิการเนื่องจากสมอง. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

โสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธ์. (2538). การเปรียบเทียบผลของการปรับพฤติกรรมโดยใช้การควบคุมตนเองกับการเสริมแรงทางบวกด้วยเบี้ยอรรถกร ที่มีต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ ชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์. วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

หฤทัย อาจปฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์. พบ.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อักษร สวัสดิ์. (2542). ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์. ศศ.ม. (พัฒนสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา สุขารมณ. (2528). การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการทางสติปัญญาด้านเหตุผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อังสนา ภัทรายุทธวรรต. (2533). ผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อัศวิน นันทะแสง. (2542). การสร้างสื่อหนังสือการ์ตูนเรื่องความเสียสละและความเมตตา กรุณา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- Ayllon, T., & Azrin, N.H. (1965, August). The measurement and reinforcement of behavior of psychotics. *Journal of Experimental Analysis of Behavior*. 8, 357-383
- Bandura, Albert. (1969). *Principles of behavior modification*. Holt, New York. : Rinehart and Winston.
- Bandura, Albert. (1986). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall.
- Bandura, Albert. (1989). Social Cognitive Theory. *Annals of Child Development*, 6, 1-60
- Catania, A.C and Brigham T.A. (1978). *Handbook of Applied Behavior Analysis*. New York : Irvington Publishers Inc.
- Clifford , C. (2000, October). International Politics and Nursing Education : Power and Control. *Nurse Education Today*. 20(1) : 4 – 9.
- Craighead E.W; Kazdin A.E; and Mahoney M.J. (1976). *Behavior Modification Principle : Issues and Application*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Dobson, K.S. (1988) *Handbook of Cognitive – Behavioural Therapy*. London : Hutchison.
- Ellis, A. (1979) *Humanistic psychotherapy*. New York : McGraw-Hill.
- Hoffman. M.L.(1970, January). Moral Development. In P.H. Mussen (Ed.) *Carmichael's manual of child Development*. New York: John Wiley & Sons, pp 261-360
- Goldfried. M.R. (1973). Reduction of generalized anxiety through a variant of systematic desensitization. M.R. Goldfried & M. Merbaum (Eds.) *Behavior change through self-control*. New York : Academic Press.
- Kalish , H. (1981). *Learning : Principles and Applications*. New York : McGraw – Hill.
- Kazdin, A. E. (1980) *Behavior Modification in Applied Setting*. Illinois : Dorsey Press.
- Kazdin, A. E. (1978) *History of behavior modification: Experimental foundations of contemporary research*. MD. Baltimore: University Park Press.
- Mahoney, M.J. (1974). *Cognition and Behavior Modification*. Cambridge, Mass : Ballinger.
- Meichenbaum, D.H. & Goodman, J. (1971, October). Training impulsive children to talk to themselves: A means of developing self-control. *Journal of Abnormal Psychology*, 77, 115-126
- Rogers, D. (1977). *Child psychology*. Second edition. Monterey, Calif: Brooks Cole Publishing.
- Sears, R.R., Maccoby , E.E, and Levin, H. (1957) *Patterns of child rearing*. New York: Row, Perterson and Company.
- Secord & Backman. (1964). *C.W. Social Psychology*. New York : McGraw-Hill Book Company.

Thelen, M.H. et al (1979,January). Therapeutic Videotape and film Modeling : A Review in *Psychological Bulletin*. 86 (1) : 701 – 720.

Walter, Arno Wittich, and Charles, Francis Schuller.(1967). *Audiovisual Materials : Their Nature and Use*. New York : Harper & Row.

Wilson, T.G. and O'Leary, D.K. (1980). *Principle of Behavior Theory*. New York : Prentice – Hall.

ภาคผนวก

1. กำหนดการดำเนินการในกลุ่มทดลอง
2. กำหนดการดำเนินการในกลุ่มควบคุม
3. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรมสำหรับก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest)
4. ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา
5. ภาพการ์ตูนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่ใช้ในการทดลองจำนวน 12 ครั้ง
6. โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง
7. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
8. ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
9. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
10. หนังสือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ก

กำหนดการดำเนินการในกลุ่มทดลอง
กำหนดการดำเนินการในกลุ่มควบคุม

กำหนดการดำเนินการในกลุ่มทดลอง

กำหนดการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลอง ใช้เวลาวิชาจริยธรรมจำนวน 6 คาบ (ทุกวันพุธ คาบที่ 5 เวลา 13.30 – 14.20 น.) และวิชากิจกรรมจำนวน 6 คาบ (ทุกวันศุกร์ คาบที่ 6 เวลา 14.30 –15.20 น.)

วัน/เดือน/ปี	รายการ	คาบที่
15 พฤศจิกายน 2549	สังเกตและบันทึกพฤติกรรมก่อนทดลอง (Pre-test)	คาบที่ 5
22 พฤศจิกายน 2549	ครั้งที่ 1 แนนกับคิงเก็บอุปกรณ์	คาบที่ 5
24 พฤศจิกายน 2549	ครั้งที่ 2 นุ่นประหยัดน้ำ	คาบที่ 6
29 พฤศจิกายน 2549	ครั้งที่ 3 เมฆและมินทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	คาบที่ 5
1 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 4 ปุ๊กและป้อมรับอาสา	คาบที่ 6
6 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 5 เพชรพลอยแบ่งปันเครื่องเล่น	คาบที่ 5
8 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 6 เปิ้ลเปิดโอกาส	คาบที่ 6
13 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 7 เม่นและแพมดูแลอุปกรณ์	คาบที่ 5
15 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 8 เก่งกับโจ้ประหยัดไฟ	คาบที่ 6
20 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 9 ตึก ดิก ต้อม ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	คาบที่ 5
22 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 10 กลุ่มอาสาทำจัดลูกน้ำยุ่งลาย	คาบที่ 6
27 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 11 ต๋องกับตาร์ท แบ่งปันที่นั่ง	คาบที่ 5
28 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 12 ตู๋นเปิดโอกาสให้ใช้ห้องน้ำ	คาบที่ 5
5 มกราคม 2550	สังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังทดลอง (Post-test)	คาบที่ 5

กำหนดการดำเนินการในกลุ่มทดลอง

กำหนดการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลอง ใช้เวลาวิชาลูกเสือจำนวน 6 คาบ (ทุกวันพุธ คาบที่ 6 เวลา 13.30 – 14.20 น.) และวิชาการงานพื้นฐานอาชีพจำนวน 6 คาบ (ทุกวันศุกร์ คาบที่ 5 เวลา 14.30 –15.20 น.)

วัน/เดือน/ปี	รายการ	คาบที่
15 พฤศจิกายน 2549	สังเกตและบันทึกพฤติกรรมก่อนทดลอง (Pre-test)	คาบที่ 6
22 พฤศจิกายน 2549	ครั้งที่ 1 แอ่นกับคิงเก็บอุปกรณ์	คาบที่ 6
24 พฤศจิกายน 2549	ครั้งที่ 2 นุ่นประหยัดน้ำ	คาบที่ 5
29 พฤศจิกายน 2549	ครั้งที่ 3 เมฆและมินทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	คาบที่ 6
1 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 4 ปึกและป้อมรับอาสา	คาบที่ 5
6 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 5 เพชรพลอยแบ่งปันเครื่องเล่น	คาบที่ 6
8 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 6 เปิ้ลเปิดโอกาส	คาบที่ 5
13 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 7 เม่นและแพ้มดูแลอุปกรณ์	คาบที่ 6
15 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 8 เก่งกับโจ้ประหยัดไฟ	คาบที่ 5
20 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 9 ตึก ดิก ต้อม ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	คาบที่ 6
22 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 10 กลุ่มอาสาทำจัดลูกน้ำยุ่งลาย	คาบที่ 5
27 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 11 ต๋องกับตาร์ แบ่งปันที่นั่ง	คาบที่ 6
28 ธันวาคม 2549	ครั้งที่ 12 ตุ่นเปิดโอกาสให้ใช้ห้องน้ำ	คาบที่ 6
5 มกราคม 2550	สังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังทดลอง (Post-test)	คาบที่ 6

ภาคผนวก ข

**แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม
สำหรับก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest)**

**แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกจากการทำกิจกรรม
สำหรับก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest)**

ฐานที่ 1

ปะติรูปจากกระดาษ

วัสดุ

1. กระดาษแผ่นน้ำจืดเปื่อยนำมาผสมกาว จำนวน 6 สี สีละ 2 ขวด รวม 12 ขวด
2. ภาพการ์ตูนรูปบ้านและต้นไม้ ขนาด 5 x 8 นิ้ว เท่าจำนวนคนในกลุ่ม
3. กระดาษโปสเตอร์ กลุ่มละ 1 แผ่นใหญ่

อุปกรณ์

1. ปากคีบ เท่าจำนวนคนในกลุ่ม
2. ไม้ยาว เท่าจำนวนคนในกลุ่ม
3. กรรไกร 4 เล่ม
4. กาว 2 ขวด
5. ผ้าเช็ดโต๊ะ 2 ผืน

ขั้นกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนแต่ละคนปะติดภาพการ์ตูนให้มีสีสันสวยงามด้วยกระดาษสีต่างๆ คนละ 1 ภาพ
- 2) หลังจากที่นักเรียนทำภาพการ์ตูนของตนเองเสร็จแล้ว ให้ทากาวด้านหลังภาพการ์ตูนของตนเอง แล้วนำมาติดรวมกันบนกระดาษแผ่นใหญ่

เวลาในการดำเนินกิจกรรม

15 นาที

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน และกำหนดสีให้แต่ละกลุ่มทำป้ายชื่อโดยใช้กระดาษแข็งมีสีตามสีประจำกลุ่มให้กับนักเรียน โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าประจำฐานดังนี้
ครั้งที่ 1 สีเขียว ฐานที่ 1 สีเหลือง ฐานที่ 2 สีชมพู ฐานที่ 3
ครั้งที่ 2 สีเหลือง ฐานที่ 1 สีชมพู ฐานที่ 2 สีเขียว ฐานที่ 3
ครั้งที่ 3 สีชมพู ฐานที่ 1 สีเขียว ฐานที่ 2 สีเหลือง ฐานที่ 3
2. เมื่อนักเรียนเข้าประจำแต่ละฐาน ผู้ช่วยวิจัยถามนักเรียนว่า นักเรียนคนใดรับอาสาเก็บอุปกรณ์ เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ ปิดไฟ ปิดพัดลม ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้องเรียน
3. ดำเนินกิจกรรมในฐานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
4. ผู้ช่วยวิจัยเตรียมอุปกรณ์ต่างๆไว้ให้บนโต๊ะ สำหรับนักเรียนร่วมกันใช้อุปกรณ์

แบบสังเกตละบันทึกพฤติกรรม

สำหรับก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest)

ฐานที่1

ปะติรูปการ์ตูนจากกระดาษสา

(แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ				
	คนที่		คะแนนรวม		
1.1 การดูแลรักษาใช้แล้วเก็บเข้าที่ (คะแนน 0 – 4) โดยมีหลักการสังเกต ดังนี้ 1) หลังจากที่ใช้ขวดกระดาษสาแต่ละขวดเสร็จแล้วจะต้องเก็บไว้ในภาชนะที่เตรียมไว้ให้ ไม่วางทิ้งไว้ข้างนอก ถัดกพื้นต้องก้มเก็บลงกล่องหรือภาชนะให้เรียบร้อย หลังจากปะติภาพจากกระดาษสาเสร็จสิ้นแล้ว แต่ละคนต้องเก็บปากคิ๊บ และไม่จิ้มฟันลงกล่องให้เรียบร้อย ได้คนละ 2 คะแนน 2) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม นักเรียนต้องช่วยกันเก็บขวดกระดาษสา กรรไกร กาวลงกล่องหรือภาชนะอย่างเป็นระเบียบ ได้คะแนนกลุ่ม 2 คะแนน โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน					
	1	2			
	3	4			
	5	6			
	7	8			
	9	10			
	11	12			
	1	2			
	3	4			
	5	6			
	7	8			
	9	10			
	11	12			
หมายเหตุ					
1.2 ลักษณะการใช้ ใช้อย่างประหยัด (คะแนน 0 – 4) โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ หีบกระดาษสาไปใช้ให้อยู่ในกรอบของรูปภาพได้ 4 คะแนน - เกินนอกกรอบได้ไม่เกิน ½ cm ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนน ต่อ ½ cm แต่ไม่เกิน 2 คะแนน - ปะกระดาษสาหนาประมาณ ½ cm ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนน ต่อ ½ cm แต่ไม่เกิน 2 คะแนน					
	1	2			
	3	4			
	5	6			
	7	8			
	9	10			
	11	12			
หมายเหตุ					

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ		คะแนนรวม
	คนที่		
2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (คะแนน 0 – 4) โดยมีหลักการสังเกต ดังนี้ 1) ประติภาพส่วนตัวเสร็จเรียบร้อย ได้คนละ 2 คะแนน 2) ในกลุ่มนำภาพมาติดบนกระดานโปสเตอร์ครบทุกภาพได้คะแนน กลุ่ม 2 คะแนน โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ถ้านักเรียนส่ง 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			
2.2 การรับอาสา (คะแนน 0 – 4) การรับอาสาและได้ทำตามทีนักเรียนได้รับอาสา ได้แก่ เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของฐาน โดยมีหลักการ ให้คะแนน ดังนี้ 1) นักเรียนที่รับอาสาได้ 2 คะแนน 2) นักเรียนที่ไม่รับอาสาได้ 0 คะแนน 3) นักเรียนที่รับอาสาได้ 2 คะแนนถ้าได้ทำตามทีรับอาสาจะได้อีก 2 คะแนน 4) นักเรียนที่ไม่รับอาสา แต่ช่วยเพื่อนได้ 2 คะแนน			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ		
	คนที่		คะแนนรวม
3.1 การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมร่วมกัน (คะแนน 0-4) มีหลักการให้คะแนนดังนี้ - หยิบขวดกระดาศามาใช้ได้ครั้งละ 1 ขวด ได้ 4 คะแนน ถ้าในแต่ละครั้งหยิบขวดกระดาศาเกิน 1 ขวดหัก 0.5 คะแนน/ครั้ง			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			
3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมในวิสัยที่ตนเอง สามารถทำได้ (คะแนน 0-4) โดยมีหลักการสังเกต ดังนี้ การที่นักเรียนได้เปิดโอกาสให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ในแต่ละฐาน จะต้องสลับเปลี่ยนหมุนเวียนให้เพื่อนๆ ได้ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ประเมิน ได้จากผลของงานที่ได้ในแต่ละกิจกรรม โดยประเมินดังนี้ 1) ใช้กระดาศามากกว่า 4 สี ได้ 4 คะแนน 2) ใช้กระดาศา 3 สี ได้ 3 คะแนน 3) ใช้กระดาศา 2 สี ได้ 2 คะแนน 4) ใช้กระดาศา 1 สี ได้ 1 คะแนน	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	

ฐานที่ 2

ประกอบช่อดอกไม้

วัสดุ

1. ดอกไม้ผ้า มี 6 สี สีละ 20 ดอก รวม 120 ดอก
2. ไม้จำนวน 40 ไม้
3. ก้านดอกไม้ 1 ก้านมี 5 กิ่ง จำนวน 15 ก้าน
4. ถุงแก้ว จำนวน 15 ใบ

อุปกรณ์

1. ไม้บรรทัดใหญ่ 1 ม้วนเล็ก
2. ไม้บรรทัดเล็ก 2 ม้วนเล็ก
3. กรรไกร 4 เล่ม
4. ผ้าเช็ดโต๊ะ 2 ผืน

ขั้นกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนประกอบช่อดอกไม้หลายสีคนละ 2 ช่อ
- 2) นำถุงแก้วมาตัดปลายออก จากนั้นนำถุงมาหุ้มช่อดอกไม้ ทั้ง 2 ช่อรวมกัน แล้วใช้ไม้บรรทัดเล็กที่เตรียมไว้ให้ผูกเป็นโบว์ เสร็จแล้วตัดปลายไม้บรรทัดให้เรียบร้อย
- 3) หลังจากนักเรียนทุกคนทำช่อดอกไม้ของตนเองเสร็จแล้วให้นำช่อดอกไม้ของทุกคนในกลุ่มมาผูกโบว์รวมกันอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ไม้บรรทัดใหญ่เสร็จแล้วตัดปลายไม้บรรทัดให้เรียบร้อย

เวลาในการดำเนินกิจกรรม

15 นาที

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน และกำหนดสีให้แต่ละกลุ่มทำป้ายชื่อโดยใช้กระดาษแข็งมีสีตามสีประจำกลุ่มให้กับนักเรียน โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าประจำฐานดังนี้
ครั้งที่ 1 สีเขียว ฐานที่ 1 สีเหลือง ฐานที่ 2 สีชมพู ฐานที่ 3
ครั้งที่ 2 สีเหลือง ฐานที่ 1 สีชมพู ฐานที่ 2 สีเขียว ฐานที่ 3
ครั้งที่ 3 สีชมพู ฐานที่ 1 สีเขียว ฐานที่ 2 สีเหลือง ฐานที่ 3
2. เมื่อนักเรียนเข้าประจำแต่ละฐาน ผู้ช่วยวิจัยถามนักเรียนว่า นักเรียนคนใดรับอาสาเก็บอุปกรณ์ เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ ปิดไฟ ปิดพัดลม ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้องเรียน
3. ดำเนินกิจกรรมในฐานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
4. ผู้ช่วยวิจัยเตรียมอุปกรณ์ต่างๆไว้ให้บนโต๊ะ สำหรับนักเรียนร่วมกันใช้อุปกรณ์

แบบสังเกตละบันทึกพฤติกรรม

สำหรับก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest)

ฐานที่ 2

ประกอบช่อดอกไม้

(แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ				
	คนที่				คะแนนรวม
1.1 การดูแลรักษาใช้แล้วเก็บเข้าที่ (คะแนน 0-4) โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ 1) หลังจากใช้รับบิ้นและกรรไกรเสร็จแล้วจะต้องเก็บไว้ในกล่องหรือภาชนะที่เตรียมไว้ให้ ถ้าตกพื้นต้องก้มเก็บลงกล่องหรือภาชนะให้เรียบร้อย ได้คนละ 2 คะแนน 2) ถ้าวางดอกไม้ทิ้งไว้ข้างนอกภาชนะ ขยำ บีบ โยน หรือขว้างปาดอกไม้ หักคนละ 2 คะแนน 3) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว ต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ประจำฐานลงกล่องหรือภาชนะอย่างเป็นระเบียบ ได้กลุ่มละ 2 คะแนน โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน					
	1		2		
	3		4		
	5		6		
	7		8		
	9		10		
	11		12		
	1		2		
	3		4		
	5		6		
	7		8		
	9		10		
	11		12		
หมายเหตุ					
1.2 ลักษณะการใช้ ใช้อย่างประหยัด (คะแนน 0 – 4) โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ นำช่อดอกไม้มาผูกรวมกัน โดยใช้รับบิ้นผูกเป็นโบว์ยาวไม่เกิน 4 นิ้ว เหลือปลายยาวไม่เกิน 4 นิ้ว ได้ 2 คะแนน ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนนต่อ 1 นิ้ว แต่หักไม่เกิน 2 คะแนน นักเรียนใช้รับบิ้นและถุงได้คนละ 1 ชิ้น ได้ 2 คะแนน ถ้าใช้รับบิ้นและถุงชิ้นแรกเสียหายและเปลี่ยนชิ้นใหม่หัก ชิ้นละ 1 คะแนน					
	1		2		
	3		4		
	5		6		
	7		8		
	9		10		
	11		12		
หมายเหตุ					

ฐานที่ 2

ประกอบช่อดอกไม้

(แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ		
	คนที่		คะแนนรวม
2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (คะแนน 0 – 4) โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ 1) ทำช่อดอกไม้ได้ครบตามที่กำหนดคนละ 2 ช่อ ได้คนละ 2 คะแนน 2) ในกลุ่มนำช่อดอกไม้ทุกช่อมาผูกกริบบิ้นรวมกัน ได้กลุ่มละ 2 คะแนน โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ ถ้านักเรียนส่ง 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			
2.2 การรับอาสา (คะแนน 0 – 4) การรับอาสาและได้ทำตามที่นักเรียนได้รับอาสา ได้แก่ เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของฐาน โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ 1) นักเรียนที่รับอาสาได้ 2 คะแนน 2) นักเรียนที่ไม่รับอาสาได้ 0 คะแนน 3) นักเรียนที่รับอาสาได้ 2 คะแนนถ้าได้ทำตามที่ได้รับอาสาจะได้อีก 2 คะแนน 4) นักเรียนที่ไม่รับอาสา แต่ช่วยเพื่อนได้ 2 คะแนน			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ		
	คนที่	คะแนนรวม	
3.1 การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมร่วมกัน (คะแนน 0-4) มีหลักการให้คะแนนดังนี้ - หยิบดอกไม้มาใช้ได้ครั้งละ 1 ดอก ได้ 2 คะแนน ถ้าในแต่ละครั้งหยิบดอกไม้เกิน 1 ดอกหัก 0.5 คะแนนต่อครั้ง			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			
3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมในวิสัยที่ตนเองสามารถทำได้ (คะแนน 0-4) การที่นักเรียนได้เปิดโอกาสให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ในแต่ละฐานจะต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนให้เพื่อนๆได้ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ประเมินได้จากผลของงานที่ได้ในแต่ละกิจกรรม มีหลักการสังเกต ดังนี้ 1) ช่อดอกไม้ ประกอบไปด้วยดอกไม้ครบ 4 สี ได้ 4 คะแนน 2) ช่อดอกไม้ ประกอบไปด้วยดอกไม้ 3 สี ได้ 3 คะแนน 3) ช่อดอกไม้ ประกอบไปด้วยดอกไม้ 2 สี ได้ 2 คะแนน 4) ช่อดอกไม้ ประกอบไปด้วยดอกไม้ 1 สี ได้ 1 คะแนน	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	

ฐานที่ 3

รถไฟของเล่นจากเศษวัสดุ

วัสดุ

1. แกนกระดาษทิชชูเจาะรู จำนวน 15 อัน
2. ไม้ยาว จำนวน 30 อัน
3. กระดาษตัดวงกลมเจาะรู ทำเป็นล้อรถไฟ มี 5 สี สีละ 15 อัน รวม 75 อัน

อุปกรณ์

1. ยางเส้นเล็ก
2. เชือก 2 ม้วน
3. กรรไกร 4 เล่ม
4. ผ้าเช็ดโต๊ะ 2 ผืน

ขั้นตอนกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนประกอบรถไฟจากวัสดุที่เตรียมไว้ให้ คนละ 1 คัน รถไฟ 1 คันประกอบด้วย แกนกระดาษทิชชู 1 อัน ไม้ยาว 2 ไม้ และล้อรถ 4 อัน
- 2) ใช้ยางรัดที่ไม้ สำหรับยึดล้อให้ติดกับตัวรถไฟทั้ง 4 ด้าน
- 3) หลังจากที่นักเรียนทำรถไฟของตนเองเสร็จแล้ว ให้ใช้เชือกผูกรถไฟของตนเองให้ติดกับรถไฟของเพื่อน นักเรียนต้องผูกเชือกด้วยตนเอง 1 ด้าน โดยเหลืออีกด้านหนึ่งไว้ให้เพื่อนคนต่อไป
- 4) ทุกคนในกลุ่มร่วมกันประดิษฐ์รถไฟ 1 ขบวน

เวลาในการดำเนินกิจกรรม

15 นาที

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน และกำหนดสีให้แต่ละกลุ่มทำป้ายชื่อโดยใช้กระดาษแข็งมีสีตามสีประจำกลุ่มให้กับนักเรียน โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าประจำฐานดังนี้

ครั้งที่ 1	สีเขียว	เข้าฐานที่ 1	สีเหลือง	เข้าฐานที่ 2	สีชมพู	เข้าฐานที่ 3
ครั้งที่ 2	สีเหลือง	เข้าฐานที่ 1	สีชมพู	เข้าฐานที่ 2	สีเขียว	เข้าฐานที่ 3
ครั้งที่ 3	สีชมพู	เข้าฐานที่ 1	สีเขียว	เข้าฐานที่ 2	สีเหลือง	เข้าฐานที่ 3
2. เมื่อนักเรียนเข้าประจำแต่ละฐาน ผู้ช่วยวิจัยถามนักเรียนว่า นักเรียนคนใดรับอาสาเก็บอุปกรณ์ เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ ปิดไฟ ปิดพัดลม ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้องเรียน
3. ดำเนินกิจกรรมในฐานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
4. ผู้ช่วยวิจัยเตรียมอุปกรณ์ต่างๆไว้ให้บนโต๊ะ สำหรับนักเรียนร่วมกันใช้อุปกรณ์

แบบสังเกตละบันทึกพฤติกรรม

สำหรับก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest)

ฐานที่ 3

รถไฟของเล่นจากเศษวัสดุ

(แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ	
	คนที่	คะแนนรวม
1.1 การดูแลรักษาใช้แล้วเก็บเข้าที่ (คะแนน 0-4) โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ 1) หลังจากใช้หนึ่งยาง เชือก กรรไกร เสร็จแล้วจะต้องเก็บไว้ในกล่องหรือภาชนะที่เตรียมไว้ให้ ไม่วางทิ้งไว้ข้างนอก ถ้าตกพื้นต้องก้มเก็บลงกล่องหรือภาชนะให้เรียบร้อย ได้คนละ 2 คะแนน 2) ถ้าวางหนึ่งยาง เชือก กรรไกรทิ้งไว้ข้างนอกภาชนะ ขยำ บีบโยน หรือขว้างปาอุปกรณ์ หักคนละ 2 คะแนน 3) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว ต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ประจำฐานลงกล่องหรือภาชนะอย่างเป็นระเบียบ ได้กลุ่มละ 2 คะแนน โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน ถ้านักเรียนร่วมกันเก็บ 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน		
	1	2
	3	4
	5	6
	7	8
	9	10
	11	12
	1	2
	3	4
	5	6
	7	8
	9	10
	11	12
1.2 ลักษณะการใช้ ใช้อย่างประหยัด (คะแนน 0 – 4) โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ - ใช้เชือกผูกรถไฟของตนเองให้ติดกับคันอื่น ยาวไม่เกิน 2 นิ้ว ได้ 2 คะแนน ถ้าเกินหัก 0.5 คะแนนต่อ 1 นิ้ว แต่หักไม่เกิน 2 คะแนน - ใช้ยางมัดล้อด้านละ 1 เส้นรวม 4 เส้น และใช้เชือก 1 เส้น ได้ 2 คะแนน ถ้าใช้ยางเกินด้านละ 1 เส้น และเปลี่ยนเชือกเส้นใหม่หักชิ้นละ 1 คะแนน		
	1	2
	3	4
	5	6
	7	8
	9	10
	11	12

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ		
	คนที่		คะแนนรวม
2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (คะแนน 0 – 4) โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ 1) ประกอบตุ้รถไฟได้ครบตามที่กำหนดคนละ 1 ตู้ ได้คนละ 2 คะแนน 2) ในกลุ่มนำรถไฟทั้งหมดมาผูกรวมกันเป็นรถไฟยาว ได้กลุ่มละ 2 คะแนน โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ ถ้านักเรียนส่ง 1 – 3 คน ได้ 0.5 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 4 – 6 คน ได้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 7 - 9 คน ได้ 1.5 คะแนน ถ้านักเรียนส่ง 10 คนขึ้นไป ได้ 2 คะแนน			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			
2.3 การรับอาสา (คะแนน 0 – 4) การรับอาสาและได้ทำตามที่ทำที่นักเรียนได้รับอาสา ได้แก่ เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของฐาน โดยมีหลักการให้คะแนน ดังนี้ 1) นักเรียนที่รับอาสาได้ 2 คะแนน 2) นักเรียนที่ไม่รับอาสาได้ 0 คะแนน 3) นักเรียนที่รับอาสาได้ 2 คะแนนถ้าได้ทำตามที่ได้รับอาสาจะได้อีก 2 คะแนน 4) นักเรียนที่ไม่รับอาสา แต่ช่วยเพื่อนได้ 2 คะแนน			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
หมายเหตุ			

ตัวชี้วัด	การปฏิบัติ		
	คนที่		คะแนนรวม
3.1 การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมร่วมกัน (คะแนน 0-4) มีหลักการให้คะแนนดังนี้ หยิบแกนกระดาษทิชชู ไม้ยาว ล้อรถมาประกอบ ครึ่งละ 1 ชิ้น ไม่นำ สิ่งของมากองไว้ข้างหน้าตนเอง ได้ 2 คะแนน ถ้าในแต่ละครั้งหยิบ อุปกรณ์เกิน 1 ดอก หัก 0.5 คะแนนต่อครั้ง			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	
3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมในวิสัยที่ตนเอง สามารถทำได้ (คะแนน 0-4) การที่นักเรียนได้เปิดโอกาสให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ในแต่ละฐาน จะต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนให้เพื่อนๆ ได้ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ประเมิน ได้จากผลของงานที่ได้ในแต่ละกิจกรรม มีหลักการสังเกต ดังนี้ 1) ตู้รถไฟ ประกอบไปด้วยล้อรถครบ 4 สี ได้ 4 คะแนน 2) ตู้รถไฟ ประกอบไปด้วยล้อรถครบ 3 สี ได้ 3 คะแนน 3) ตู้รถไฟ ประกอบไปด้วยล้อรถครบ 2 สี ได้ 2 คะแนน 4) ตู้รถไฟ ประกอบไปด้วยล้อรถครบ 1 สี ได้ 1 คะแนน			
	1	2	
	3	4	
	5	6	
	7	8	
	9	10	
	11	12	

ภาคผนวก ค

ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะ
ด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา

ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัด
โปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะ
ด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา

ภาพที่	องค์ประกอบที่ 1		องค์ประกอบที่ 2		องค์ประกอบที่ 3	
	ตัวชี้วัดที่ 1	ตัวชี้วัดที่ 2	ตัวชี้วัดที่ 3	ตัวชี้วัดที่ 4	ตัวชี้วัดที่ 5	ตัวชี้วัดที่ 6
1	✓					
2		✓				
3			✓			
4				✓		
5					✓	
6						✓
7	✓					
8		✓				
9			✓			
10				✓		
11					✓	
12						✓

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย
ต่อของส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม

ตัวชี้วัด 1 การดูแลรักษา หลังจากใช้ของส่วนรวมเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่

ตัวชี้วัด 2 ลักษณะการใช้ รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด

ตัวชี้วัด 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

ตัวชี้วัด 4 การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

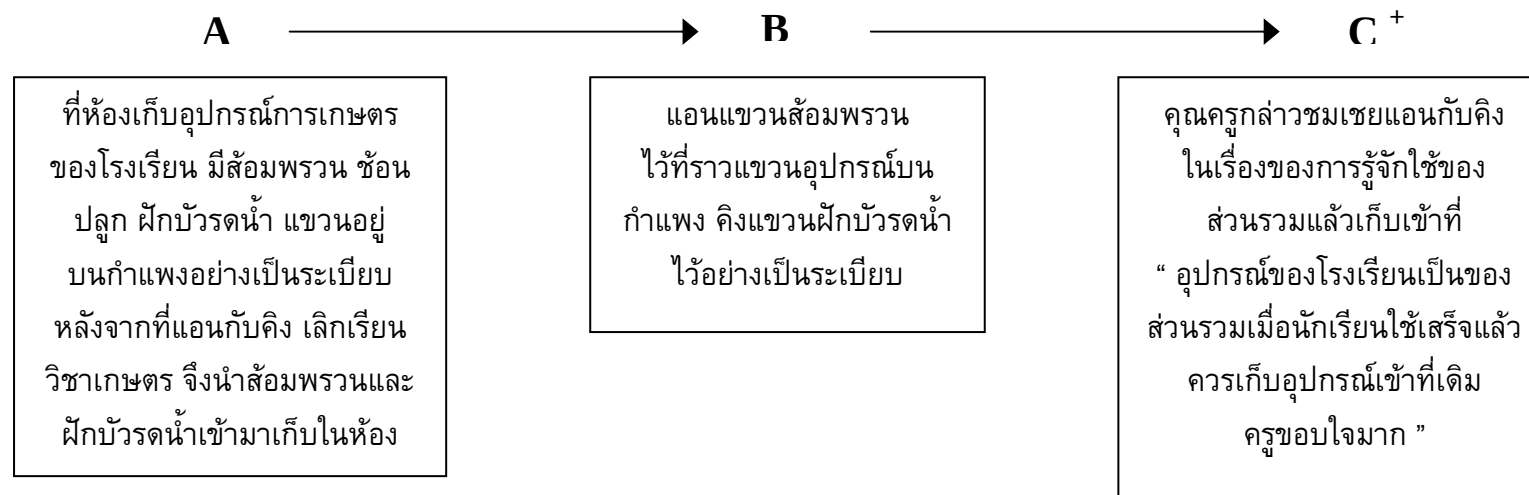
ตัวชี้วัด 5 การแบ่งปัน โดยการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน

ตัวชี้วัด 6 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

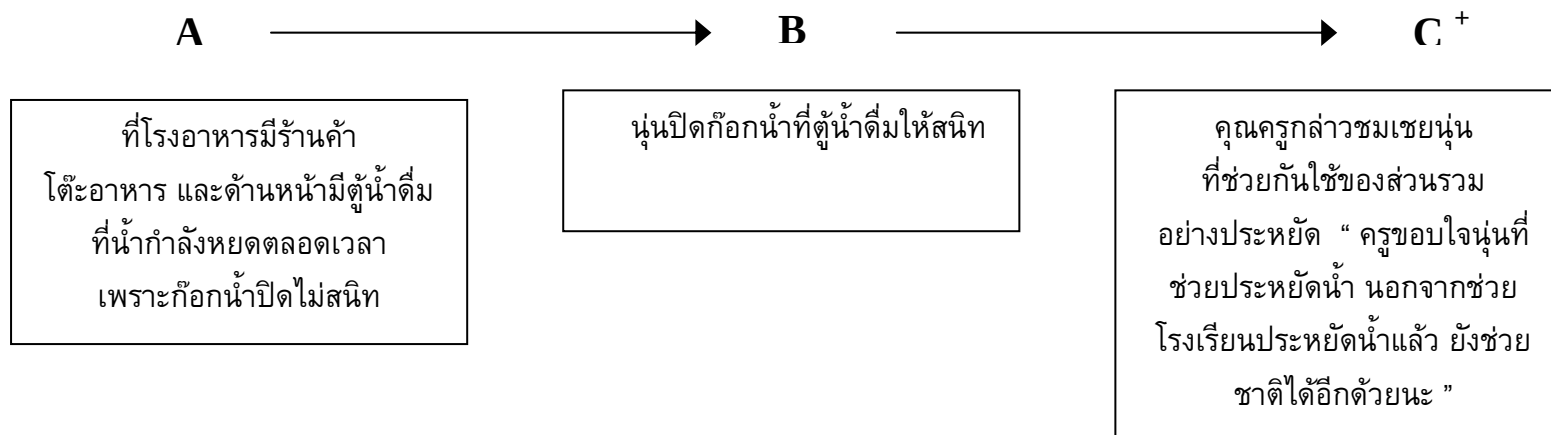
องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
 ตัวชี้วัด 1 การดูแลรักษา หลังจากใช้ของส่วนรวมเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่
 ครั้งที่ 1

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
 ตัวชี้วัด 2 ลักษณะการใช้ รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
 ครั้งที่ 2

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
 ตัวชี้วัด 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
 ครั้งที่ 3

A $\longrightarrow$ **B** $\longrightarrow$ **C** ⁺

เมษและมินได้รับมอบ
หมายจากครูบรรณารักษ์ให้เก็บ
หนังสือขึ้นชั้น

เมษและมินช่วยกันเก็บ
หนังสือขึ้นชั้นต่างๆด้วยความ
ตั้งใจ

ครูบรรณารักษ์กล่าวชมเชย
“ครูชอบใจเมษและมินที่ร่วมกันดูแล
ชั้นหนังสือของส่วนรวมตามที่ครู
มอบหมาย”

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
 ตัวชี้วัด 4 การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
 ครั้งที่ 4

A → **B** → **C**⁺

หน้าโรงเรียนมีคนเดินข้าม
 ทางม้าลายมากมาย
 แต่ทางม้าลายไม่มีสัญญาณไฟ
 จราจรสำหรับหยุดรถ
 ที่กำลังวิ่งผ่านไป-มา

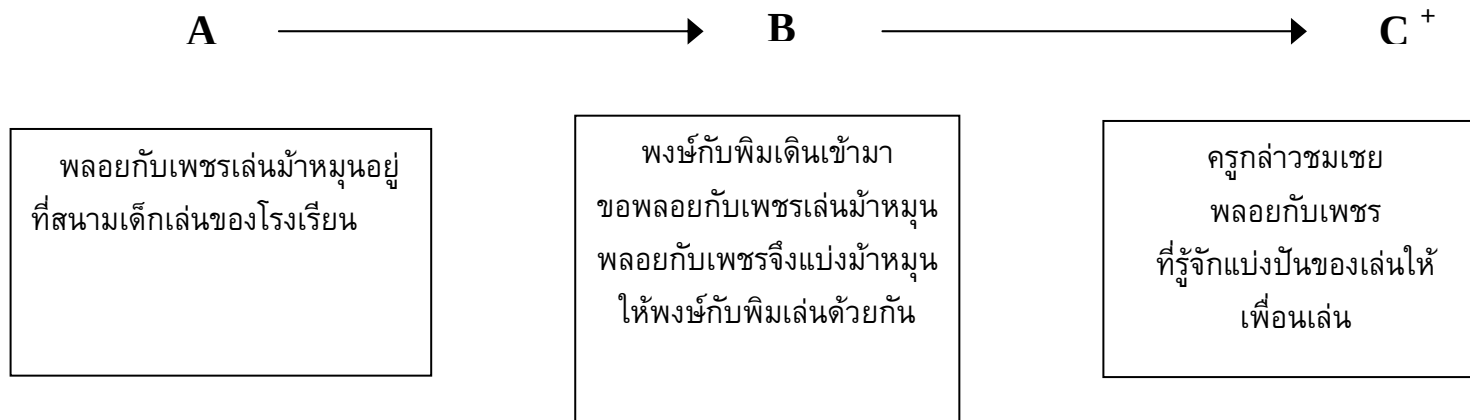
ปูกและป้อมรับอาสาขึ้นโบก
 ธงให้สัญญาณหยุด เพื่อหยุด
 รถที่กำลังวิ่งผ่านไป – มา
 และฝั่งตรงข้ามมีเด็กกำลังเดิน
 ข้ามทางม้าลาย

คุณครูใหญ่เห็นการกระทำ
 ของปูกและป้อม จึงกล่าวยกย่อง
 ปูกและป้อม “ดีมากครับที่
 นักเรียนได้อาสาช่วยเหลือน้องๆ”

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

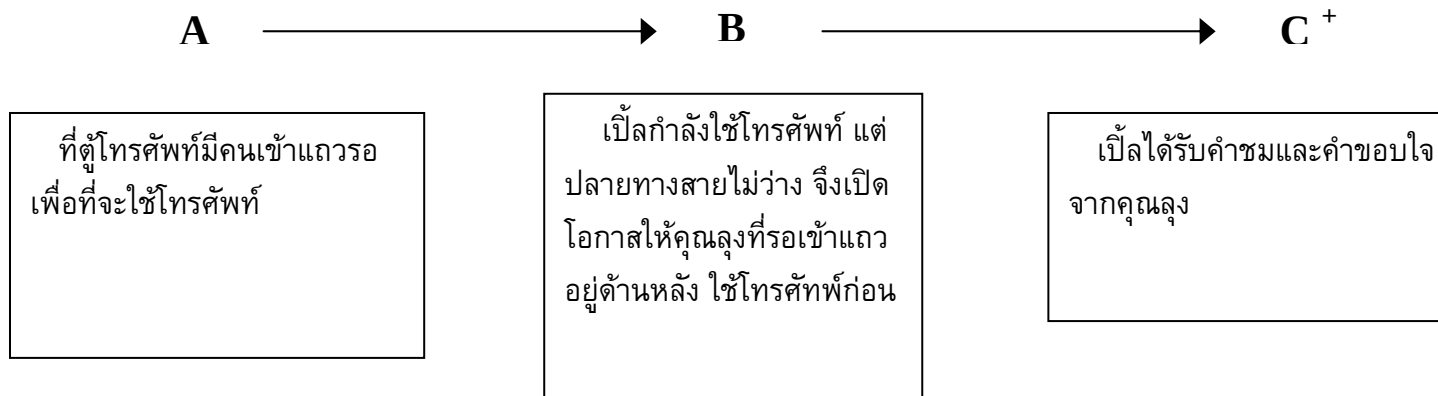
องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
 ตัวชี้วัด 5 แบ่งปันโดยการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน
 ครั้งที่ 5

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
 ตัวชี้วัด 6 แบ่งปันโดยการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน
 ครั้งที่ 6

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
 ตัวชีวิต 1 การดูแลรักษา หลังจากใช้ของส่วนรวมเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่
 ครั้งที่ 7

A → **B** → **C**⁺

ที่ห้องเก็บอุปกรณ์กีฬา ด้านหลังห้องมี
ชั้นเก็บอุปกรณ์มีลูกบาส ลูกฟุตบอลวาง
เรียงอยู่บนชั้น และมีที่สุบลมยางวางเรียงที่
ข้างกำแพงของห้อง หลังเลิกเรียนวิชาพล
เม่นและแฟ้มนำลูกฟุตบอลเข้ามาเก็บในห้อง

เม่นใช้ที่สุบลมยาง สุกลมเข้าลูก
ฟุตบอล ส่วนแฟ้มใช้ที่สุบลมยางสุบลม
เข้าลูกบาส

คุณครูกล่าวชมเชยเม่นกับแฟ้มในเรื่อง
ของการรู้จักดูแลรักษาของส่วนรวม
“ ดีมากเม่นกับแฟ้ม ที่ช่วยสุบลมยางลูก
ฟุตบอลและลูกบาส หลังจากที่ใช้เล่นแล้ว
เราจะได้มีลูกฟุตบอลไว้นานๆ”

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
 ตัวชี้วัด 2 ลักษณะการใช้ รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
 ครั้งที่ 8

ที่ห้องโสตทัศนศึกษาของโรงเรียน
หลังจากเลิกเรียนแล้ว เก่งกับโจ้มองเห็น
โทรทัศน์ ซึ่งเสียบปลั๊กอยู่

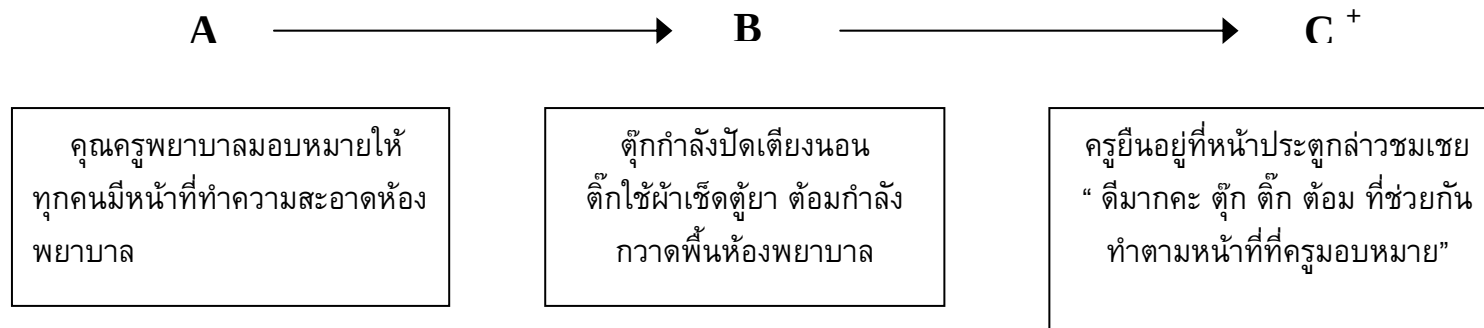
เก่งกับโจ้ ช่วยกันถอดปลั๊กโทรทัศน์
ออก

คุณครูกล่าวชมเชยเก่งกับโจ้
” ขอบใจนะจ๊ะ ที่ช่วยกันถอดปลั๊กไฟ
ออก ช่วยโรงเรียนประหยัดไฟได้มาก
ทีเดียว ”

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
 ตัวชี้วัด 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
 ครั้งที่ 9

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 ตัวชี้วัด 4 ครั้งที่ 10	การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
--	---

บริเวณด้านหลังโรงเรียนมีกระถางต้นไม้
ถึงน้ำเก่า ซึ่งชำห่วยยางที่มีน้ำขัง เป็นแหล่ง
เพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย

มีน แมนและมุก รับอาสาทำจัด
แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย มีนเทน้ำที่
กระถางต้นไม้ แมนเทน้ำในถังน้ำออก
มุกเทน้ำออกจากชิงช้าห่วยยาง

คุณครูใหญ่กล่าวชมเชย
“ดีมาก ครูชอบใจพวกเด็กๆ
ที่อาสาช่วยกันกำจัดแหล่ง
เพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ตัวชี้วัด 5 แบ่งปันโดยการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน

ครั้งที่ 11

ในโรงอาหารมีนักเรียนนั่งรับประทานอาหาร
มากมาย โต๊ะอาหารไม่เพียงพอกับเด็ก
นักเรียน ต้องกับตารี่ นั่งรับประทานอาหาร
ที่มุมโต๊ะตัวหนึ่ง

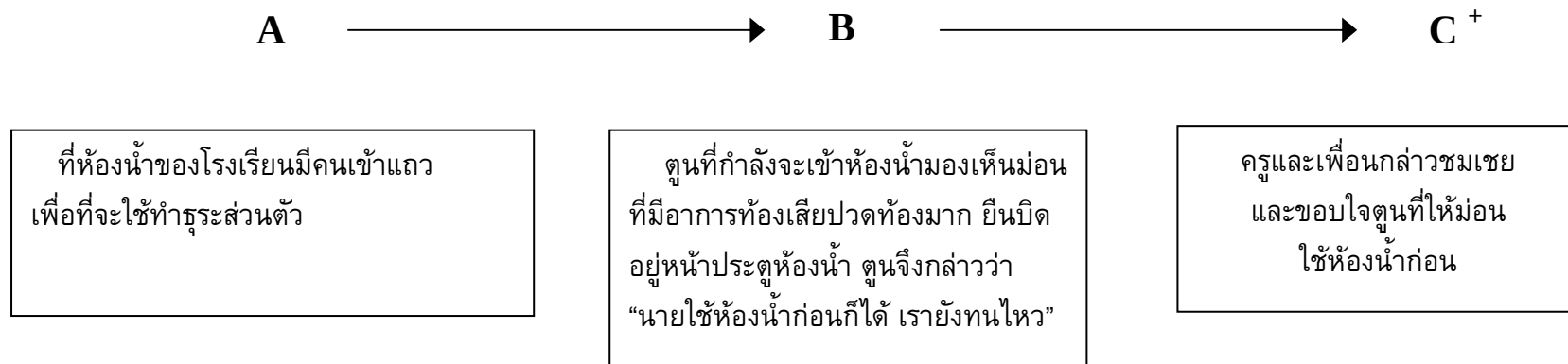
ก้องกำลังมองหาที่นั่งอยู่ ต่อกับตาร์ จึง
ชวนก้องมานั่งรับประทานอาหารที่โต๊ะ และ
แบ่งเก้าอี้ที่ให้ก้องนั่ง

คุณครูใหญ่เห็นจึงกล่าวชมเชย
“ ดีมากที่นักเรียนรู้จักแบ่งที่นั่ง
ให้เพื่อนๆ

วิเคราะห์ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์	A	หมายถึง	เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
	B	หมายถึง	พฤติกรรมเป้าหมาย
	C	หมายถึง	ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
ตัวชี้วัด 6 แบ่งปันโดยการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน
ครั้งที่ 12

ภาคผนวก ง

ภาพการ์ตูนที่ใช้กับกลุ่มทดลอง 12 ครั้ง

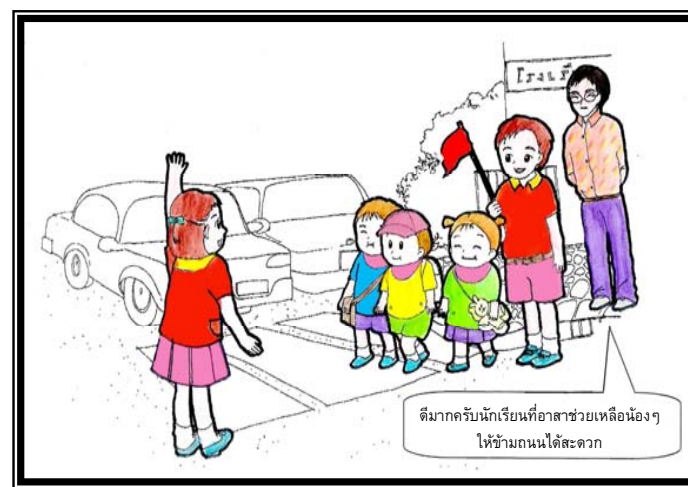
ครั้งที่ 1

ครั้งที่ 2

ครั้งที่ 3

ครั้งที่ 4

ครั้งที่ 5

ครั้งที่ 6

ครั้งที่ 7

ครั้งที่ 8

ครั้งที่ 9

ครั้งที่ 10

ครั้งที่ 11

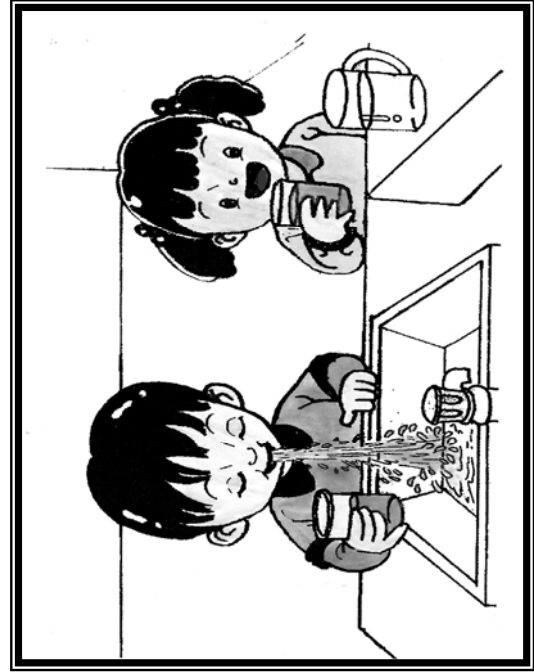
ครั้งที่ 12

ภาพการ์ตูนที่ใช้กับกลุ่มควบคุม 12 ครั้ง

ครั้งที่ 1

ครั้งที่ 2

ครั้งที่ 3

ครั้งที่ 4

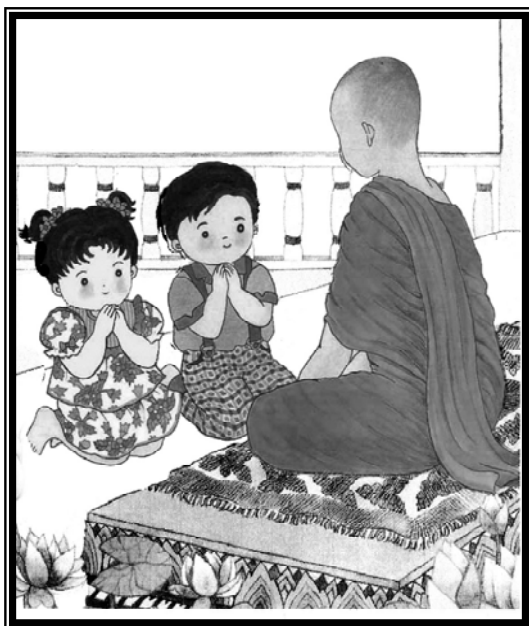
ครั้งที่ 5

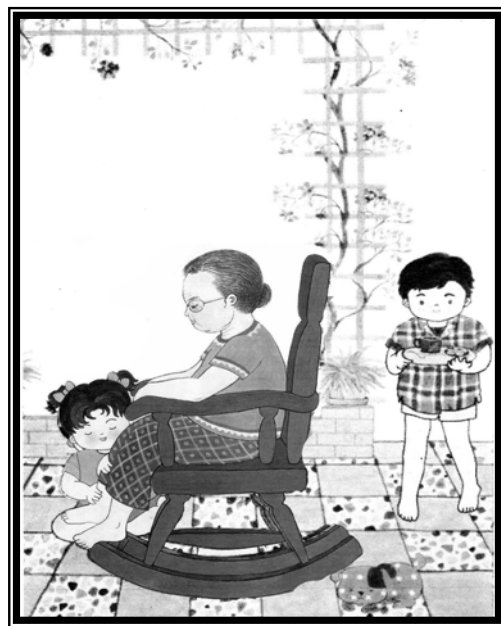
ครั้งที่ 6

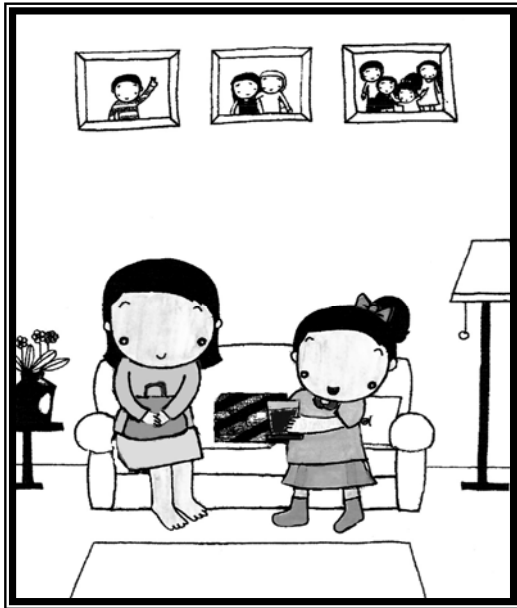
ครั้งที่ 7

ครั้งที่ 8

ครั้งที่ 9

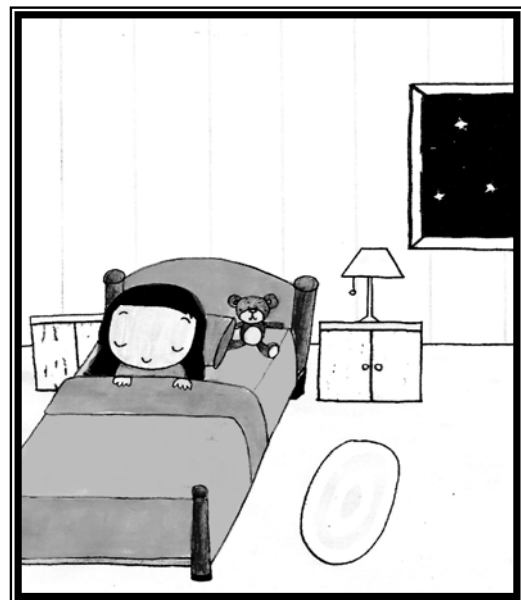
ครั้งที่ 10

ครั้งที่ 11

ครั้งที่ 12

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 1 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การดูแลรักษา ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
ภาพ แอนกับคิงเก็บอุปกรณ์

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้วันอะไร ใครรู้อย่างที่สัปดาห์วันพุธคือสีอะไร ? (สีเขียว) - พูดถึงเรื่องสัปดาห์นี้ครูมีภาพการ์ตูนสวยๆ มาให้นักเรียนดู ทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียนผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "แอน กับ คิง" แอน กับ คิง กำลังทำอะไร ? 3) แอนกับคิง อยู่ที่ไหน ? 4) อุปกรณ์การเกษตรเป็นของใคร ? 5) แอนกับคิงได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 1 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่
ภาพ แอนกับคิงเก็บอุปกรณ์

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่ผู้เรียนดูแล้ว ผู้เรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่”	- ให้ผู้เรียนทุกคนร่วมกันทำโมบายไว้ประดับห้องเรียนจากหลอด - ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ทีละโต๊ะ - วิธีทำคือ พับหลอดเป็นรูปสามเหลี่ยม หมุนสามเหลี่ยมไปเรื่อยๆจนกว่าจะสุดหลอดเหลือปลายหลอด สอดเก็บปลายหลอดเข้าด้านใน	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันพับหลอด - เกณฑ์การประเมิน 1) เก็บกรรไกรที่ใช้เสร็จแล้วลงกล่อง ไม่วางทิ้งไว้ข้างนอก ถ้าตกพื้นต้องก้มเก็บลงกล่องให้เรียบร้อย 2) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนช่วยกันเก็บวัสดุลงกล่องอย่างเป็นระเบียบ

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 1 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่
ภาพ แอนกับคิงเก็บอุปกรณ์

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝังคือการดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไรบ้าง ? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ของโรงเรียนเสร็จแล้วต้องนำไปเก็บไว้ที่เดิม อย่างเป็นระเบียบ	- การเก็บอุปกรณ์ หลังจากใช้เสร็จแล้วควรเก็บเข้าที่ - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการเก็บอุปกรณ์ หลังจากใช้เสร็จแล้วควรเก็บเข้าที่

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 2 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
ภาพ นุ่นประหยัดน้ำ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้วันอะไร ใครรู้บ้างว่าสัปดาห์วันศุกร์ คือสัปดาห์อะไร ? (สีฟ้า) - พูดถึงเรื่องสัปดาห์นี้เรามีภาพการ์ตูนมาให้ นักเรียนดู ทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "นุ่น" นุ่นกำลังทำอะไร ? 3) อยู่ที่ไหน ? 4) ตู้น้ำดื่มเป็นของใคร ? 5) นุ่นได้รับผลอย่างไรหลังจากการ	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 2 (แผนที่ 2)

ตัวชี้วัด ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
ภาพ นุ่นประหยัดน้ำ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด”	- ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำโมบายไว้ประดับห้องเรียนจากหลอด - ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ทีละโต๊ะ - วิธีทำคือ พับหลอดเป็นรูปสามเหลี่ยม หมุนสามเหลี่ยมไปเรื่อยๆจนกว่าจะสุดหลอดเหลือปลายหลอด สอดเก็บปลายหลอดเข้าด้านใน	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันพับหลอด - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) จากการตัดปลายหลอดทิ้ง ความยาวไม่เกิน 1 ซม. 2) ต้องพับหลอดให้สำเร็จที่ละอัน ไม่ขยำหรือทิ้งขว้างหลอดที่ชำรุด

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 2 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
ภาพ นุ่นประหยัดน้ำ

เวลาในแต่ละชั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไร บ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากของส่วนรวมด้วยความประหยัด	- ลักษณะการใช้ ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด - เมื่อหยิบหลอดขึ้นมาพับแล้วต้องพับให้สำเร็จที่ละอัน ไม่ทิ้งหรือขว้างหลอด - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

ครั้งที่ 3 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

ภาพ เมฆและมินทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "เมฆและมิน" กำลังทำอะไร ? 3) อยู่ที่ไหน ? 4) ชั้นหนังสือเป็นของใคร ? 5) เมฆและมินได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 3 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

ภาพ เมฆและมินทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม”	- ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำโมบายไว้ประดับห้องเรียนจากหลอด โดยร้อยหลอดให้เป็นเส้นอย่างน้อยคนละ 1 เส้น และนำมาประกอบเป็นโมบายกลุ่มละ 1 อัน - ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันพับหลอด - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ร้อยหลอดให้เป็นเส้นอย่างน้อยคนละ 1 เส้น 2) ในกลุ่มร่วมกันประกอบโมบายกลุ่มละ 1 อัน

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 3 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
ภาพ เมฆและมินทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดง ถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียน ตระหนักในพฤติกรรมที่ แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การทำตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อส่วนรวม	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและ เขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไร บ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จเพื่อส่วนรวม	- การทำตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายเพื่อส่วนรวม - ร้อยหลอดและนำมาประกอบเป็น โมบายให้สำเร็จ - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการ ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อส่วนรวม

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

ครั้งที่ 4 (แผนที่ 1)

ตัวชี้วัด การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

ภาพ ปุ๊กและป้อมรับอาสา

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "ปุ๊กและป้อมรับอาสา" ใคร ? 3) อยู่ที่ไหน ? 4) ปุ๊กและป้อมรับอาสาทำอะไร ? 5) ปุ๊กและป้อมได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 4 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
ภาพ ปุ๊กและป้อมรับอาสา

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม”	- ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะเก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำโมบายไว้ประดับห้องเรียนจากหลอดโดยร้อยหลอดให้เป็นเส้นอย่างน้อยคนละ 1 เส้น และนำมาประกอบเป็นโมบายกลุ่มละ 1 อัน - ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันพับหลอด - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรับอาสาและได้ทำตามที่ได้รับอาสา 2) หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้เรียนร่วมกันเก็บอุปกรณ์ จัดโต๊ะ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาด

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 4 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
ภาพ ปุ๊กและป้อมรับอาสา

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไร บ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม	- ผู้เรียนรับอาสาและได้ทำตามที่ได้รับอาสา - หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้เรียนร่วมกันเก็บอุปกรณ์ จัดโต๊ะ เกือบเก้าอี้ ดูแล ความสะอาด - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 5 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน
ภาพ เพชรพลอยแบ่งปันเครื่องเล่น

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ใครใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ เพชร พลอย พงษ์ พิม กำลังทำอะไร 3) อยู่ที่ไหน ? 4) เพชรกับพลอยทำอะไรให้พงษ์กับพิม ? 5) เพชรกับพลอยได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 5 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน
ภาพ เพชรพลอยแบ่งปันเครื่องเล่น

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน”	- ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะเก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำโมบายไว้ประดับห้องเรียนจากหลอดโดยร้อยหลอดให้เป็นเส้นอย่างน้อยคนละ 1 เส้น และนำมาประกอบเป็นโมบายกลุ่มละ 1 อัน - ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่มเมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำโมบาย - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ในขณะที่จัดโต๊ะ ผู้เรียนไม่ยื้อแย่งเก้าอี้กันเอง 2) หยิบหลอดมาพับครั้งละ 1 อัน

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 5 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน
ภาพ เพชรพลอยแบ่งปันเครื่องเล่น

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไรบ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน	- ในขณะที่จัดโต๊ะ ผู้เรียนไม่ยื้อแย่งเก้าอี้กันเอง - หยิบหลอดมาพับครึ่งละ 1 อัน - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 6 (แผนที่ 1)

ตัวชี้วัด การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
ภาพ เปิ้ลเปิดโอกาส

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดิ์คือนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของเปิ้ล เปิ้ลใช้โทรศัพท์อยู่ที่ไหน ? 3) โทรศัพท์เป็นของใคร ? 4) เปิ้ลกำลังทำอะไร 5) เปิ้ลได้รับผลอย่างไร หลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 6 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
ภาพ เป้าเปิดโอกาส

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม”	- ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะเก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำโมบายไว้ประดับห้องเรียนจากหลอดโดยร้อยหลอดให้เป็นเส้นอย่างน้อยคนละ 1 เส้น และนำมาประกอบเป็นโมบายกลุ่มละ 1 อัน - ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำโมบาย - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนในกลุ่มได้ใช้หลอดสีต่างๆกัน โดยไม่ยึดไว้คนเดียวเสียเดียว 2) ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่นได้นั่งเก้าอี้ของตนเองโดยไม่ตำหนิเพื่อนคนที่มานั่งเก้าอี้ของตนเอง

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 6 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
ภาพ เปิ้ลเปิดโอกาส

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไร บ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม	- ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนในกลุ่มได้ใช้หลอดสีต่างๆกัน โดยไม่ยึดไว้คนเดียวคนเดียว - ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่นได้นั่งเก้าอี้ของตนเองโดยไม่ตำหนิเพื่อนคนที่มานั่งเก้าอี้ของตนเอง - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 7 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่
ภาพ เม่นและแฟ้มดูแลอุปกรณ์

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนสวยๆ มาให้นักเรียนดู ทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "เม่นและแฟ้ม" เม่นและแฟ้มกำลังทำอะไร ? 3) เม่นและแฟ้ม อยู่ที่ไหน ? 4) อุปกรณ์กีฬาเป็นของใคร ? 5) เม่นและแฟ้มได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 7 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่
ภาพ เม่นและแฟ้มดูแลอุปกรณ์

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกกระดาษสีให้ผู้เรียนร่วมกันพับเพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียนตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่”	- ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ - ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะ เก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำการัดวันปีใหม่เพื่อตกแต่งห้องเรียนอย่างน้อยกลุ่มละ 1 แผ่น	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำการัด - เกณฑ์การประเมิน 1) เก็บกรรไกรที่ใช้เสร็จแล้วลงกล่อง ไม่วางทิ้งไว้ข้างนอก ถ้าตกพื้นต้องก้มเก็บลงกล่องให้เรียบร้อย 2) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนช่วยกันเก็บวัสดุลงกล่องอย่างเป็นระเบียบ

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 7 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่
ภาพ เมินและแป้นดูแลอุปกรณ์

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
	4. ขั้นกิจกรรม (ต่อ)		- วิธีทำคือ พับกระดาษให้เป็นรูปสามเหลี่ยมหมุนสามเหลี่ยมไปเรื่อยๆจนสุดปลายกระดาษเก็บปลาย และกดตรงกลาง จะได้รูปหัวใจ	
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องที่สังเกตเห็นจากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝังคือการดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไรบ้าง ? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการดูแลรักษา ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ	- การดูแลรักษาอุปกรณ์ หลังจากใช้เสร็จแล้วควรเก็บเข้าที่ - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการดูแลรักษาอุปกรณ์ ควรเก็บอุปกรณ์ เข้าที่หลังจากใช้เสร็จแล้ว

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 8 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
ภาพ เก่งกับใจประหยัดไฟ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้วันอะไร ใครรู้บ้างว่าสัปดาห์วันศุกร์ คืออะไร ? (สีฟ้า) - พูดถึงเรื่องสีวันนี้เรามีภาพการ์ตูนมาให้ นักเรียนดู ทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "เก่งกับใจ" เก่งกับใจกำลังทำอะไร ? 3) อยู่ที่ไหน ? 4) โทรทัศน์เป็นของใคร 5) เก่งกับใจได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 8 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
ภาพ เก่งกับใจประหยัดไฟ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด”	- ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ - ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะ เก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำการ์ดวันปีใหม่เพื่อตกแต่งห้องเรียนอย่างน้อยกลุ่มละ 1 แผ่น	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำการ์ด - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) จากการตัดปลายกระดาษทั้งความยาวไม่เกิน 1 ซม. 2) ต้องพับกระดาษให้สำเร็จที่ละอันไม่ขยำ หรือทิ้งขว้างของที่ชำรุด

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม
ครั้งที่ 8 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด ลักษณะการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
ภาพ เก่งกับใจประหยัดไฟ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
	4. ขั้นกิจกรรม (ต่อ)		- วิธีทำคือ พับกระดาษให้เป็นรูปสามเหลี่ยมหมุนสามเหลี่ยมไปเรื่อยๆจนสุดปลายกระดาษเก็บปลาย และกดตรงกลาง จะได้รูปหัวใจ	
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องที่สังเกตได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไรบ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากของส่วนรวมด้วยความประหยัด	- ลักษณะการใช้ ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด - เมื่อหยิบกระดาษขึ้นมาพับแล้วต้องพับให้สำเร็จที่ละอัน ไม่ขยำกระดาษทิ้ง - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 9 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
ภาพ ตึก ตึก ต่อม ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องต่างๆไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "ตึก ตึก ต่อม" ครูมอบหมายให้ตึก ตึก ต่อม ทำอะไร ? 3) อยู่ที่ไหน ? 4) ห้องพยาบาลเป็นของใคร ? 5) ตึก ตึก ต่อมได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 9 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
ภาพ ตึก ตึก ต่อม ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม”	- ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำการ์ดวันปีใหม่เพื่อตกแต่งห้องเรียนอย่างน้อยกลุ่มละ 1 แผ่น	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำการ์ด - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ประดิษฐ์การ์ดผลงานมาส่งคนละ 1 แผ่น 2) ในกลุ่มร่วมกันนำการ์ดมาติดที่บอร์ดกลุ่มละ 1 อัน

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 9 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
ภาพ ตึก ตึก ต่อม ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดง ถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียน ตระหนักในพฤติกรรมที่ แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การทำตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อส่วนรวม	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและ เขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไร บ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จเพื่อส่วนรวม	- ประดิษฐ์การ์ดมาส่งคนละ 1 แผ่น - ในกลุ่มร่วมกันนำการ์ดมาติดที่ บอร์ดกลุ่มละ 1 อัน - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการ ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อส่วนรวม

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

ครั้งที่ 10 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

ภาพ กลุ่มอาสาทำจัดลูกน้ำยุงลาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ "กลุ่มอาสา" กลุ่มอาสา กำลังทำอะไร ? 3) อยู่ที่ไหน ? 4) รับอาสาใคร ? 5) กลุ่มอาสาได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 10 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
ภาพ กลุ่มอาสาทำจัดลูกน้ำยุงลาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม”	- ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ - ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะ เก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำการัดวันปีใหม่เพื่อตกแต่งห้องเรียนอย่างน้อยกลุ่มละ 1 แผ่น	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันพับหลอด - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรับอาสาและได้ทำตามที่ได้รับอาสา 2) หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้เรียนร่วมกันเก็บอุปกรณ์ จัดโต๊ะ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาด

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
ครั้งที่ 10 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
ภาพ กลุ่มอาสาทำจัดลูกน้ำยุงลาย

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไรบ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม	- ผู้เรียนรับอาสาและได้ทำตามที่ได้รับอาสา - หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้เรียนร่วมกันเก็บอุปกรณ์ จัดโต๊ะ เกือบเก้าอี้ ดูแล ความสะอาด - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม

ครั้งที่ 11 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน

ภาพ ต้องกับดาร์ แบ่งปันที่หนึ่ง

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดีคะนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของ เพชร พลอย พงษ์ พิม กำลังทำอะไร 3) อยู่ที่ไหน ? 4) เพชรกับพลอยทำอะไรให้พงษ์กับพิม ? 5) เพชรกับพลอยได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 11 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน
ภาพ ต้องกับดาร์ แบ่งปันที่หนึ่ง

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การแบ่งปันโดยการไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน”	- ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ - ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะ เก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำการัดวันปีใหม่เพื่อตกแต่งห้องเรียนอย่างน้อยกลุ่มละ 1 แผ่น	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำโมบาย - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ หยิบกระดาษมาพับครั้งละ 1 แผ่น

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 11 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การแบ่งปันโดยใช้ของส่วนรวมร่วมกัน
ภาพ ต่อกับตาร์ท แบ่งปันที่หนึ่ง

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องที่สังเกตเห็น จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดง ถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียน ตระหนักในพฤติกรรมที่ แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ด้านการแบ่งปัน โดยใช้ของส่วนรวม ร่วมกัน	- จากการที่ผู้เรียนดูภาพการ์ตูนและเขียน เล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่งไรบ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ การแบ่งปัน โดยใช้ของส่วนรวม ร่วมกัน	- หยิบกระดาษมาพับครึ่งละ 1 แผ่น - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการ การแบ่งปันโดยใช้ของส่วนรวม มาเป็นเรื่องของตนเอง

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 12 (แผ่นที่ 1)

ตัวชี้วัด การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
ภาพ ตู้นเปิดโอกาสให้ใช้ห้องน้ำ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องทั่วไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดิ์คือนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ให้นักเรียนดูทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทางวาจา 2.1 ขั้นเสนอตัวแบบ - ที่หน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของตัวแบบ	1) นักเรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของเปิ้ล เปิ้ลใช้โทรศัพท์อยู่ที่ไหน ? 3) โทรศัพท์เป็นของใคร ? 4) เปิ้ลกำลังทำอะไร 5) เปิ้ลได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้ ?	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 12 (แผ่นที่ 2)

ตัวชี้วัด การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
ภาพ ตู้นเปิดโอกาสให้ใช้ห้องน้ำ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ	- ให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นักเรียนดูแล้ว นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตและประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียน ตามดัชนีที่ปลูกฝังในการทดลองแต่ละครั้ง	- เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามดัชนีที่ปลูกฝัง “การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม”	- ให้นักเรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ - ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะ เก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนร่วมกันทำการทวนปีใหม่เพื่อตกแต่งห้องเรียนอย่างน้อยกลุ่มละ 1 แผ่น	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำการจัดแสดงผลงาน - เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนในกลุ่มได้ใช้กระดาษสีต่าง ๆ กัน โดยไม่ยึดไว้คนเดียว 2) ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่นได้นั่งเก้าอี้ของตนเองโดยไม่ตำหนิเพื่อนคนที่มานั่งเก้าอี้ของตนเอง

โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ครั้งที่ 12 (แผ่นที่ 3)

ตัวชี้วัด การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
ภาพ ตู้นเปิดโอกาสให้ใช้ห้องน้ำ

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องกับจิตสาธารณะ ที่ได้จากการที่ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ตามดัชนีที่ปลูกฝัง	- สรุปผลเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม	- จากการที่นักเรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไรบ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม	- ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนในกลุ่มได้ใช้กระดาษสีต่างๆกัน โดยไม่ยึดไว้คนเดียวคนเดียว - ผู้เรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่นได้นั่งเก้าอี้ของตนเองโดยไม่ตำหนิเพื่อนคนที่มานั่งเก้าอี้ของตนเอง - การเขียนเล่าเรื่อง จะต้องมีการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง ของกลุ่มควบคุม

คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง ของกลุ่มควบคุม (แผ่นที่ 1)

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	1. ขั้นเตรียมความพร้อม - ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนในเรื่องต่างๆไป	- เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน	- สวัสดิ์ดีคะผู้เรียนทุกคน ให้ผู้เรียนดูเพื่อนๆ ว่าวันนี้มาครบหรือไม่ ขาดใครบ้าง ? - วันนี้ครูมีภาพการ์ตูนมาให้ผู้เรียนดู ทุกคนพร้อมหรือไม่ ?	- ผู้เรียนนับจำนวนเพื่อน แล้วบอกครู - ผู้เรียนตอบคำถามครู
10 นาที	2. ขั้นเสนอภาพการ์ตูน 2.1 ที่หน้าชั้นเรียนผู้วิจัยยกตัวแบบภาพการ์ตูนให้ผู้เรียนสังเกต 2.2 ขั้นชี้แนะทางวาจา - ในขั้นนี้ผู้วิจัยตั้งคำถามถามผู้เรียน	- เพื่อนำเสนอภาพการ์ตูนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขอนามัยหรือมารยาท - เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงสุขอนามัยและมารยาท	1) ผู้เรียนมองเห็นอะไรในภาพบ้าง 2) ภาพนี้เป็นภาพของจัมจัม 3) จัมจัมกำลังทำอะไร 4) อยู่ที่ไหน 5) ได้รับผลอย่างไรหลังจากการกระทำนี้	- ผู้เรียนตอบคำถามครู

คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง ของกลุ่มควบคุม (แผ่นที่ 2)

เวลาในแต่ละขั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
15 นาที	3. ขั้นเขียนเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยแจกกระดาษให้กับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพลงในกระดาษที่แจกให้	- เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับสุขอนามัยหรือมารยาทตามภาพการ์ตูน	- ให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่ผู้เรียนดูแล้ว ผู้เรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพการ์ตูนที่เห็นนี้ ให้เวลาในการเขียน 15 นาที ความยาวไม่ต่ำกว่า 5 บรรทัด	- ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องจากภาพ
15 นาที	4. ขั้นกิจกรรม แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยแจกหลอดให้ผู้เรียนร่วมกันพับ เพื่อสังเกตพร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกต	- เพื่อประเมินพฤติกรรม	- ผู้วิจัยถามผู้เรียนว่า ใครรับอาสาจัดโต๊ะเก็บอุปกรณ์ เก็บเก้าอี้ ดูแลความสะอาดบ้าง - ให้ผู้เรียนจัดโต๊ะ และนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม เมื่อกลุ่มไหนพร้อมครูจะเดินไปแจกอุปกรณ์ให้ที่โต๊ะ - ครูมอบหมายให้ผู้เรียนทุกคนร่วมกันทำโมบายประดับห้องเรียน	- ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันทำโมบาย

คู่มือการดำเนินการทดลองในแต่ละครั้ง ของกลุ่มควบคุม (แผ่นที่ 3)

เวลาในแต่ละชั้น	ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	การสนทนาของผู้วิจัยกับผู้เรียน	ผลที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะกระทำ
5 นาที	5.ขั้นสรุป เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยกับผู้เรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการสังเกตภาพการ์ตูนในแต่ละครั้ง	- สรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขอนามัยหรือมารยาทที่เกี่ยวข้องกับภาพการ์ตูนในแต่ละครั้ง	- จากการที่ผู้เรียนดูภาพการ์ตูนและเขียนเล่าเรื่องแล้วใคร ได้อะไร อย่างไรบ้าง? - ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับสุขอนามัยหรือมารยาทที่เกี่ยวข้องกับภาพการ์ตูนในแต่ละครั้ง	- การเขียนเล่าเรื่อง

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับวิธีการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบคำถามทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าต่อไป คำตอบของนักเรียนทุกข้อจะเป็นความลับ

2. ขอให้นักเรียนพิจารณาว่า ข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตัวอย่าง

00. พ่อแม่มักแสดงให้เห็นว่าฉันยังเด็กไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

☐	☒	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ขอให้นักเรียนพิจารณาว่า ข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. ในวันหยุดพ่อแม่จะชวนฉันทำกิจกรรมต่างๆ เช่นวาดรูป ปลูกต้นไม้ และพ่อแม่ก็ร่วมทำกิจกรรมเหล่านั้นด้วยกัน (+)

☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ในแต่ละวันพ่อแม่มีเวลาพูดคุยกับฉันน้อยมาก เพราะท่านงานยุ่งมากไม่มีเวลาคุยกับฉัน (-)

☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เวลาพ่อแม่คุยกับเพื่อนของท่าน พวกเขา มักตำหนิฉันให้เพื่อนท่านฟังเสมอ (-)

☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. วันนี้คุณครูชมฉัน ฉันกลับมาเล่าให้พ่อแม่ฟัง พ่อแม่ฟังฉันแล้วชมว่าฉันเก่ง (+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. พ่อแม่ใช้ฉันให้หยิบของให้ หลังจากนั้นพ่อแม่ชมฉันว่าเป็นเด็กดีซ่ง่าย (+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันอยากได้มือถือรุ่นถ่ายรูปและเล่นเกมส์ได้ พ่อแม่บอกฉันยังเล็กอยู่ถ้าทำลายฉันจะเสียดาย
ไว้รอให้โตก่อนแล้วค่อยซื้อ (+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. พ่อแม่จะสนับสนุนให้ฉันทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ท่านบอกว่าเป็นเพื่อนกันต้องรู้จักช่วยเหลือกัน(+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. พ่อแม่จะส่งเสริมให้ฉันเรียนในด้านที่ถนัด ท่านว่าสิ่งไหนที่ฉันชอบเรียนจะสิ่งนั้นจะเป็น
ประโยชน์สำหรับฉัน (+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ถ้าฉันเรียนได้คะแนนไม่ดีฉันไม่กล้าบอกพ่อแม่ เพราะพ่อแม่จะดุฉันทุกครั้ง (-)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ในการเลือกทำกิจกรรมที่โรงเรียน พ่อแม่มักจะตัดสินใจให้ฉัน (-)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. เมื่อฉันทำผิด พ่อแม่จะฟังเหตุผลจากฉันก่อนที่จะลงโทษฉัน (+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. บางครั้งที่ฉันทำเรื่องดีๆ เช่น ได้คะแนนสอบดีขึ้น ได้เป็นหัวหน้าห้อง พ่อแม่มักจะให้รางวัลกับฉัน(+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. เมื่อฉันทำผิดพ่อแม่จะลงโทษฉัน โดยไม่ฟังเหตุผลของฉัน (-)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. มีบ่อยครั้งที่ฉันแสดงกริยาก้าวร้าวต่อพ่อแม่ได้โดยไม่ถูกตำหนิหรือลงโทษ (-)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. เมื่อฉันทำคะแนนสอบได้ดี พ่อแม่จะให้รางวัลฉัน (+)

_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

*** ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ ***

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ
ของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1.	.23
2.	.34
3.	.75
4.	.40
5.	.49
6.	.37
7.	.35
8.	.37
9.	.25
10.	.23
11.	.29
12.	.23
13.	.48
14.	.25
15.	.49

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .7465

ที่ ศธ 0519.12/5311

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัด และโปรแกรม

เนื่องด้วย นางสาวสุคนธรส หุตะวัฒนะ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการใช้โปรแกรม
พัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอแนะผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ในนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3” โดยมี รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินจี่
เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ชลาศัย กันมินทร์
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู และโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอแนะผ่านภาพ
การ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้
นางสาวสุคนธรส หุตะวัฒนะ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-907-9187

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5731

ที่ ศร 0519.12/5312

วันที่ 31 กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวสุคนธรส หุตะวัฒนะ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” โดยมี รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินจี่ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ทัศนาทองภักดี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู และโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุคนธรส หุตะวัฒนะ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะ
ด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา
และ แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะจากการทำกิจกรรม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม	ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ชลาลัย กันมินทร์	ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรังสิต
3. อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ ศธ 0519.12/55๖7

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนพิชญ์ชนก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัด และโปรแกรม

เนื่องด้วย นางสาวสุคนธรส หุตะวัฒนะ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการใช้โปรแกรม
พัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ในนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3” โดยมี รองศาสตราจารย์ถัฏดาวลัย เกษมเนตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินจี่
เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน ตอบแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู และโปรแกรม
พัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ในระหว่างเดือน
สิงหาคม - กันยายน 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสุคนธรส หุตะวัฒนะ
ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เทญสิริ จีระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-907-9187

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวสุคนธ์รส หุตะวัฒนะ
วันเดือนปีเกิด	6 พฤศจิกายน 2514
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	66/9 ถ.เทอดไท ซ.เทอดไท 33 แขวง ตลาดพลู เขต ธนบุรี กรุงเทพฯ 10600
ประวัติการศึกษา	2537 ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (คหกรรมศาสตร์ทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 2550 วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ